

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze Statistical Office in Zielona Góra

**RAPORT O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO
W 2016 R.**

**REPORT ON THE SOCIO-ECONOMIC
SITUATION
OF LUBUSKIE VOIVODSHIP
IN 2016**

Maj 2017 May

URZĄD STATYSTYCZNY W ZIELONEJ GÓRZE
65-954 ZIELONA GÓRA, ul. Spokojna 1
Kontakt: Contact: tel. 68 322 31 12; fax 68 325 36 79
Adres w Internecie: Internet address: <http://zielonagora.stat.gov.pl>

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Przewodniczący

Roman Fedak

Z-ca przewodniczącego

Krystyna Motyl

Członkowie

Wioletta Bielecka, Marlena Gajewska, Teresa Sokołowska

Bogusława Kołeczek, Robert Wróbel

Projekt okładki

Lidia Motrenko-Makuch

Liczby względne (wskaźniki) wyliczono na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podane w tablicach.

Do opracowania „Raportu...” wykorzystano materiały Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz opracowania własne przygotowane przez zespół pracowników w składzie:

Elżbieta Adamska, Marek Bartoszewicz, Angela Burchardt, Iwona Goździcka, Edyta Leśniarek, Małgorzata Sadowska, Zuzanna Sikora, Maja Suchcicka, Iwona Surgucka

EDITORIAL BOARD

President

Vice-president

Members

Cover design

Relative numbers (indices) are calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

To compile the “Raport...” were used materials of the Voivodship Labour Office and own elaborations prepared by staff team consisting:

Druk: Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie
Printing:

nakład 55 egz., A4

edition 55 duplicate, A4

Cena 25,00 zł

Price 25.00 zł

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu szóstą edycję publikacji *Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie lubuskim w 2016 r.*

Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województwa m.in. z zakresu ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, emerytur i rent, cen, budownictwa mieszkaniowego, produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, wyników finansowych przedsiębiorstw oraz rolnictwa. Wszystkie prezentowane kategorie przedstawiono w ujęciu dynamicznym, a niektóre także w relacji do przeciętnych wielkości krajowych.

Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej tabelami, ilustracją graficzną w postaci zestawu wykresów i kartogramów oraz części tabelarycznej.

Przy opracowywaniu poszczególnych działów korzystano z wyników badań statystycznych statystyki publicznej, jak również ze źródeł pozastatystycznych.

Oddając w ręce Państwa Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego w 2016 r. pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom za współpracę oraz przekazane informacje i będę wdzięczny za wnioski oraz uwagi wspomagające kształtowanie i wzbogacanie jego treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Zielona Góra, maj 2017 r.

PREFACE

The Statistical Office in Zielona Góra presents the sixth edition of the publication *Report on the socio-economic situation in lubuskie voivodship in 2016*.

The publication contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of the voivodship among others on population, labour market, wages and salaries, retirement pay and pensions, prices, residential construction, sold production of industry and construction, financial results of enterprises as well as agriculture. All categories have been presented in terms of dynamics and some also in relation to the average national aggregates.

The elaboration consists of analytical part enriched with tables, charts and cartograms as well as tabular part.

The results of public statistical surveys and non-statistical sources have been used to prepare chapters of this publication.

Presenting this *Report on the socio-economic situation of lubuskie voivodship in 2016* I would like to thank all people and institutions for cooperation and submitted information. I will be grateful for all suggestions and comments which can help to develop and enrich its content.

President
of the Statistical Office
in Zielona Góra

Roman Fedak

Zielona Góra, May 2017

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Znaki umowne
Ważniejsze skróty
Uwagi ogólne
PODSTAWOWE TENDENCJE
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU
WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW
PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA
LUDNOŚĆ
RYNEK PRACY
WYNAGRODZENIA
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE
CENY
ROLNICTWO
PRZEMYSŁ
BUDOWNICTWO
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE
RYNEK WEWNĘTRZNY
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘ- BIORSTW NIEFINANSOWYCH
NAKLĄDY INWESTYCYJNE

SPIS TABLIC

Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2016 r.
Ludność na podstawie bilansów
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw
Przeciętne miesięczne zatrudnienie w sekto- rze przedsiębiorstw w województwie lubuskim
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie lubuskim
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

CONTENTS

	Nr No.	Str. Page
<i>Preface</i>	x	3
<i>Symbols</i>	x	9
<i>Abbreviations</i>	x	10
<i>General notes</i>	x	11
<i>BASIC TRENDS</i>	x	15
<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY</i>	x	19
<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF OTHER VOIVODSHIPS</i>	x	20
<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i>	x	23
<i>POPULATION</i>	x	24
<i>LABOUR MARKET</i>	x	29
<i>WAGES AND SALARIES</i>	x	43
<i>SOCIAL BENEFITS</i>	x	46
<i>PRICES</i>	x	51
<i>AGRICULTURE</i>	x	56
<i>INDUSTRY</i>	x	64
<i>CONSTRUCTION</i>	x	68
<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	x	71
<i>INTERNAL MARKET</i>	x	77
<i>FINANCIAL RESULTS OF NON-FINANCIAL ENTERPRISES</i>	x	80
<i>INVESTMENT OUTLAYS</i>	x	83

LIST OF TABLES

<i>Selected data for voivodship and Poland in 2016</i>	1	19
<i>Population based on balances</i>	2	24
<i>Vital statistics and net migration per 1000 population</i>	3	26
<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	4	29
<i>Average paid employment in the enterprise sector in lubuskie voivodship</i>	5	30
<i>Registered unemployment and unemployment rate</i>	6	31
<i>Registered unemployment and unemployment rate in lubuskie voivodship</i>	7	35
<i>Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter</i>	8	38
<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	9	43

		Nr No.	Str. Page
Dynamika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim	<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in lubuskie voivodship</i>	10	44
Świadczenia społeczne	<i>Social benefits</i>	11	47
Świadczenia społeczne w województwie lubuskim	<i>Social benefits in lubuskie voivodship</i>	12	48
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	13	51
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie lubuskim	<i>Price indices of consumer goods and services in lubuskie voivodship</i>	14	53
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December</i>	15	54
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	<i>Selected data on agriculture</i>	16	57
Przemysł	<i>Industry</i>	17	64
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie lubuskim	<i>Indices of sold production of industry in lubuskie voivodship</i>	18	66
Budownictwo	<i>Construction</i>	19	68
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie lubuskim	<i>Indices of construction and assembly production in lubuskie voivodship</i>	20	69
Budownictwo mieszkaniowe	<i>Residential construction</i>	21	71
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie lubuskim	<i>Dwellings completed in lubuskie voivodship</i>	22	74
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie lubuskim	<i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project in lubuskie voivodship</i>	23	76
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	24	77
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie lubuskim	<i>Indices of retail sale in lubuskie voivodship....</i>	25	78
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises ..</i>	26	82
Nakłady inwestycyjne	<i>Investment outlays</i>	27	83
SPIS WYKRESÓW	LIST OF GRAPHS		
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2016 r.	<i>Natural increase per 1000 population in 2016</i>	1	20
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2016 r.....	<i>Internal net migration for permanent residence per 1000 population in 2016.....</i>	2	20
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2016 r.	<i>Employment rate by LFS in 2016</i>	3	20
Stopa bezrobocia według BAEL w 2016 r.	<i>Unemployment rate by LFS in 2016</i>	4	21
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2016</i>	5	21
Spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2016 r.	<i>Decrease of prices of consumer goods and services in 2016</i>	6	21
Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2016 r.	<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2016</i>	7	21
Mieszkania oddane do użytkowania w 2016 r.	<i>Dwellings completed in 2016</i>	8	22
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2016 r.	<i>Net turnover profitability rate in non-financial enterprise in 2016</i>	9	22
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2016 r.	<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2016</i>	10	22

		Nr No.	Str. Page
Przyrost naturalny na 1000 ludności	<i>Vital statistics per 1000 population.....</i>	11	25
Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie lubuskim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Vital statistics per 1000 population in lubuskie voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	12	26
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności.....	<i>Internal net migration for permanent residence per 1000 population.....</i>	13	27
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie lubuskim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Internal net migration for permanent residence per 1000 population in lubuskie voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	14	28
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector</i>	15	29
Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007	<i>Structure of average paid employment by PKD 2007 sections</i>	16	30
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku	<i>Structure of registered unemployed persons by age</i>	17	33
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by educational level</i>	18	33
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy	<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment</i>	19	34
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Unemployment rate</i>	20	35
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie lubuskim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Unemployment rate in lubuskie voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	21	36
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in the 4th quarter</i>	22	38
Współczynnik aktywności zawodowej	<i>Activity rate in the 4th quarter</i>	23	39
Struktura pracujących według wieku w województwie lubuskim w IV kwartale	<i>Structure of employed persons by age in lubuskie voivodship in the 4th quarter</i>	24	40
Wskaźnik zatrudnienia	<i>Employment rate</i>	25	40
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie lubuskim w IV kwartale	<i>Indices of unemployed persons in the 4th quarter Structure of unemployed persons by age in lubuskie voivodship in the 4th quarter</i>	26	41
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2016 r.	<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment in in the 4th quarter of 2016</i>	27	41
Stopa bezrobocia.....	<i>Unemployment rate</i>	28	41
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących.....	<i>Number of unemployed persons per 1000 employed persons.....</i>	29	42
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	30	43
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w wybranych sekcjach w 2016 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in selected sections in 2016</i>	31	45
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów	<i>Indices of average monthly number of retirees and pensioners</i>	32	49

		Nr <i>No.</i>	Str. <i>Page</i>
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	<i>Indices of average monthly gross retirement pay and pension</i>	33	49
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych.....	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	34	52
Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie lubuskim w 2016 r.	<i>Annual changes in prices of selected consumer goods and services in lubuskie voivodship in 2016</i>	35	54
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	<i>Cattle density per 100 ha agricultural land ...</i>	36	58
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	<i>Pigs density per 100 ha agricultural land</i>	37	58
Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)	<i>Indices of procurement of basic consumer and fodder cereals (including mixed cereals, excluding sowing seed)</i>	38	59
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	<i>Indices of procurement of total animals (in live weight)</i>	39	60
Dynamika skupu mleka krowiego	<i>Indices of procurement of cows' milk</i>	40	60
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	<i>Procurement and market place prices of agricultural products</i>	41	61
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia	<i>Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley</i>	42	62
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu ...	<i>Indices of sold production of industry</i>	43	65
Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD 2007 w 2016 r.	<i>Structure of sold production of industry by PKD 2007 sections in 2016</i>	44	65
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	<i>Indices of average paid employment in industry</i>	45	67
Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD 2007 w 2016 r.	<i>Structure of average paid employment in industry by PKD 2007 sections in 2016..</i>	46	67
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa	<i>Indices of sold production of construction</i>	47	69
Dynamika produkcji budowlano-montażowej	<i>Indices of construction and assembly production</i>	48	69
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów	<i>Structure of construction and assembly production by divisions</i>	49	70
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	<i>Indices of average paid employment in construction</i>	50	70
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	<i>Indices of dwellings completed</i>	51	72
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	<i>Dwellings completed per 1000 population</i>	52	72
Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa ...	<i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction</i>	53	73
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie lubuskim według podregionów i powiatów w 2016 r.	<i>Dwellings completed in lubuskie voivodship by subregions and powiats in 2016</i>	54	74

		Nr <i>No.</i>	Str. <i>Page</i>
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania	<i>Average usable floor space per dwelling completed</i>	55	75
Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań	<i>Indices of number of permits issued for dwellings</i>	56	75
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto	<i>Indices of number of dwellings started</i>	57	76
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	58	78
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów	<i>Share of companies showing net profit in the total number of surveyed entities</i>	59	80
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	<i>Share of revenues of companies showing net profit in the revenues from total activity</i>	60	80
Wskaźnik poziomu kosztów	<i>Cost level indicator</i>	61	81
Wskaźnik rentowności obrotu netto	<i>Net turnover profitability rate</i>	62	81
Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem	<i>Indices of total investment outlays</i>	63	83
ANEKS	APPENDIX		
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM	<i>SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP</i>	I	85
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM WEDŁUG MIESIĘCY	<i>SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS</i>	II	89

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, podstawowe tendencje, tablice przeglądowe
English version: preface, contents, basic trends, review tables

ZNAKI UMOWNE

SYMBOLS

Kreska (–)	–	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero (0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka (.)	–	pełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak (x)	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak (*)	–	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych. <i>data revised.</i>
Znak (Δ)	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
Znak (#)	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” „Of which”	–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

WAŻNIEJSZE SKRÓTY ABBREVIATIONS

zł	–	złoty <i>złoty</i>	m ³	–	metr sześcienny <i>cubic metre</i>
tys.	–	tysiąc <i>thousand</i>	dam ³	–	dekametr sześcienny <i>cubic dekametre</i>
mln	–	milion <i>million</i>	dt	–	decytona <i>deciton</i>
t	–	tona <i>tonne</i>	szt.	–	sztuka <i>piece, unit</i>
l	–	litr <i>litre</i>	pkt	–	punkt <i>point</i>
m	–	metr <i>metre</i>	PKD	–	Polska Klasyfikacja Działalności <i>NACE classification</i>
m ²	–	metr kwadratowy <i>square metre</i>			

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych US
Please indicate source when publishing data SO

URZĄD STATYSTYCZNY W ZIELONEJ GÓRZE
65-954 ZIELONA GÓRA, ul. Spokojna 1
Kontakt: *Contact:* tel. 68 322 31 12; fax 68 325 36 79
Adres w Internecie: *Internet address:*
<http://zielonagora.stat.gov.pl>

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. Informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 31 XII 2016 r.

2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz.U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

9. W publikacji dane w zakresie:

- 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

GENERAL NOTES

1. *Data in the publication are presented according to the **administrative division of the country in a given period**, unless otherwise noted. Information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 31 Dec 2016.*

2. *Data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 January 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24 December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments to replace the formerly applied PKD 2004 / NACE Rev. 1.1.*

3. *The item **“Industry”** was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.*

4. *Data are compiled according to the respective organizational status of units of the national economy.*

4. *Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions as well as to administrative division are compiled using the **enterprise method**.*

5. *Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.*

6. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

7. *The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.*

8. *Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.*

9. *In the publication data in regard to:*

- 1) ***average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*
- 2) ***sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*
- 3) ***financial results of non-financial enterprises** as well as **investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.*

10. Informacje odnoszące się do sektora przedsiębiorstw prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów); w związku z tym dane za 2010 r. z zakresu: użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, plonów ziemniaków oraz pogłowia zwierząt gospodarski zostały skorygowane w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

12. Jako **cenę stałą** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2016 r. – z lat 2015 i 2016;

*10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No 696/93 of 15 Mar 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.*

11. Since 2010 agricultural surveys do not include holders of agricultural land not conducting any agricultural activities and the holders of agricultural land with an area of less than 1 ha conducting activities on a small scale (determined by the appropriate thresholds); therefore data for 2010 concerning: land use, sown area, yields and livestock have been corrected compared with the ones published in a previous edition of the Report.

12. Constant prices were adopted as follows:

- 1) *agricultural output – average national current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at market places, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2016 – the prices from 2015 and 2016, are assumed;*

- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 – ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) w latach 2006–2010,
 – ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

14. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

15. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

16. Z dniem 1 I 2015 r. z powiatu zielonogórskiego wyłączono gminę wiejską Zielona Góra, która została włączona do miasta na prawach powiatu Zielona Góra, dlatego od 2015 r. dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

17. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

18. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

- 2) *sold production of industry:*
 – *2005 constant prices (2005 average current prices) in 2006–2010,*
 – *2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.*

13. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

14. *When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of the year, the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 VI.*

15. *Some data are provisional and may be change in subsequent editions of the publication.*

16. *In view of exclusion of rural gmina Zielona Góra from Powiat Zielonogórski (on 1 I 2015) and inclusion it to the city with powiat status Zielona Góra, since 2015 data are not strictly comparable to those for previous years.*

17. *Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.*

18. *The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:*

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<i>x</i>	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<i>x</i>	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<i>Trade; repair of motor vehicles</i>	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>

skrót <i>abbreviation</i>	sekcje (dok.) <i>sections (cont.)</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
Zakwaterowanie i gastronomia		Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości		Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
x		<i>Real estate activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca		Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
x		<i>Administrative and support service activities</i>
	działy <i>divisions</i>	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny		Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>		<i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów z metali		Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
<i>Manufacture of metal products</i>		<i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń		Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
x		<i>Manufacture of machinery and equipments n.e.c</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep		Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
x		<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Gospodarka odpadami; odzysk surowców		Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
x		<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>
Budowa budynków		Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
x		<i>Construction of buildings</i>
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej		Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
x		<i>Civil engineering</i>

19. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

19. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

PODSTAWOWE TENDENCJE

W 2016 r., podobnie jak w poprzednich trzech latach, **liczba ludności** w województwie lubuskim zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem. W omawianym roku zanotowano wzrost liczby urodzeń żywych względem poprzedniego roku (po spadku notowanym od 2010 r.), jednak utrzymał się ujemny przyrost naturalny. Podobnie jak przed rokiem, zanotowano ujemne saldo migracji na pobyt stały.

W 2016 r. sytuacja na rynku pracy w uległa poprawie w porównaniu z poprzednim rokiem. Tempo wzrostu **przeciętnego zatrudnienia** w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż przed rokiem. Odpływ **bezrobotnych** z ewidencji był wyższy od napływu, co spowodowało dalsze zmniejszanie się liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W końcu 2016 r. stopa bezrobocia rejestrowanego osiągnęła najniższy poziom w historii województwa lubuskiego.

Wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w IV kwartale 2016 r., wskazują na wzrost aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej w odniesieniu do analogicznego okresu poprzedniego roku. Ponadto utrzymał się, notowany od trzech lat, spadek stopy bezrobocia. Zmniejszyło się także obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

W 2016 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w ujęciu rocznym, przy czym tempo wzrostu było wyższe niż w latach poprzednich.

Na przestrzeni roku nieznacznie wzrosła przeciętna liczba emerytów i rencistów. Wyższe niż przed rokiem były także świadczenia społeczne – emerytury i renty w systemie ubezpieczeń pracowniczych oraz rolników indywidualnych.

W 2016 r. **ceny towarów i usług konsumpcyjnych** ogółem obniżyły się w porównaniu z rokiem poprzednim, przy czym największy spadek dotyczył cen towarów i usług w zakresie transportu.

W 2016 r. zwiększyło się **pogłowie bydła i trzody chlewnej** w porównaniu z poprzednim rokiem, natomiast zmniejszyło się pogłowie drobiu i owiec. Przy zmniejszonej w relacji do poprzedniego roku podaży większości zbóż (z wyjątkiem pszenicy), odnotowano spadek skupu zbóż podstawowych. Skup żywca rzeźnego ogółem zwiększył się w odniesieniu do 2015 r., wobec zwiększonej podaży wszystkich gatunków żywca. Przeciętne ceny skupu większości produktów rolnych (z wyjątkiem cen żyta, ziemniaków, żywca wołowego oraz wieprzowego) spadły. W obrocie targowiskowym znacząco wzrosły ceny ziemniaków.

Produkcja sprzedana przemysłu wzrosła w stosunku do poprzedniego roku, przy czym notowany wzrost był wyższy niż w 2015 r. Wzrosła wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego w przemyśle, przy większym niż w 2015 r. przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle. Po dwóch latach wzrostu w 2016 r. odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa, w tym produkcji budowlano-montażowej. Zmniejszyła się wydajność pracy w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w budownictwie.

W 2016 r. liczba **mieszkań oddanych do użytkowania** wzrosła w relacji do poprzedniego roku (po spadku w 2015 r.). Zwiększyła się także liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Podobnie jak w poprzednich dwóch latach, w 2016 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Sprzedaż detaliczna wzrosła w stosunku do zrealizowanej w poprzednim roku, przy czym wzrost był bardziej dynamiczny niż w 2015 r. Wyższa niż przed rokiem była także sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych.

W 2016 r. większość **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych** uległo poprawie w stosunku do notowanych w 2015 r. Wobec wyższego wzrostu przychodów z całokształtu działalności niż kosztów ich uzyskania, wskaźnik poziomu kosztów uległ poprawie. Lepiej niż przed rokiem kształtowała się także większość podstawowych wskaźników ekonomicznych.

W 2016 r. **nakłady inwestycyjne** zrealizowane przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa lubuskiego spadły w relacji do poprzedniego roku, po wzroście notowanym w 2015 r. Wyższa niż przed rokiem była liczba inwestycji nowo rozpoczętych oraz ich wartość kosztorysowa.

BASIC TRENDS

*In 2016 the **population** in Lubuskie Voivodship decreased compared to the previous year (same as in previous three years). In the presented year the number of live births increased to the previous year (after the decrease noted since 2010), but natural increase maintained the negative value. Similar as in 2015, net migration for permanent residence was negative.*

*In 2016 the situation on the **labour market** improved compared to the previous year. Average employment in the enterprise sector rose at faster rate than a year before. The outflow of the unemployed from the register exceeding their influx caused a further reduction in the number of registered unemployed. At the end of 2016, the registered unemployment rate reached the lowest level in the Lubuskie Voivodship history.*

*The results of the **Labour Force Survey** in the fourth quarter of 2016 show an increase in the economic activity of the population aged 15 and more in relation to the corresponding period of the previous year. The decrease of unemployment rate noted in previous three years maintained. The burden of the unemployed for working people decreased during the year.*

*In 2016 the **average monthly gross wages and salaries** in the enterprise sector increased on a yearly basis, with the growth rate higher than in the previous years.*

*During the year the average number of retirees and pensioners insignificantly increased. **Social benefits** - pensions from the insurance system for workers and individual farmers - were higher than in the previous year.*

*In 2016 the **prices of consumer goods and services** dropped in comparison with previous year, in transport group of goods and services the most.*

*In 2016 the **cattle and pig population** increased compared to the previous year, but the poultry and sheep population dropped. In the face of lower than a year before supply of most cereals (excluding wheat), the drop of basic cereals **procurement** was recorded. The procurement of animals for slaughter increased compared to 2015, as a result of growth of supply of all animals' for slaughter species. **Average procurement prices** of most of major agricultural products dropped (excluding rye, potatoes, cattle and pigs prices). At farmers' markets the price of potatoes increased significantly.*

*Sold production of industry increased in comparison to the previous year and the increase noted was higher than in 2015. Labour productivity measured by the value of sold production per 1 employee in industry increased with average employment in industry bigger than in 2015. After two years of increase, a drop of **sold production of construction industry** was recorded, including construction and assembly production. Labour productivity in construction industry per 1 employee decreased.*

*In 2016 the number of **dwellings completed** rose in relation to the previous year (after a drop in 2015). Also the number of dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project increased. Similar as in previous two years, in 2016 the increase of the number of dwellings in which construction has begun was noted.*

*The **retail sale of goods** increased in comparison to those realized in the previous year, but the growth was higher than in 2015. Also the wholesale in entities was higher than a year before.*

*In 2016, most of the **financial results of non-financial enterprises** improved compared to those recorded in 2015. In view of higher growth in revenues from total activity than their costs, the cost level indicator got better during the year. Most of the basic economic indicators improved.*

*In 2016 the **investment outlays of entities** established in Lubuskie Voivodship decreased in relation to the previous year, after the growth registered in 2015. The number of newly started investment and its estimated value was higher than the year before.*

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

Tabl. 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2016 r.

Wyszczególnienie	Polska	Lubuskie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	73
Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	-0,2	-0,2
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,0	-0,8
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w %	56,2	55,7
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w %	52,8	53,0
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w %	6,2	4,7
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł....	4277,03	3657,36
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł.....	2018,48	1845,46
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł...	1182,83	1319,19
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (2015 = 100)	99,4	99,8
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w ha ^b	10,21	19,14
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	40,8	19,5
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	74,7	38,2
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w zł	481695	460703
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w zł	446107	320311
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,3	3,5
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	1102,6	1098,5
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	23,7	28,7
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów w %	81,6	81,1
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	95,0	94,7
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (2015 = 100; ceny bieżące).....	88,5	95,1
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2014 r. w zł.....	44686	37635

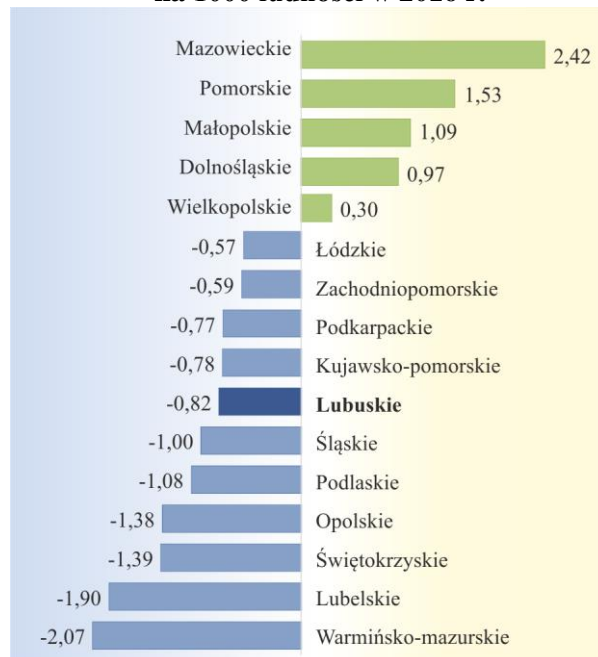
^a Przeciętne w roku; dane nie są w pełni porównywalne z wynikami z lat poprzedzających 2010 r. ^b Dane na podstawie reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych, przeprowadzanego co 3 lata. ^c Stan w czerwcu – dane nieostateczne.

WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW

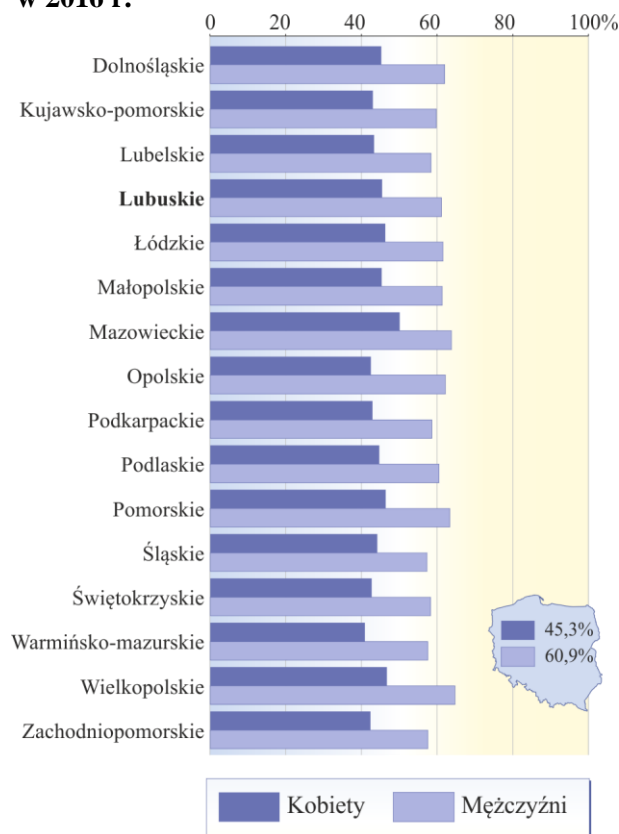
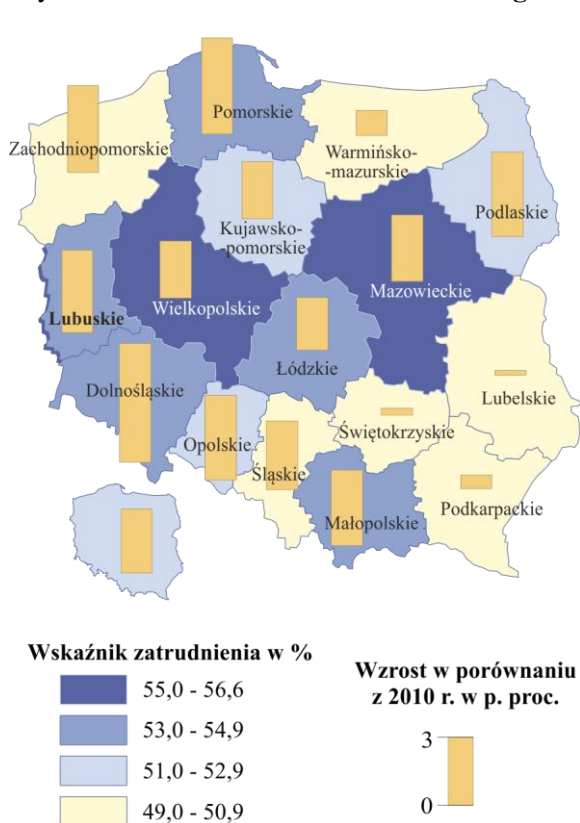
Wykres 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2016 r.

Wykres 2. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2016 r.

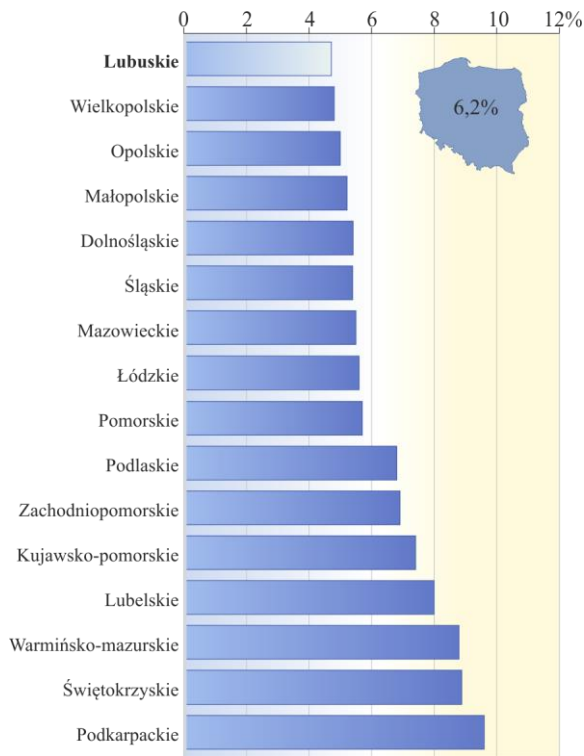

Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2016 r.

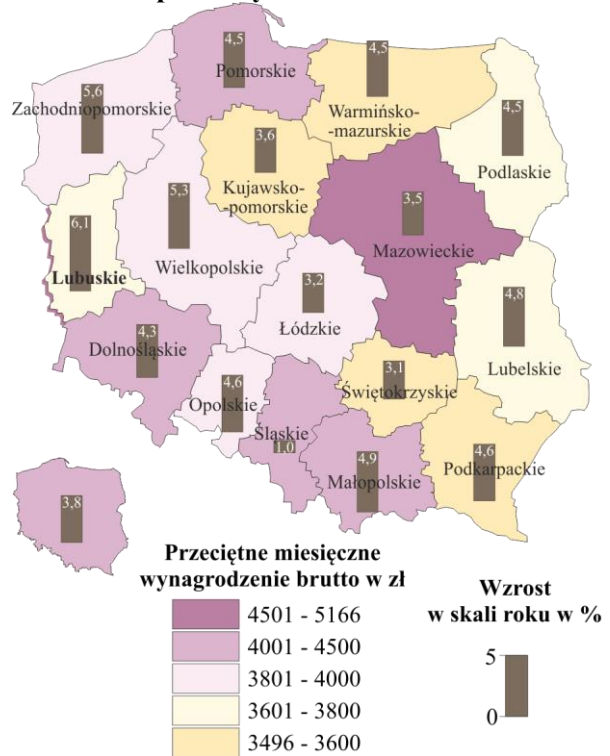
^a Przeciętne roczne.

Wykres 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2016 r.

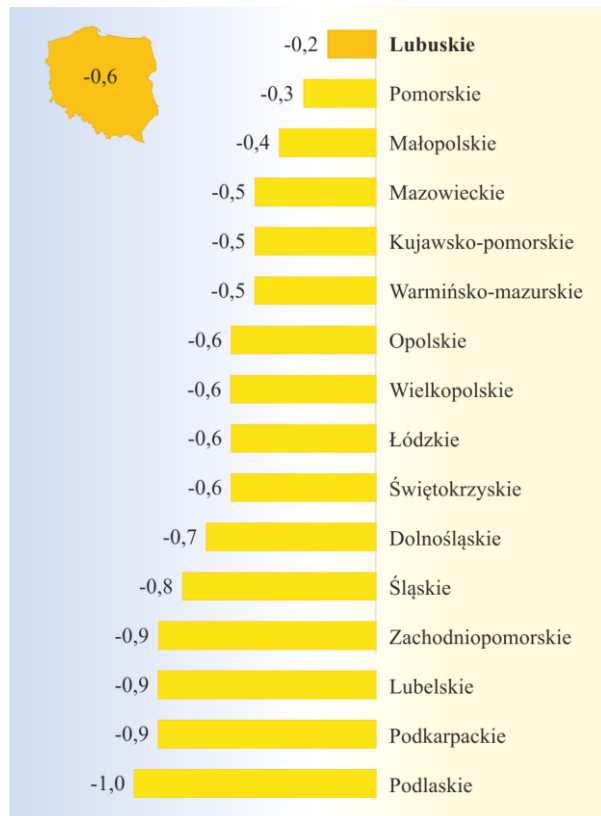

^a Przeciętne roczne.

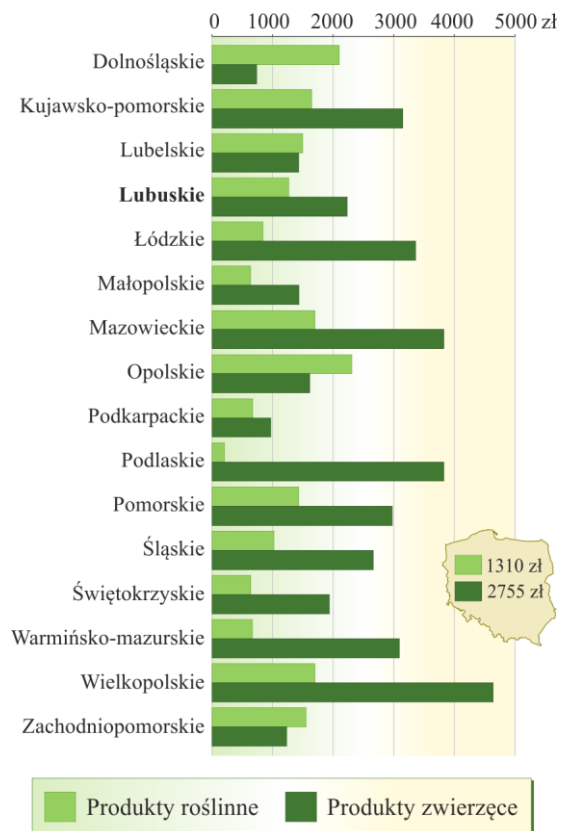
Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.

Wykres 6. Spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2016 r.

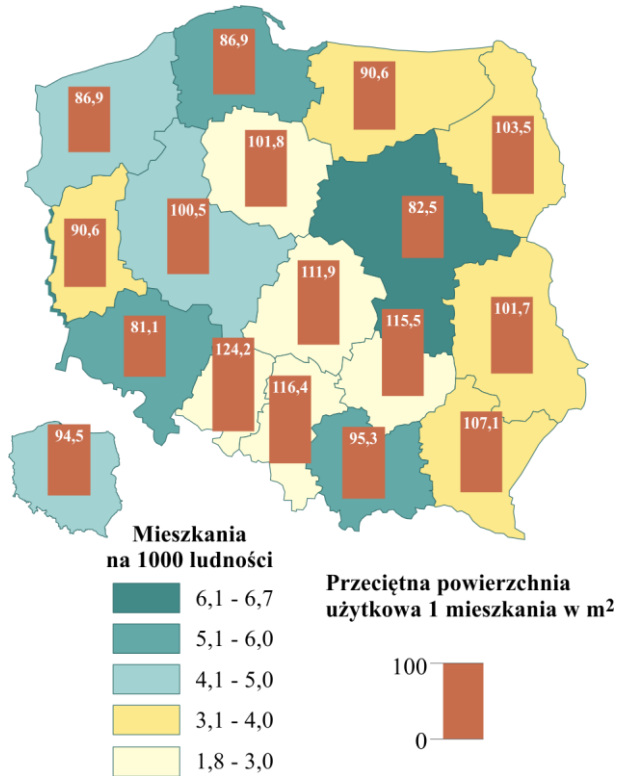

Wykres 7. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych^a w 2016 r.

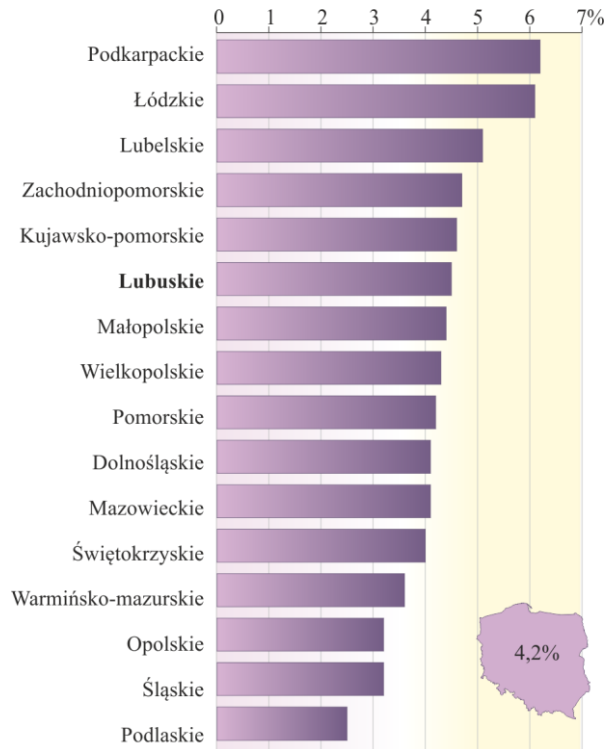
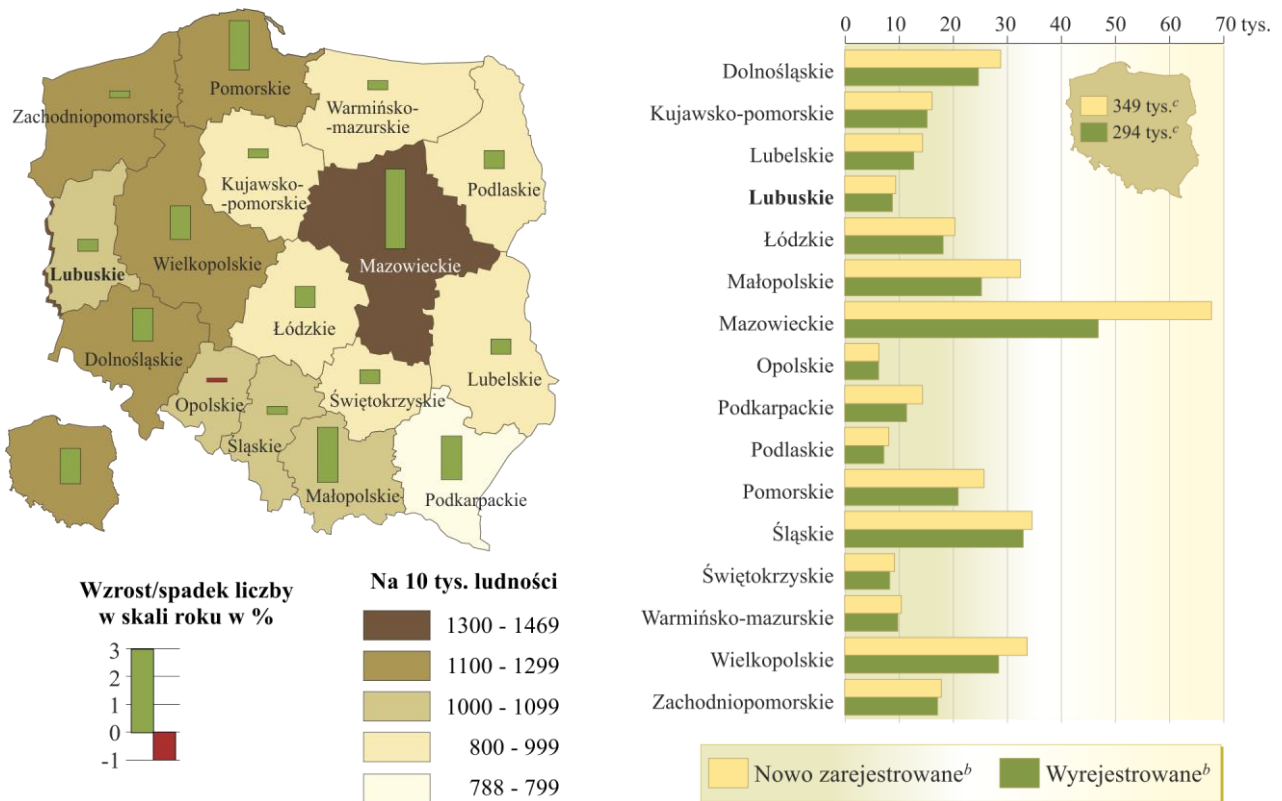

^a Dane nieostateczne.

Wykres 8. Mieszkania oddane do użytkowania w 2016 r.

Wykres 9. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2016 r.

Wykres 10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a w 2016 r.

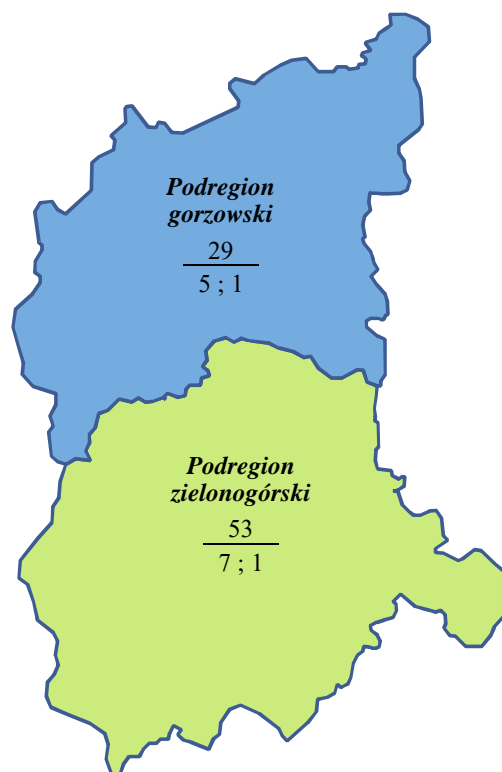
^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W ciągu roku. ^c W podziale według województw - bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)¹ W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

liczba gmin
 $\frac{82}{12; 2}$
 liczba powiatów liczba miast na prawach powiatu

	Powierzchnia w ha	Ludność (stan w dniu 31 XII)
LUBUSKIE	1398793	1017376
podregiony:		
Gorzowski	611251	385970
Zielonogórski	787542	631406

Podregion gorzowski	
Powiaty:	Miasto na prawach powiatu:
gorzowski	Gorzów Wlkp.
międzyrzecki	
słubicki	
strzelecko-drezdenecki	
sułciński	

Podregion zielonogórski	
Powiaty:	Miasto na prawach powiatu:
krośnieński	Zielona Góra
nowosolski	
świebodziński	
wschowski	
zielonogórski	
żagański	
żarski	

Według stanu w dniu 1 I 2016 r. województwo lubuskie zajmowało powierzchnię 13988 km² (1398793 ha), co stanowi 4,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (wg stanu w dniu 31 XII 2016 r.) mieszkało 1017,4 tys. osób, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 73 osoby (14 lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,9% ludności województwa.

¹ NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne — regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

LUDNOŚĆ

W 2016 r., liczba ludności w województwie lubuskim w skali roku zmniejszyła się. Wzrosła liczba urodzeń, natomiast spadła liczba zgonów. Zanotowano ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji na pobyt stały (podobnie jak przed rokiem). Odnotowano wzrost liczby zawieranych małżeństw (trzeci rok z kolei).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2016 r. województwo lubuskie zamieszkiwało 1017,4 tys. osób, tj. o 0,7 tys. mniej niż przed rokiem (i o 5,8 tys. mniej niż w 2010 r.). Ludność województwa stanowiła 2,6% ogółu ludności Polski. Średnia gęstość zaludnienia w województwie wyniosła 73 osoby na 1 km² (w kraju – 123 osoby). W przekroju powiatów wskaźnik ten wykazuje znaczne zróżnicowanie: najwyższy notuje się w powiecie nowosolskim (113), a najniższy – w powiecie sulęcińskim (30).

W województwie w ogólnej liczbie ludności przeważają kobiety, których odsetek w 2016 r. nie zmienił się i wyniósł 51,3% (w kraju kobiety stanowiły 51,6% ludności). Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) także pozostał na niezmiennym poziomie i wyniósł 105 (w kraju przyjął wartość 107).

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisywanych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowym okresie.

Prezentowane dane dotyczą ludności zamieszkałej w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały i rzeczywiście tam zamieszkałej, skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące.

Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

Tabl. 2. Ludność na podstawie bilansów

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	2016
POLSKA				
Stan w dniu 30 VI w tys.	38517	38484	38455	38427
w tym kobiety	19869	19861	19847	19835
Miasta.....	23449	23245	23203	23149
Wieś	15068	15239	15252	15278
Stan w dniu 31 XII:				
w tysiącach	38530	38479	38437	38433
na 1 km ²	123	123	123	123
w tym kobiety:				
w tysiącach.....	19877	19859	19839	19840
na 100 mężczyzn	107	107	107	107
Miasta: w tysiącach.....	23429	23216	23166	23129
w %	60,8	60,3	60,3	60,2
Wieś: w tysiącach	15101	15262	15271	15304
w %	39,2	39,7	39,7	39,8

(dok.)

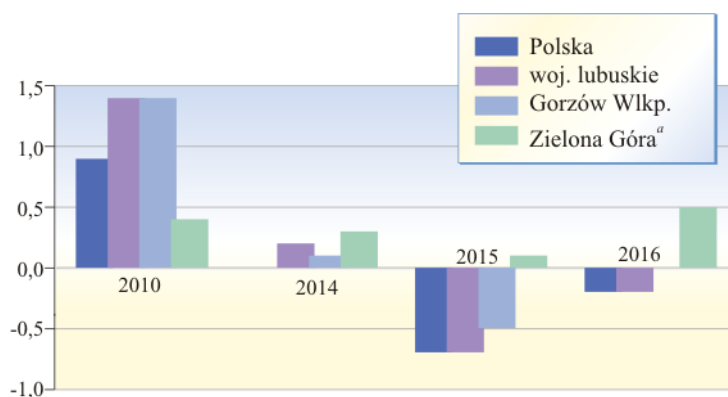
Wyszczególnienie	2010	2014	2015	2016
WOJ. LUBUSKIE				
Stan w dniu 30 VI w tys.	1023	1021	1020	1017
w tym kobiety	525	524	523	522
Miasta	650	645	663	661
Wieś	373	376	357	357
Stan w dniu 31 XII:				
w tysiącach	1023	1020	1018	1017
na 1 km ²	73	73	73	73
w tym kobiety:				
w tysiącach	525	524	522	522
na 100 mężczyzn	105	105	105	105
Miasta: w tysiącach	650	644	661	660
w %	63,5	63,1	65,0	64,9
Wieś: w tysiącach	373	377	357	357
w %	36,5	36,9	35,0	35,1

a Patrz nota na str. 24.

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W województwie lubuskim od 2010 r. maleje liczba urodzeń. W 2016 r. w ujęciu rocznym odnotowano ich wzrost. Zarejestrowano 9734 urodzenia żywe, tj. o 314 więcej niż rok wcześniej (wzrost o 3,3%). W porównaniu z 2010 r. liczba urodzeń była o 1,2 tys. mniejsza.

Wykres 11. **Przyrost naturalny na 1000 ludności**

a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

osób mniej niż przed rokiem (spadek o 2,0%). **Współczynnik zgonów** (liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) wyniósł 9,8‰, podczas gdy rok wcześniej – 10,0‰ (w 2010 r. – 9,3‰). W ujęciu rocznym wzrosła umieralność niemowląt. **Współczynnik zgonów niemowląt** (liczony na 1000 urodzeń żywych) przyjął wartość 5,9‰, wobec 4,1‰ w 2015 r. Wskaźnik był wyższy od średniej umieralności niemowląt w kraju (4,0‰).

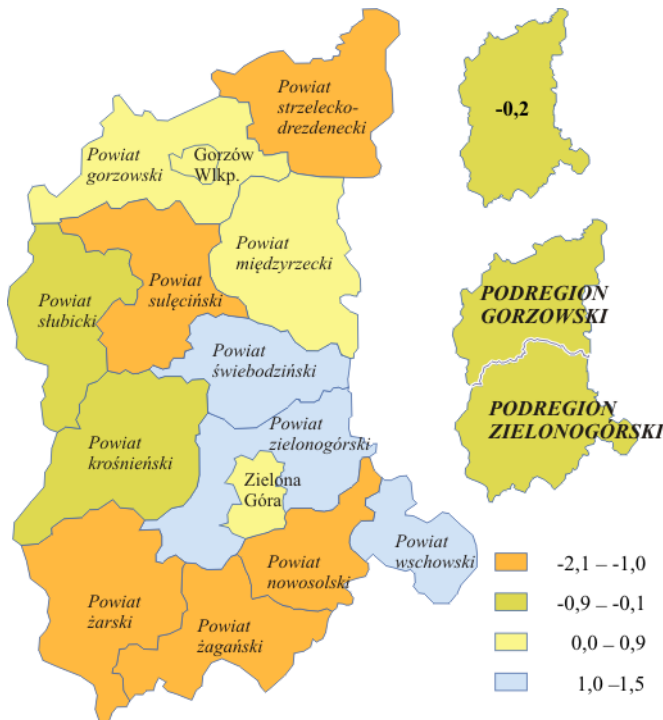
Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

Współczynnik urodzeń żywych (liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) w ujęciu rocznym zwiększył się z 9,2‰ do 9,6‰. W porównaniu z 2010 r. wskaźnik był niższy o 1,1 punktu (10,7‰).

W 2016 r. w województwie, w ujęciu rocznym, spadła liczba zgonów – zmarło 9955 osób, tj. o 201

W wyniku liczebnej przewagi zgonów nad urodzeniami w województwie lubuskim w 2016 r. odnotowano – podobnie jak przed rokiem – ujemny przyrost naturalny, który wyniósł minus 221 osób. **Współczynnik przyrostu naturalnego** osiągnął wartość minus 0,2‰ (wobec minus 0,7‰ w 2014 r. i 1,4‰ w 2010 r.), podobnie jak w kraju.

Wykres 12. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie lubuskim według podregionów i powiatów w 2016 r.**

W przekroju powiatów województwa współczynnik przyrostu naturalnego przyjmował wartości ujemne w 7 z 14 powiatów, najniższy wskaźnik odnotowano w powiecie żagańskim (minus 2,1‰). Z kolei najwyższy współczynnik, kształtujący się na poziomie 1,5‰, wystąpił w powiecie wschowskim i zielonogórskim.

Liczba małżeństw w województwie lubuskim wzrasta już trzeci rok. W 2016 r. zawarto 5060 związków małżeńskich, tj. o 20 więcej niż przed rokiem, kiedy notowano wzrost o 165 małżeństw. W porównaniu z 2010 r. było ich mniej o 866.

Współczynnik małżeństw (liczba małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) ukształtował się na poziomie 5,0‰ (wobec 4,9‰ w 2015 r. i 5,8‰ w 2010 r.). Częstość zawierania małżeństw w skali całego kraju była podobna.

Tabl. 3. **Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015 ^a	2016
POLSKA				
Małżeństwa	5,9	4,9	4,9	5,0
Urodzenia żywe	10,7	9,7	9,6	9,9
Zgony	9,8	9,8	10,3	10,1
Przyrost naturalny ^b	0,9	0,0	-0,7	-0,2
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,1	-0,4	-0,4	0,0
w tym zagranicznych	-0,1	-0,4	-0,4	0,0

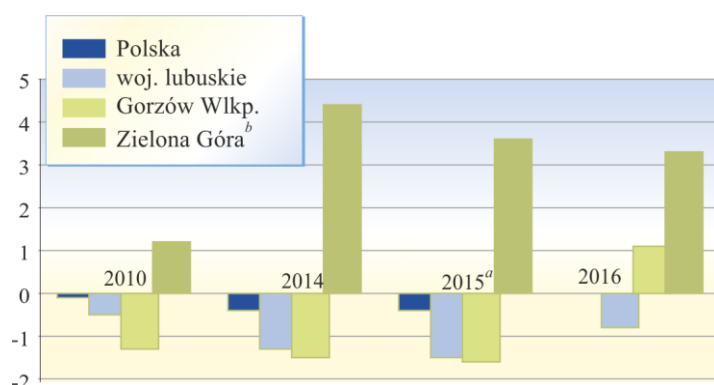
^a W przypadku migracji zagranicznych - dane dotyczą 2014 r. ^b Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

(dok.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015 ^a	2016
WOJ. LUBUSKIE				
Małżeństwa	5,8	4,8	4,9	5,0
Urodzenia żywe	10,7	9,5	9,2	9,6
Zgony	9,3	9,4	10,0	9,8
Przyrost naturalny ^b	1,4	0,2	-0,7	-0,2
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,5	-1,3	-1,5	-0,8
w tym zagranicznych	x	-0,6	-0,7	-0,1
M. GORZÓW WLKP.				
Małżeństwa	5,8	4,6	4,8	5,6
Urodzenia żywe	9,8	8,8	9,3	9,5
Zgony	8,3	8,7	9,9	9,6
Przyrost naturalny ^b	1,4	0,1	-0,5	0,0
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-1,3	-1,5	-1,6	1,1
w tym zagranicznych	0,4	-0,8	-0,8	0,1
M. ZIELONA GÓRA^c				
Małżeństwa	6,0	4,7	4,4	4,5
Urodzenia żywe	9,8	9,1	9,5	9,6
Zgony	9,4	8,7	9,4	9,0
Przyrost naturalny ^b	0,4	0,3	0,1	0,5
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	1,2	4,4	3,6	3,3
w tym zagranicznych	0,6	0,5	0,4	0,0

^a W przypadku migracji zagranicznych - dane dotyczą 2014 r. ^b Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

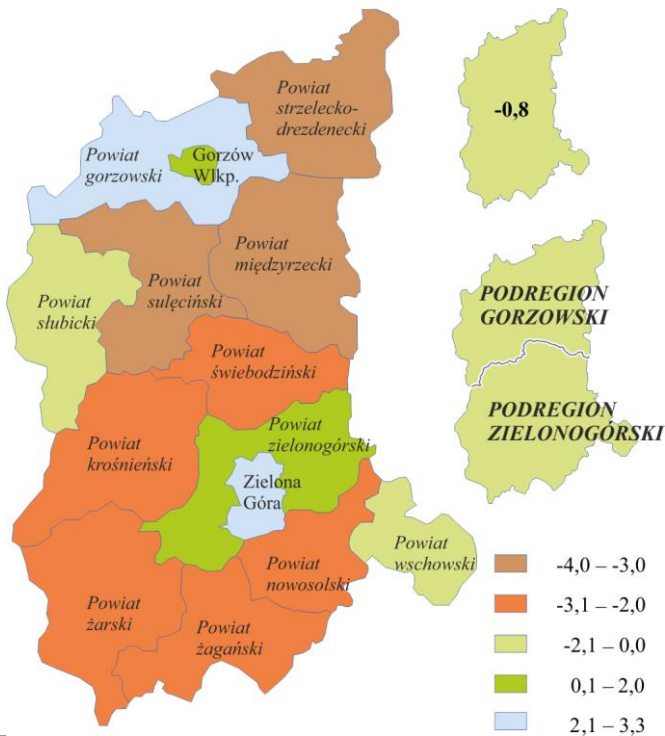
Wykres 13. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności

^a W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r., ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

Województwo lubuskie cechuje ujemne saldo migracji stałej ludności (liczba wymeldowań jest większa niż liczba zameldowań). W 2016 r. saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały wyniosło minus 831 osób i było o 725 osób mniejsze w porównaniu z 2015 r. (a także większe niż w 2010 r. o 357 osób). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, **współczynnik salda migracji stałej** wyniósł minus 0,8 (wobec minus 1,5 w 2015 r. oraz minus 0,5 w 2010 r.).

Wykres 14. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności w województwie lubuskim według podregionów i powiatów w 2016 r.**

W przekroju powiatów województwa, ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w 2016 r. odnotowano w 10 z 14 powiatów, w których współczynnik (liczony na 1000 ludności) kształtował się od minus 4,0‰ w powiecie międzyrzeckim do minus 0,9‰ w powiecie słubickim. Największa dodatnia wartość współczynnika salda migracji stałej wystąpiła w mieście na prawach powiatu Zielonej Górze (3,3‰) i powiecie gorzowskim (2,3‰).

Dane prezentujące ludność w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co miesiąc w wersji elektronicznej,
- „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie lubuskim” – publikacja dostępna w wersji książkowej i elektronicznej, jak również w Banku Danych Lokalnych.

RYNEK PRACY

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na wyższym poziomie od notowanego przed rokiem, przy czym największy wzrost w skali roku zanotowano w trzecim kwartale.

■ PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim wyniosło 120,0 tys. osób, tj. o 2,5% więcej w stosunku do poprzedniego roku (w 2015 r. przeciętne zatrudnienie było o 1,0% wyższe w relacji do poprzedniego roku). W kraju odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,8% (wobec wzrostu o 1,3% przed rokiem).

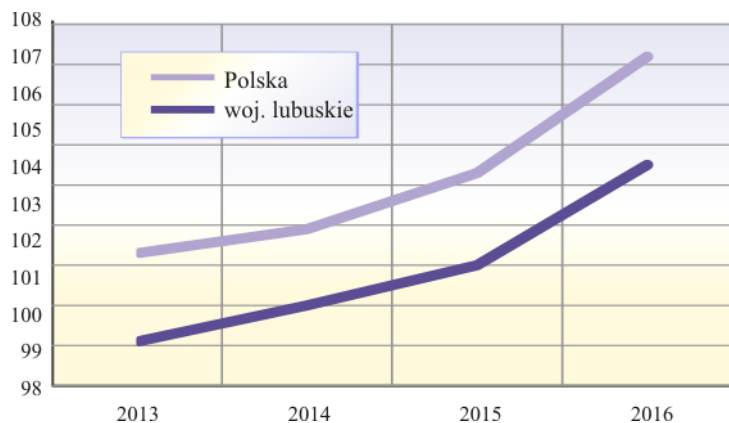
Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tabl. 4. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	
	w tysiącach		2010=100	2015=100
Polska	5372,6	5601,6	5760,2	102,8
Woj. lubuskie	114,8	117,1	120,0	102,5
m. Gorzów Wlkp.	22,7	22,8	22,3	98,1
m. Zielona Góra ^a	21,4	20,5	20,9	101,8

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

Wykres 15. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**
2010 = 100

Podobnie jak w poprzednich latach najczęściej osób zatrudniały podmioty prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego. Przeciętne zatrudnienie w tej sekcji wyniosło 66,0 tys. osób, co stanowiło 55,0% ogółu przeciętnie zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw.

Wykres 16. Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007

Znaczący w strukturze przeciętnego zatrudnienia był udział zatrudnionych w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (16,3 tys. osób, tj. 13,6% ogólnej liczby zatrudnionych), w transporcie (9,5 tys. osób, tj. 7,9% ogółu przeciętnie zatrudnionych), a także w administrowaniu i działalności wspierającej (7,8 tys. osób, tj. 6,5% ogółu przeciętnie zatrudnionych).

Tabl. 5. Przeciętne miesięczne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim

Wyszczególnienie	2015				2016				tys. osób
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
O g ó ł e m	100,9	100,7	100,3	101,0	102,0	102,6	102,8	102,5	120,0
w tym:									
Przemysł	104,6	103,6	102,8	102,8	101,4	101,6	101,8	101,8	69,9
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	105,0	103,9	103,2	103,2	101,5	101,7	101,9	102,0	66,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	101,5	102,2	100,8	100,7	101,1	98,6	99,9	98,3	3,4
Budownictwo	95,0	95,0	96,6	97,7	102,1	103,5	102,1	100,0	6,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	100,9	99,9	100,4	99,6	100,3	102,7	102,5	102,0	16,3
Transport i gospodarka magazynowa.....	98,1	96,7	94,9	102,5	112,7	113,6	113,9	114,2	9,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	85,8	90,1	88,2	97,0	99,8	95,6	95,3	85,3	1,3
Informacja i komunikacja	111,1	112,0	96,4	97,0	91,5	90,8	104,1	106,6	1,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	93,2	92,0	89,4	87,8	110,7	104,0	104,1	100,0	1,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	88,8	95,2	94,9	97,9	100,0	100,6	103,1	103,3	7,8

Najwyższy wzrost przeciętnego zatrudnienia w stosunku do 2015 r. zanotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 14,2%). Wzrost wystąpił również w sekcjach: informacja i komunikacja (o 6,6%), administrowanie i działalność wspierająca (o 3,3%) oraz przetwórstwo przemysłowe wraz z handlem; naprawą pojazdów samochodowych (po 2,0%).

Najgłębszy spadek przeciętnego zatrudnienia w skali roku zanotowano w zakwaterowaniu i gastronomii (o 14,7%). Poniżej ubiegłorocznego poziomu ukształtowało się również przeciętne zatrudnienie m.in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 1,7%).

■ BEZROBOCIE REJESTROWANE

W końcu 2016 r. dane dotyczące bezrobocia w województwie lubuskim były bardziej korzystne niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji w ciągu roku przewyższyła liczbę nowo zarejestrowanych, co spowodowało dalsze zmniejszanie się liczby zarejestrowanych bezrobotnych ogółem. W końcu 2016 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 8,7%. Wzrosła w ujęciu rocznym liczba ofert pracy.

W końcu grudnia 2016 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy wyniosła 32,4 tys. osób i była niższa od zanotowanej przed rokiem (o 17,7%, tj. o 7,0 tys. osób) oraz od zanotowanej w końcu 2010 r. (o 45,3%, tj. o 26,9 tys. osób). W 2015 r. wystąpił spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych zarówno w stosunku do poprzedniego roku (o 16,5%), jak i w porównaniu z 2010 r. (o 33,6%).

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późniejszymi zmianami).

W kraju w końcu 2016 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych była o 14,6% mniejsza niż przed rokiem (wobec spadku w 2015 r. o 14,3%) oraz o 31,7% mniejsza w porównaniu z 2010 r. (w 2015 r. spadek w stosunku do 2010 r. wyniósł 20,0%).

Tabl. 6. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	1954,7	1563,3	1335,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	3042,0	2368,8	2169,8
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	2979,8	2630,6	2398,0
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ...	83	31	21
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	12,4	9,7*	8,3
WOJ. LUBUSKIE			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	59,2	39,3	32,4
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	119,1	76,6	67,3
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	120,9	84,4	74,3
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ...	70	15	11
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	15,5	10,5*	8,7

(dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
M. GORZÓW WLKP.			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	4,5	2,9	2,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani a w tys.	10,4	7,8	6,9
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	10,3	8,3	7,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ...	34	15	5
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	8,1	5,1	3,9
M. ZIELONA GÓRA ^b			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	4,5	4,0	3,0
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	10,5	7,8	7,1
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	10,3	8,9	8,1
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ...	17	5	3
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	7,7	6,3*	4,7

^a W ciągu roku. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

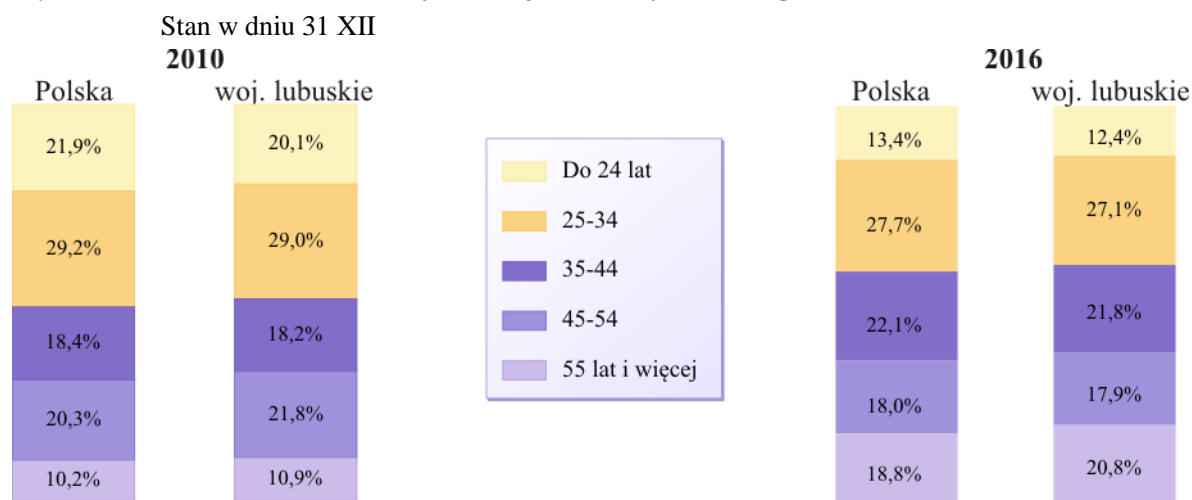
Ponownie we wszystkich powiatach województwa odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w skali roku, przy czym najgłębszy w powiecie słubickim (o 31,1%), a także w Zielonej Górze (o 25,2%) i Gorzowie Wlkp. (o 23,6%).

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

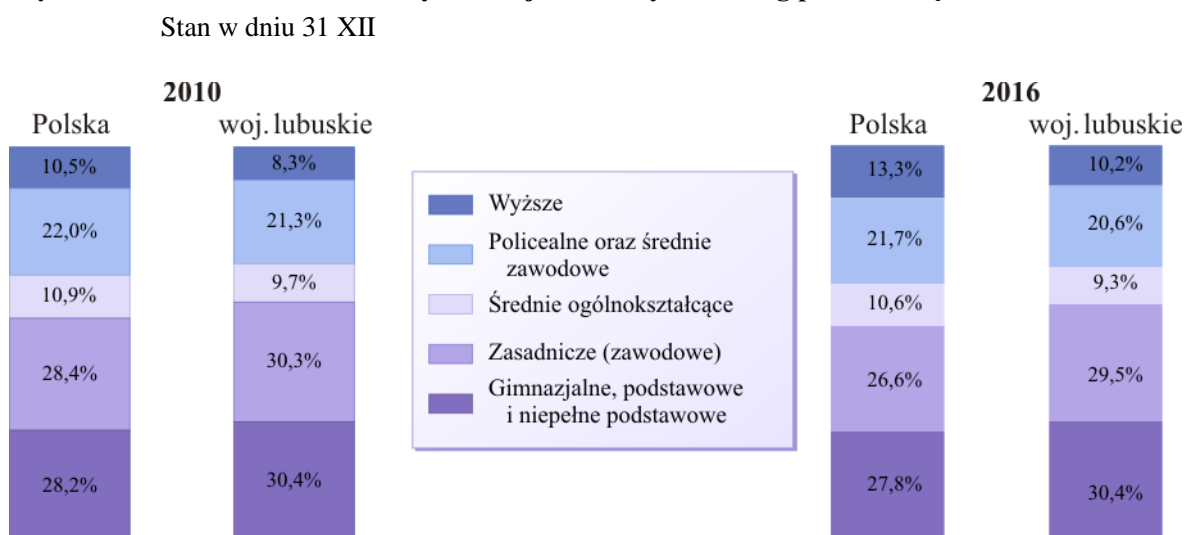
W strukturze zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2016 r. kobiety stanowiły 56,5% (tj. o 2,5 p. proc. więcej niż przed rokiem). Zwiększył się również w skali roku udział osób poprzednio pracujących o 1,1 p. proc. do 87,5%. W tej grupie osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy stanowiły 5,4% ogółu bezrobotnych (wobec 5,9% przed rokiem). Odsetek osób bez prawa do zasiłku zmniejszył się do 82,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (tj. o 0,5 p. proc.).

Wyższy niż przed rokiem był także udział mieszkańców wsi, którzy w 2016 r. stanowili 43,8% ogółu bezrobotnych. (tj. o 0,9 p. proc. więcej niż przed rokiem)

W końcu 2016 r. w strukturze bezrobotnych według wieku, tak jak w poprzednich latach, największy udział mieli bezrobotni w wieku 25-34 lata – 27,1%, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż przed rokiem. Dalsze 21,8% ogółu bezrobotnych (tj. o 0,5 p. proc. więcej niż przed rokiem) stanowiły osoby w wieku 35-44 lata, a 17,9% (tj. o 0,7 p. proc. mniej niż w 2015 r.) – osoby w wieku 45-54 lata. Udział osób w wieku 55-59 lat wyniósł 12,9% (tj. o 0,4 p. proc. mniej niż przed rokiem). W omawianej strukturze bezrobotnych w największym stopniu zmniejszył się udział osób z najmłodszej grupy wiekowej, do 25 roku życia, który wyniósł 12,4% (o 1,2 p. proc. mniej niż przed rokiem), przy wzroście udziału osób z najstarszej grupy wiekowej – powyżej 60 lat (o 1,3 p. proc. do 7,9%).

Wykres 17. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku**

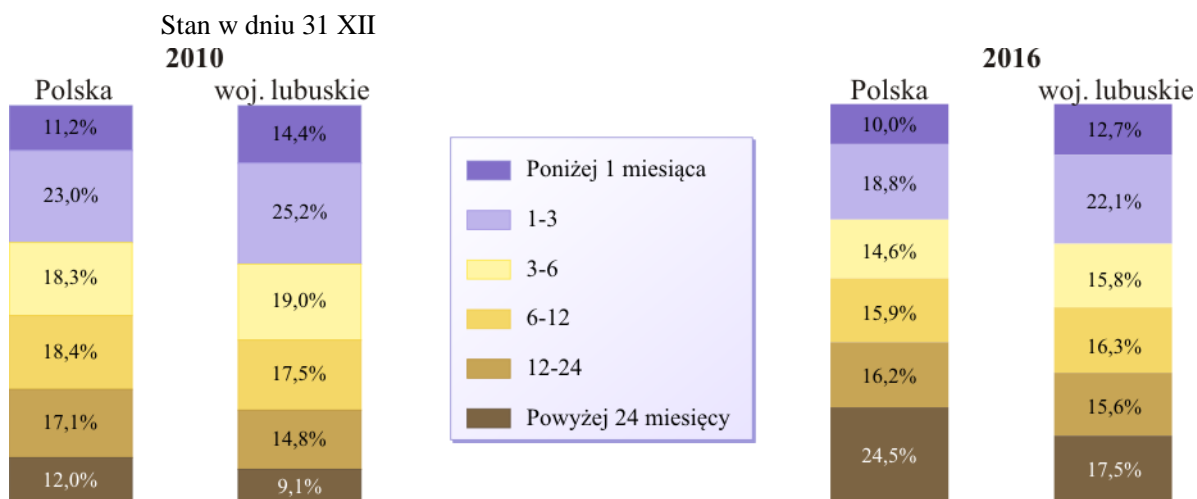
Tak jak w poprzednich latach zdecydowana większość bezrobotnych zarejestrowanych w urządach pracy legitymowała się stosunkowo niskim poziomem wykształcenia. Struktura bezrobotnych według wykształcenia nie zmieniła się istotnie w skali roku. W końcu grudnia 2016 r. najliczniejszą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (30,4% ogółu bezrobotnych, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w 2015 r.), a także zasadniczym zawodowym (29,5%, tj. o 0,5 p. proc. mniej). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, tak jak przed rokiem, stanowiły 20,6% ogółu bezrobotnych. Zwiększył się odsetek osób posiadających wykształcenie wyższe (do 10,2%, tj. o 0,3 p. proc.), a także osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (do 9,3%, tj. o 0,1 p. proc.).

Wykres 18. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia**

W strukturze bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy zmniejszył się w skali roku odsetek osób pozostających bez pracy przez okres od 1 do 3 miesięcy (do 22,1%, tj. o 0,8 p. proc.), a także od 3 do 6 miesięcy (do 15,8%). Mniejszy niż przed rokiem był również udział osób pozostają-

cych bez pracy przez okres od 6 do 12 miesięcy (o 0,3 p. proc. do 16,3%) oraz do 1 miesiąca (o 0,1 p. proc. do 12,7%). Zwiększył się natomiast odsetek osób pozostających bez pracy przez okres od 12 do 24 miesięcy (o 1,7 p. proc. do 15,6%), a także powyżej 24 miesięcy (o 0,3 p. proc. do 17,5%).

Wykres 19. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy^a**

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Największe trudności ze znalezieniem pracy, tak jak w poprzednich latach, miały osoby o stosunkowo krótkim stażu pracy (do 5 lat). Grupa ta stanowiła 38,3% ogółu bezrobotnych, a jej udział wzrósł w relacji do poprzedniego roku o 1,2 p. proc. Osoby ze stażem pracy od 10 do 20 lat stanowiły 17,2% ogółu bezrobotnych (tj. o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem). Osoby bez stażu pracy stanowiły 12,5% ogółu bezrobotnych, a ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych zmniejszył się w skali roku o 1,1 p. proc.

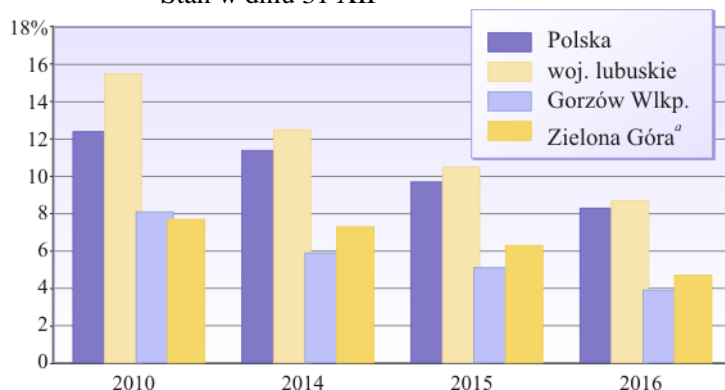
Spośród bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu 2016 r. niemal połowę stanowili długotrwale bezrobotni¹. Było to 16,0 tys. osób, które stanowiły 49,4% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych tj. o 0,7 p. proc. mniej niż przed rokiem. Odsetek osób w wieku powyżej 50 roku życia wyniósł 30,2% (o 0,1 p. proc. więcej), osób w wieku do 30 roku życia – 25,4% (1,5 p. proc. mniej), w tym osób w wieku poniżej 25 roku życia – 12,4% (o 1,2 p. proc. mniej). Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej stanowiły 2,0% ogółu bezrobotnych (w końcu grudnia 2015 r. – 2,3%). Odsetek osób posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia wyniósł 17,0% ogółu bezrobotnych, a posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia – 0,1% (wobec odpowiednio 15,0% i 0,2% przed rokiem). Niepełnosprawni bezrobotni stanowili 8,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (wobec 8,8%).

¹ Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Tabl. 7. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie lubuskim**

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu): w tysiącach osób	47,5	41,5	38,6	39,3	39,4	33,4	31,3	32,4
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	79,5	82,0	81,3	83,5	83,0	80,7	81,1	82,3
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ): w tysiącach osób	20,0	17,0	16,4	20,2	18,8	14,9	16,8	16,9
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	91,1	100,7	92,7	95,8	93,8	88,0	86,3	83,6
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ): w tysiącach osób	19,7	23,0	22,3	19,4	18,7	20,9	19,0	15,8
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	89,2	88,2	92,7	90,8	95,2	91,0	84,9	81,3
Płynność bezrobocia (napływ - odpływ) w tysiącach osób	0,4	-6,0	-2,9	0,8	0,1	-6,0	-2,2	1,1
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	12,5	11,1	10,4	10,5	10,5	9,0	8,4	8,7

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie w kolejnych miesiącach 2016 r. do listopada zmniejszała się, jednak w grudniu nieznacznie wzrosła i wyniosła 8,7%. Wskaźnik ten w województwie był w dalszym ciągu wyższy niż w kraju. Odchylenie od stopy bezrobocia rejestrowanego z końca grudnia 2016 r. było największe w styczniu (o 1,0 p. proc.), a najmniejsze we wrześniu 2016 r. (o 0,1 p. proc.). W końcu grudnia 2016 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była o 1,8 p. proc. niższa w relacji do poprzedniego roku i o 6,8 p. proc. niższa niż w końcu 2010 r. W kraju w końcu omawianego okresu wielkość tego wskaźnika ukształtowała się na poziomie 8,3%, tj. o 1,4 p. proc. mniejszym niż w grudniu 2015 r. i 4,1 p. proc. w końcu 2010 r.

Wykres 20. **Stopa bezrobocia rejestrowanego**
Stan w dniu 31 XII

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

We wszystkich powiatach województwa lubuskiego odnotowano spadek stopy bezrobocia w skali roku, przy czym największy w powiecie nowosolskim (o 3,4 p. proc.) i żagańskim (o 3,3 p. proc.).

W województwie nadal występuje duże terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia rejestrowanego. Rozpiętość wskaźnika w powiatach wyniosła 11,3 p. proc., wobec 12,8 p. proc. w 2015 r. i 20,2 p. proc. w 2010 r.

W końcu 2016 r. podobnie jak przed rokiem, w grupie powiatów o najniższej stopie bezrobocia były: Gorzów Wlkp. (3,9% wobec 5,1% przed rokiem), powiat ślubicki (4,3%, wobec 6,3%), Zielona Góra (4,7%, wobec 6,3%) i powiat gorzowski (7,1%, wobec 8,1%). Powiaty o najwyższej stopie bezrobocia to: strzelecko-drezdenecki (15,2%, wobec 17,6% przed rokiem), międzyrzecki (15,1%, wobec 15,9%) i żagański (14,6%, wobec 17,9%).

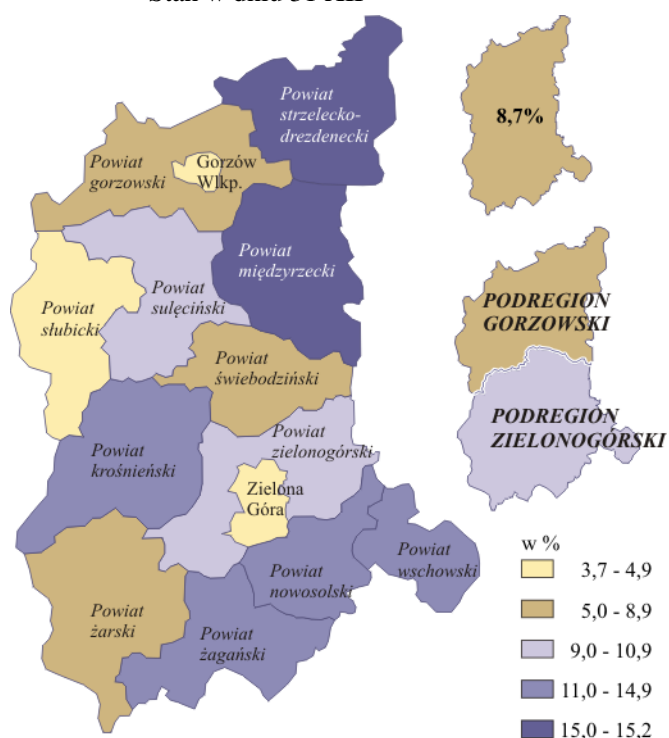
W 2016 r. w województwie lubuskim zarejestrowano łącznie 67,3 tys. osób bezrobotnych. Było to mniej niż w poprzednim roku (o 9,3 tys. osób, tj. o 12,1%) i w stosunku do 2010 r. (o 51,7 tys. osób, tj. o 43,5%).

W strukturze bezrobotnych nowo zarejestrowanych osoby rejestrujące się po raz kolejny, stanowiły 85,4%, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż przed rokiem. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się także odsetek osób poprzednio pracujących (o 0,5 p. proc. do 83,4%), a także bez prawa do zasiłku (o 1,4 p. proc. do 82,5%). W relacji do poprzedniego roku zmniejszył się odsetek osób dotychczas niepracujących (o 2,0 p. proc. do 15,1%), a także osób, które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy (o 1,1 p. proc. do 4,3%), mieszkańców wsi (o 0,3 p. proc. do 38,1%) i rejestrujących się po raz pierwszy (o 0,1 p. proc. do 14,6%).

Z ewidencji bezrobotnych w województwie lubuskim w 2016 r. wyrejestrowano łącznie 74,3 tys. osób, tj. o 11,9% mniej niż przed rokiem i o 38,5% mniej niż w 2010 r. W ogóle wyrejestrowanych bezrobotnych 48,3% stanowiły osoby wyrejestrowane z powodu podjęcia pracy. Ich liczba zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 7,0%, jednak udział tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w ujęciu rocznym o 2,5 p. proc. W strukturze osób wykreślonych z ewidencji zwiększył się również udział osób, które rozpoczęły roboty publiczne (o 0,2 p. proc. do 1,4%). Nie zmienił się natomiast odsetek osób rozpoczynających staż (wyniósł 6,9%)

oraz osób rozpoczynających prace interwencyjne (1,4%). Zmniejszył się w omawianym okresie udział osób bezrobotnych, które rozpoczęły szkolenia (o 0,8 p. proc. do 1,2%), dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (0,2 p. proc. do 8,0%), a także osób, które nie potwierdziły gotowości do podjęcia pracy (o 2,9 p. proc. do 21,6% ogółu wyrejestrowanych).

Wykres 21. **Stopa bezrobocia rejestrowanego według podregionów i powiatów w 2016 r.**
Stan w dniu 31 XII

W 2016 r. w województwie lubuskim bilans bezrobotnych był korzystny, tzn. w ciągu roku z ewidencji powiatowych urzędów pracy wyrejestrowano więcej osób (o 7,0 tys.) niż w nich zarejestrowano. Relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się na poziomie 90,6% (wobec 90,8% w 2015 r.). W kraju wskaźnik ten wyniósł 90,5% (wobec 90,0% w poprzednim roku).

W omawianym roku do powiatowych urzędów pracy wpłynęło łącznie 50,2 tys. ofert pracy dla osób bezrobotnych. Było to o 9,8 tys. (o 24,1%) więcej niż w 2015 r. W końcu grudnia 2016 r. na 1 ofertę pracy przypadało 11 bezrobotnych (wobec 15 osób przed rokiem) i był to, obok z województwa śląskiego, najniższy wskaźnik wśród województw. W pozostałych województwach wskaźnik ten wahał się na poziomie od 13 w województwie dolnośląskim do 55 w podlaskim (przy przeciętnym wskaźniku 21 osób na 1 ofertę w kraju, wobec 31 przed rokiem). W województwie lubuskim najbardziej korzystna sytuacja była w miastach na prawach powiatu: Zielonej Górze i Gorzowie Wlkp. (odpowiednio 3 i 5 osób na 1 ofertę), a także w powiatach wschowskim (6 osób na 1 ofertę), słubickim i zielonogórskim (po 11). Największą liczbę bezrobotnych na 1 ofertę pracy odnotowano w powiatach międzyrzeckim i strzelecko-drezdeneckim (odpowiednio 56 i 38).

■ BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2016 r., w województwie lubuskim wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku:

- liczba osób aktywnych zawodowo nie zmieniła się,
- wzrosła liczba osób pracujących,
- spadła liczba osób bezrobotnych,
- zmalała liczba osób biernych zawodowo,
- zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

W IV kwartale 2016 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie lubuskim liczyła 444 tys. osób (z tego 427 tys. pracujących i 18 tys. bezrobotnych). Osoby bierne zawodowo stanowiły 361 tys. osób.

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP 2011. Dane nie obejmują osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych oraz osób nieobecnych w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej.

W porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej zwiększył się o 2,1 p. proc. i wyniósł 53,0% (w 2010 r. 50,6%). Udział bezrobotnych natomiast zmniejszył się z 3,4% do 2,2% (w 2010 r. 5,2%).

Tabl. 8. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Aktywni zawodowo w tys.	17153	17489	17286
pracujący	15557	16280	16328
bezrobotni	1597	1210	958
Bierni zawodowo w tys.	13826	13473	13410
Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,4	56,5	56,3
Wskaźnik zatrudnienia w %	50,2	52,6	53,2
Stopa bezrobocia w %	9,3	6,9	5,5
WOJ. LUBUSKIE			
Aktywni zawodowo w tys.	488	444	444
pracujący	442	415	427
bezrobotni	46	28	18
Bierni zawodowo w tys.	386	371	361
Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,8	54,5	55,2
Wskaźnik zatrudnienia w %	50,6	50,9	53,0
Stopa bezrobocia w %	9,4	6,3	4,1

Wykres 22. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej wg statusu na rynku pracy w IV kwartale

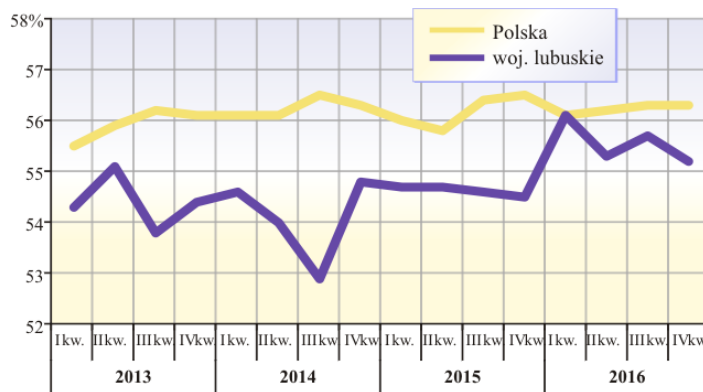
Liczba osób aktywnych zawodowo w IV kwartale 2016 r. nie zmieniła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku. Odnotowano natomiast zmianę struktury tej zbiorowości: wzrost liczby pracujących o 12 tys. (o 2,9%) i spadek liczby bezrobotnych o 10 tys. (o 35,7%). W porównaniu z 2010 r. – liczba osób aktywnych zawodowo zmalała o 44 tys., tj. o 9,0%.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

W omawianym kwartale, współczynnik aktywności zawodowej w województwie lubuskim ukształtował się na poziomie 55,2%, tj. o 0,7 p. proc. wyższym w porównaniu z 2015 r. oraz o 0,6 p. proc. niższym w porównaniu z 2010 r. W kraju współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2016 r. wyniósł 56,3%.

Aktywność zawodowa wzrosła w skali roku zarówno wśród mężczyzn (o 1 p. proc. do 63,1%), jak i wśród kobiet (o 0,8 p. proc. do 48,0%), przy czym współczynnik aktywności był o 15,1 p. proc. wyższy dla mężczyzn.

Wykres 23. Współczynnik aktywności zawodowej

Zbiorowość osób pracujących w województwie w IV kwartale 2016 r. wzrosła do 427 tys. (z 415 tys. przed rokiem). Zwiększyła się zarówno liczba pracujących kobiet (o 1,6% do 191 tys.), jak i liczba pracujących mężczyzn (o 4,0% do 236 tys.). Pośród pracujących 274 tys. stanowili mieszkańcy miast, a ich udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 64,2%. Liczba osób pracujących

zamieszkujących na wsi wyniosła 153 tys. (35,8% ogółu pracujących).

Uwzględniając wiek pracujących, w IV kwartale 2016 r., najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (28,1% ogólnej liczby pracujących) oraz 25-34 lata (25,4%). Odsetek najstarszych pracowników tj. w wieku 55 lat i więcej wyniósł 18,1%, natomiast odsetek najmłodszych w wieku 15-24 lata – 7,3% (przed rokiem odpowiednio: 19,0% i 7,5%).

*Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:*

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeśli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące prace nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2016 r. w województwie lubuskim zwiększył się w ujęciu rocznym o 2,1 p. proc. i wyniósł 53,0% (w kraju – 53,2%). Wzrost wskaźnika dotyczył zarówno mężczyzn (o 2,7 p. proc.), jak i kobiet (o 1,5 p. proc.). Przy czym wskaźnik zatrudnienia kobiet (45,8%) był o 1/4 niższy niż wskaźnik zatrudnienia mężczyzn (60,8%). W porównaniu z analogicznym kwartałem 2010 r. odnotowano wzrost wskaźnika o 2,4 p. .proc.

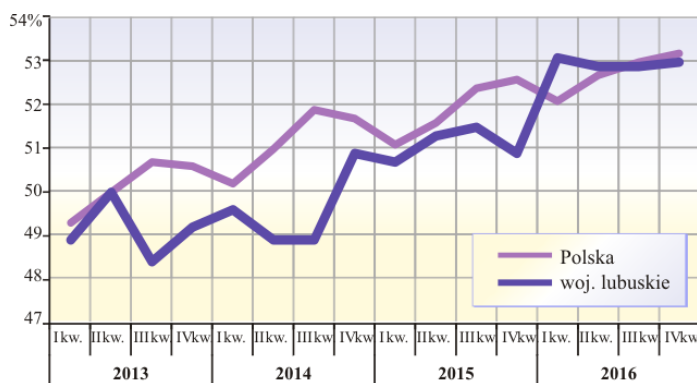
Wykres 24. Struktura pracujących według wieku w województwie lubuskim w IV kwartale

W województwie znacznie zmniejszyło się bezrobocie. W IV kwartale 2016 r. liczba bezrobotnych liczyła 18 tys. osób i w stosunku do poprzedniego roku zmniejszyła się o 10 tys.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

Wykres 25. Wskaźnik zatrudnienia

(tj. o 35,7%). Spadek dotyczył zarówno bezrobotnych mężczyzn (o 43,8%), jak i bezrobotnych kobiet (o 33,3%). W miastach liczba bezrobotnych była niższa o 42,1%, a na wsi o 30,0%.

W strukturze wiekowej bezrobotnych, osoby w wieku 25-34 lata stanowiły 33,3% ogółu bezrobotnych, a w wieku 15-24 lata – 27,8%. W porównaniu z 2010 r., odnotowano wzrost odsetka bezrobotnych zarówno

w grupie wieku 15-24 lata – o 6,1 p. proc., jak i w grupie 25-34 lata – o 2,9 p. proc. Bezrobotni w wieku powyżej 35 lat stanowili 38,9% ogółu bezrobotnych, wobec 47,9% w 2010 r.

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2016 r. wyniósł 8,9 miesiąca (wobec 8,4 miesiący przed rokiem). Dla porównania w kraju poszukiwanie pracy trwało przeciętnie 10,7 miesiąca. W omawianym kwartale co szósta osoba (16,7%) była długotrwale bezrobotna tzn. poszukiwała pracy dłużej niż rok (wobec 17,9% przed rokiem). W kraju odsetek osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy wyniósł 26,6%.

Wykres 26. Struktura bezrobotnych według wieku w województwie lubuskim w IV kwartale

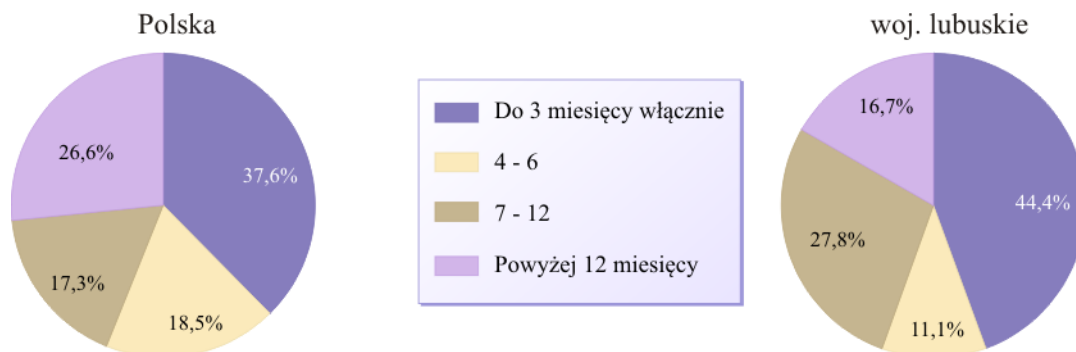

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2016 r. w województwie lubuskim ukształtowała się na poziomie 4,1% i była o 2,2 p. proc. niższa w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku (w kraju – 5,5%). Wyraźny spadek skali bezrobocia (o 5,3 p. proc.) obserwuje się w porównaniu z IV kwartałem 2010 r., kiedy bezrobocie wynosiło 9,4%.

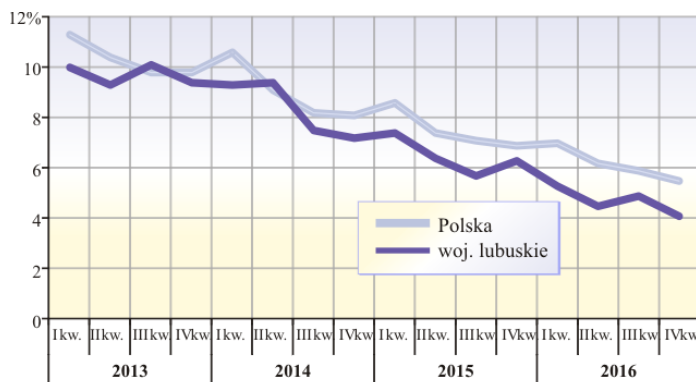
Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy oraz były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

W IV kwartale 2016 r. stopa bezrobocia wśród mężczyzn wyniosła 3,7%, a wśród kobiet 4,0% i zmniejszyła się w skali roku zarówno dla kobiet (o 2,0 p. proc.), jak i dla mężczyzn (o 2,9 p. proc.).

Wykres 27. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2016 r.

Wykres 28. Stopa bezrobocia

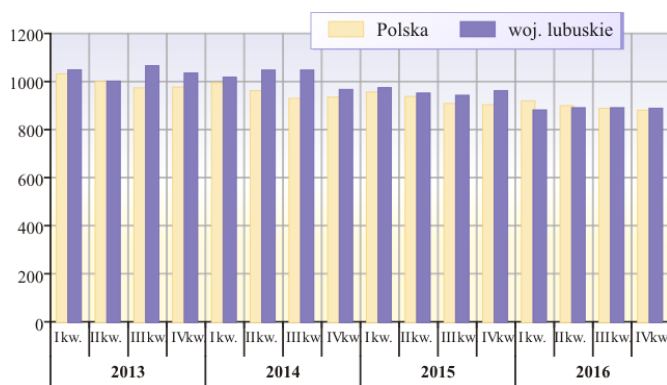

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Liczba biernych zawodowo w województwie lubuskim w ujęciu rocznym zmniejszyła się. W IV kwartale 2016 r. zbiorowość ta liczyła 361 tys. osób

i stanowiła 44,8% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju – 43,7%). W porównaniu z IV kwartałem 2015 r. liczba biernych zawodowo spadła o 2,7%. Większość tych osób stanowiły kobiety – 60,1% ogółu biernych zawodowo (podobnie jak przed rokiem).

Wykres 29. Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących

W województwie lubuskim zmalało obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi (bezrobotni i bierni zawodowo). W IV kwartale 2016 r. na 1000 pracujących przypadało 888 osób niepracujących, w porównaniu z 961 osób w 2015 r. i 977 w 2010 r. W omawianym kwartale, w skali całego kraju wskaźnik obciążenia był niższy i wynosił 880 osób niepracujących (w przeliczeniu na 1000 osób pracujących).

Dane prezentujące rynek pracy w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałne,
 - „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego”,
 - „Popyt na pracę w województwie lubuskim” – opracowanie sygnałne,
 - „Rynek pracy w województwie lubuskim” – publikacja dostępna co roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych,
 - „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubuskim” – opracowanie sygnałne dostępne co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych.
-

WYNAGRODZENIA

W 2016 r. w sektorze przedsiębiorstw zanotowano dalszy wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w skali roku, zaś tempo wzrostu było nieco wyższe niż w latach poprzednich. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie stanowiło 85,5% przeciętnego wynagrodzenia w kraju.

Tabl. 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	
	w złotych		2010=100	2015=100
Polska	3434,62	4121,41	4277,03	124,5
Woj. lubuskie	2830,76	3447,08	3657,36	129,2
m. Gorzów Wlkp.	2821,39	3285,44	3485,68	123,5
m. Zielona Góra ^a	2892,75	3368,28	3578,03	x

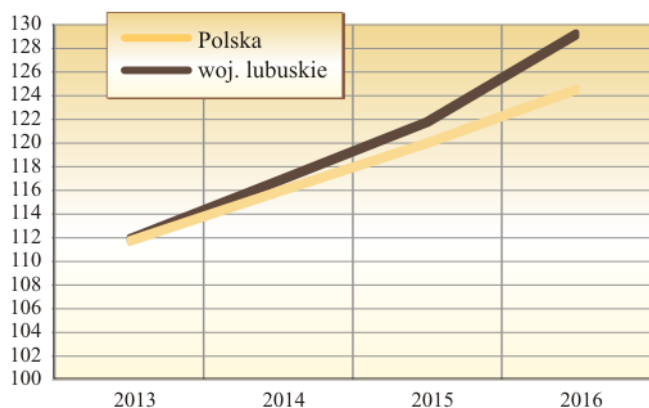
^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

W 2016 r. w województwie lubuskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 3657,36 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 6,1% (wobec wzrostu o 4,2% w 2015 r. i o 4,4% w 2014 r.).

Przeciętne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Wykres 30. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

2010 = 100

W kraju notowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia o 3,8% do poziomu 4277,03 zł (po wzroście w 2015 r. o 3,5%).

Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w skali roku odnotowano w większości sekcji, w tym m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się zakwaterowaniem i gastronomią (o 12,2%), transportem i gospodarką magazynową (o 11,4%), handlem; naprawą pojazdów samochodowych (o 7,4%), administrowaniem i działalnością wspierającą (o 7,3%), przetwórstwem przemysłowym (o 6,4%), dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 4,8%) oraz informacją i komunikacją (o 3,9%).

Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w skali roku odnotowano w większości sekcji, w tym m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się zakwaterowaniem i gastronomią (o 12,2%), transportem i gospodarką magazynową (o 11,4%), handlem; naprawą pojazdów samochodowych (o 7,4%), administrowaniem i działalnością wspierającą (o 7,3%), przetwórstwem przemysłowym (o 6,4%), dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 4,8%) oraz informacją i komunikacją (o 3,9%).

Tabl. 10. Dynamika przeciętnych kwartalnych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw

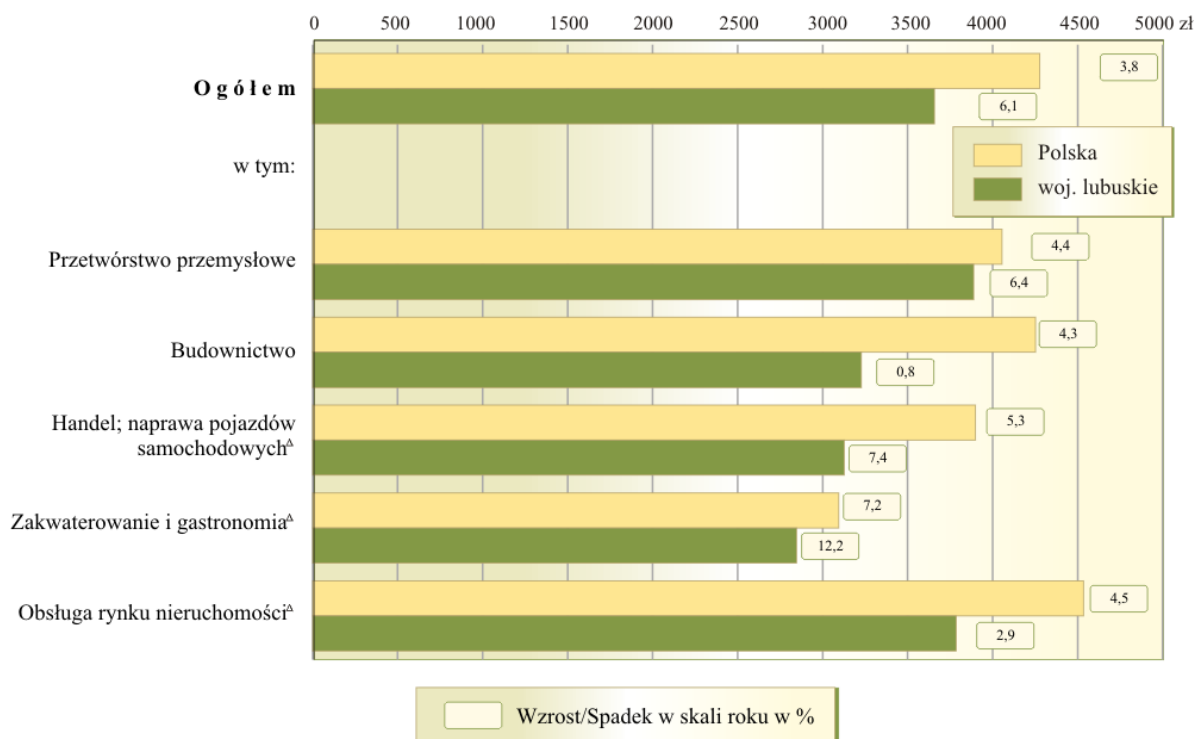
Sekcje	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	104,2	103,5	103,8	104,2	105,0	105,9	106,1	106,1
w tym:								
Przemysł	103,7	103,6	103,8	104,0	105,2	105,9	106,1	106,2
w tym:								
przetwórstwo przemysłowe	103,9	103,6	103,9	104,0	105,4	106,1	106,3	106,4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	104,3	104,4	104,3	103,7	102,5	103,2	103,4	104,8
Budownictwo.....	102,5	101,5	102,0	103,1	97,8	101,0	101,7	100,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	103,2	102,6	102,3	103,1	106,0	106,5	107,5	107,4
Transport i gospodarka magazynowa	95,4	98,0	98,0	104,3	110,5	110,2	111,8	111,4
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	116,4	113,7	113,7	109,6	105,4	109,8	109,9	112,2
Informacja i komunikacja	100,8	99,3	113,3	111,4	118,4	117,5	103,7	103,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	101,0	94,1	92,8	94,8	104,5	104,8	105,3	102,9
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	103,7	101,7	104,9	104,9	107,6	107,2	106,5	107,3

W omawianym roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przewyższające średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w województwie notowano m.in. w sekcjach: informacja i komunikacja oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (odpowiednio o 57,3% i o 39,9%), a także w: przetwórstwie przemysłowym (o 6,3%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 3,5%). Niższe miesięczne wynagrodzenie w stosunku do średniego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie zarejestrowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie administrowania i działalności wspierającej (o 41,0%), zakwaterowania i gastronomii (o 22,2%), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 14,5%), budownictwa (o 11,7%), transportu i gospodarki magazynowej (o 10,5%) oraz dostawy wody, gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (o 0,4%).

W 2016 r. zatrudnieni w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim przepracowali średnio w roku 212,3 mln godzin, tj. o 2,5% więcej niż w roku poprzednim. Największą liczbę godzin przepracowanych notowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (115,7 mln godzin, tj. 54,5% ogółu), handel, naprawa pojazdów samochodowych (29,7 mln, tj. 14,0%) oraz transport i gospodarka magazynowa (17,6 mln, tj. 8,3%).

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw wyniósł, podobnie jak przed rokiem, 147 godzin.

Wykres 31. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w wybranych sekcjach w 2016 r.**

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. wyniosło 24,81 zł i w skali roku wzrosło o 6,1%. Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymali zatrudnieni w sekcjach: informacja i komunikacja oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (odpowiednio 41,02 zł i 34,53 zł), a najniższe w jednostkach prowadzących działalność w zakresie administrowania i działalności wspierającej oraz zakwaterowania i gastronomii (odpowiednio 15,02 zł i 18,43 zł).

Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego”,
- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego”, jak również w Banku Danych Lokalnych.

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W województwie lubuskim w 2016 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów była nieco wyższa niż przed rokiem. Niewielkie zwiększenie populacji beneficjentów ZUS-u i KRUS-u było wynikiem braku stabilności ich liczby w kolejnych okresach narastających omawianego roku. Na kierunek zmian w populacji emerytów i rencistów, zachodzących w skali roku, wpływ miała w głównej mierze rosnąca w poszczególnych okresach 2016 r. zbiorowość osób pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS, przy nieznacznie, jednak systematycznie, obniżającej się liczbie rolników indywidualnych.

W analizowanym roku odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2016 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w województwie lubuskim wyniosła 215,7 tys. osób. W ciągu roku liczba ta zwiększyła się o 1,0 tys. osób, tj. o 0,5%, przy wzroście w Polsce wynoszącym 0,4%.

Począwszy od 2010 r., w którym wystąpił wzrost liczby świadczeniobiorców emerytur i rent, w kolejnych latach zaobserwowano zmniejszanie się omawianej zbiorowości, początkowo o 5,7 tys. osób (o 2,5%) w 2011 r. do 13,4 tys. (o 5,8%) w 2016 r. Dynamika spadku w kraju była mniejsza – w 2016 r. wypłacano przeciętnie o 4,0% mniej świadczeń niż w 2010 r.

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

W 2016 r. co piąty mieszkaniec województwa lubuskiego (21,2%) był emerytem lub rencistą (w kraju odsetek ten wynosił 22,1% ogółu ludności). Udział Lubuszan pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w ogólnej liczbie świadczeniobiorców w Polsce wyniósł 2,5% (15. miejsce w kraju) i w porównaniu z 2015 r. nie uległ zmianie. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa lubuskiego stanowili 2,7% populacji emerytów

i rencistów kraju, a pod względem liczby wypłat z KRUS województwo lubuskie zajmowało ostatnią lokatę (z udziałem 1,5%).

W 2016 r. emerytury i renty **finansowane przez ZUS** otrzymywało 198,0 tys. osób (19,5% mieszkańców województwa lubuskiego), tj. o 0,8% więcej niż przed rokiem. Na przestrzeni ostatnich lat liczebność omawianej grupy podlegała systematycznemu obniżaniu się. Jej spadek w porównaniu

z 2010 r. wyniósł od 2,2% w 2011 r., poprzez 3,6% w 2012 r., 4,2% w 2013 r. i 5,0% w 2014 r., do 4,6% w 2015 r., by w 2016 r. uzyskać nieco wyższy poziom (spadek w porównaniu z 2010 r. o 3,8%).

Po systematycznym wzroście liczby emerytów przy jednoczesnym spadku liczby rencistów, w latach 2011-2012 liczba emerytów zaczęła się obniżać, by wzrosnąć w 2016 r. do poziomu 134,5 tys. osób, tj. więcej zarówno w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. (o 2,9%) jak i w stosunku do roku poprzedniego (o 2,4%). Postępujący regres liczby świadczeń pobieranych z tytułu niezdolności do pracy spowodował jej obniżenie w 2016 r. do poziomu 32,1 tys., tj. mniej o 26,0% w porównaniu z 2010 r., a także mniej w stosunku do 2015 r. (o 4,2%, przy spadku w kraju wynoszącym 4,9%).

W 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba osób pobierających renty rodzinne uległa umiarkowanej zmianie (zanotowano spadek o 0,5%),

Najliczniejszą grupą świadczeniobiorców ZUS byli emeryci (68,0% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty rodzinne (15,8%).

Tabl. 11. Świadczenia społeczne

Wyszczególnienie	2010	2015	2016		
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	2015=100	
POLSKA					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	8866,0	8476,9	8507,2	96,0	100,4
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS ^a	7491,4	7273,8	7312,8	97,6	100,5
rolników indywidualnych	1374,7	1203,2	1194,4	86,9	99,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1588,95	1980,96	2018,48	127,0	101,9
w tym emerytura	1698,35	2096,55	2131,70	125,5	101,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	954,68	1179,63	1182,83	123,9	100,3
w tym emerytura	996,18	1209,81	1210,30	121,5	100,0
WOJ. LUBUSKIE					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	229,1	214,8	215,7	94,2	100,5
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	205,9	196,4	198,0	96,2	100,8
rolników indywidualnych	23,2	18,4	17,8	76,6	96,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1447,41	1810,13	1845,46	127,5	102,0
w tym emerytura	1562,17	1916,33	1949,10	124,8	101,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	1084,18	1319,74	1319,19	121,7	100,0
w tym emerytura	1154,36	1394,78	1393,75	120,7	99,9

^a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych a wypłacanymi przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości w przypadku łączenia uprawnień z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS, a także z wypłatami świadczeń rolnych finansowanymi z Funduszu Emerytalno-Rentowego a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS (nieuwzględnionymi w województwie).

W 2016 r. w większości kategorii osób, dla których dochodem była emerytura lub renta wypłacana z **rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (KRUS)** zanotowano spadek liczby świadczeń w porównaniu z poprzednim rokiem. Emerytury i renty rolnicze

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

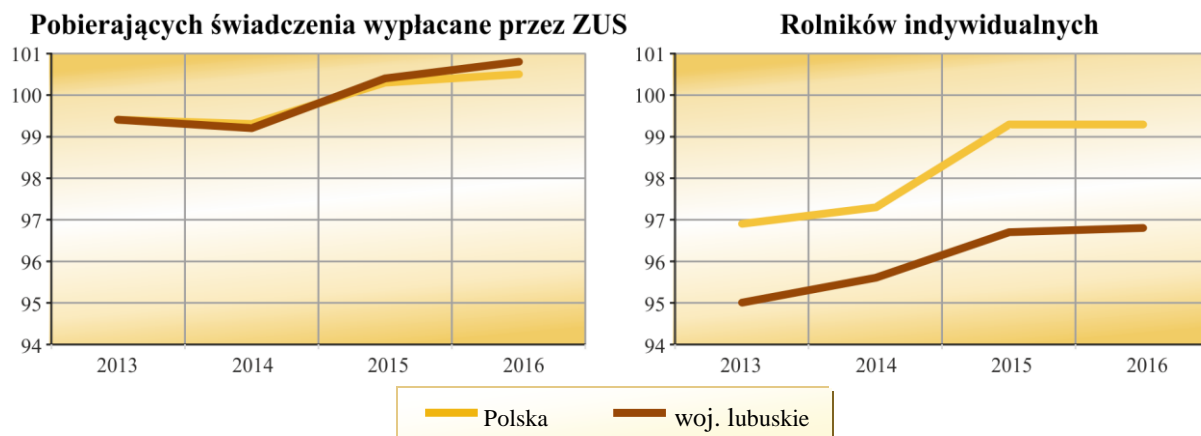
w 2016 r. pobierało 17,8 tys. osób (o 3,2% mniej niż przed rokiem i o 23,4% mniej w porównaniu z 2010 r.). W Polsce liczba świadczeniobiorców KRUS obniżyła się w skali roku o 0,7%. W województwie lubuskim w ciągu ostatniego roku największy spadek (o 4,1%) zaobserwowano w przypadku osób otrzymujących emerytury, natomiast zbiorowość beneficjentów rent rodzinnych wzrosła o 0,8%. W strukturze osób, których dochodami były wypłaty z KRUS przeważali emeryci – 75,8%, renciści otrzymujący renty z tytułu niezdolności do pracy stanowili 20,6%, a osoby pobierające renty rodzinne miały najniższy udział, stanowiły 3,6% ogółu świadczeniobiorców KRUS.

Tabl. 12. Świadczenia społeczne w województwie lubuskim

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	214,7	214,8	214,7	214,8	215,4	215,6	215,6	215,7
analogiczny okres poprzedniego roku=100	99,7	99,8	100,0	100,1	100,4	100,4	100,4	100,5
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	196,1	196,3	196,3	196,4	197,4	197,6	197,8	198,0
analogiczny okres poprzedniego roku=100	100,1	100,1	100,4	100,4	100,6	100,7	100,7	100,8
rolników indywidualnych	18,5	18,4	18,4	18,4	18,0	17,9	17,9	17,8
analogiczny okres poprzedniego roku=100	96,0	96,2	96,5	96,7	97,4	97,3	97,0	96,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:								
wypłacana przez ZUS	1780,53	1795,58	1803,74	1810,13	1834,24	1838,06	1842,13	1845,46
analogiczny okres poprzedniego roku=100	103,5	103,4	103,3	103,5	103,0	102,4	102,1	102,0
rolników indywidualnych	1301,59	1318,58	1319,76	1319,74	1318,43	1319,04	1319,27	1319,19
analogiczny okres poprzedniego roku=100	101,8	102,6	102,6	102,5	101,3	100,0	100,0	100,0

Wykres 32. Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów

Rok poprzedni = 100

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

W 2016 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1845,46 zł i była wyższa o 2,0% niż przed rokiem (w kraju wzrosła o 1,9%). Analogiczne świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1319,19 zł, nie ulegając zmianie w ciągu roku, przy 0,3% średnim wzroście w Polsce.

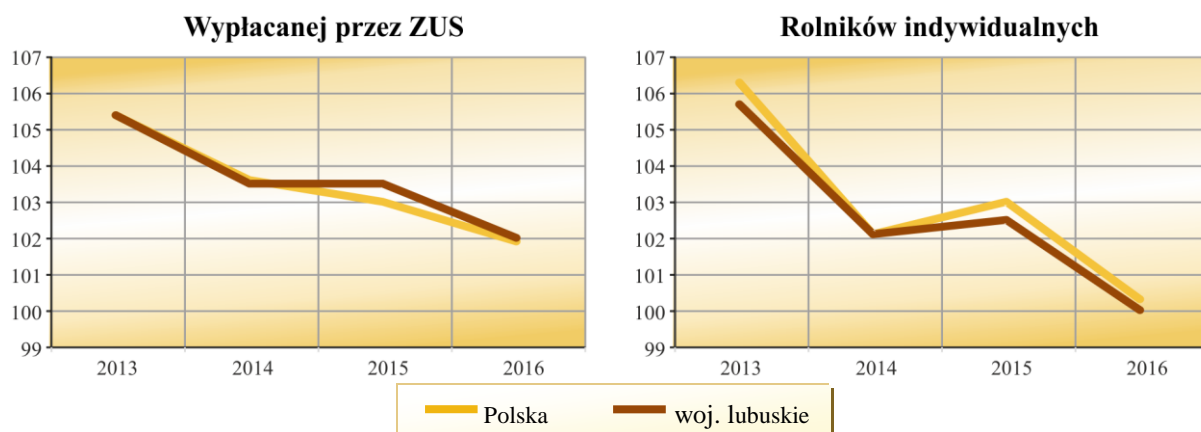
W ostatnich latach obserwuje się tendencję wzrostową w przypadku wartości wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju. W latach 2010-2011 szybko

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

rosła jednakże przeciętna emerytura i renta wypłacana przez ZUS aniżeli to samo świadczenie z KRUS. Od 2012 r. tendencja ta zmieniła się na korzyść wysokości świadczeń wypłacanych rolnikom indywidualnym, by od 2014 r. zmienić kierunek i powrócić do stanu sprzed trzech lat, wobec czego w 2016 r. przyrost wypłat z ZUS w województwie lubuskim był odpowiednio o 2,0 p. proc. wyższy niż w przypadku świadczeń z KRUS. Analizując poszczególne kategorie świadczeń, największy wzrost w ciągu ostatniego roku w województwie lubuskim odnotowano w przypadku pozarolniczej renty rodzinnej (o 2,3%). W kraju najwyższy wzrost (o 1,7%) odnotowano także w wysokości przeciętnej renty rodzinnej wypłacanej przez ZUS.

Wykres 33. Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto

Rok poprzedni = 100

W 2016 r. wysokość świadczeń wypłacanych przez ZUS kształtowała się w województwie lubuskim poniżej średniej krajowej i stanowiła 91,4% tej wartości. Pod względem wysokości przeciętnej emerytury i renty brutto województwo lubuskie zajmowało jedenaste miejsce w kraju. Analogiczne świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych, podobnie jak w latach poprzednich, było jednym z wyższych w Polsce (stanowiło 111,5% średniej krajowej) i lokowało województwo lubuskie na drugim miejscu, po województwie śląskim. W przypadku kategorii wypłat realizowanych przez KRUS odnotowano dodatnie odchylenia od średniej krajowej od 15,2% przy emeryturach, do 0,7% w przypadku rent z tytułu niezdolności do pracy. Poszczególne rodzaje świadczeń z ZUS-u były niższe od średniej krajowej we wszystkich kategoriach: renty rodzinne o 8,8%, emerytury o 8,6%, a renty z tytułu niezdolności do pracy o 3,5%.

Dane prezentujące świadczenia społeczne w województwie lubuskim znajdują się w publikacji udostępnionej na stronie internetowej Urzędu: „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego”, jak również w Banku Danych Lokalnych.

CENY

W 2016 r. w województwie lubuskim ceny towarów i usług konsumpcyjnych ogółem obniżyły się w porównaniu z rokiem poprzednim. Podobnie jak w kraju największy spadek dotyczył cen w zakresie transportu, a największy wzrost – cen towarów i usług związanych z edukacją oraz w grupie żywność i napoje bezalkoholowe.

Podstawę do opracowania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. - COICOP/HICP).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie lubuskim w 2016 r. w odniesieniu do roku poprzedniego były niższe o 0,2% (w kraju o 0,6%).

Największy spadek cen dotyczył towarów i usług związanych z transportem (o 4,9%). Mniej niż przed rokiem płacono również za odzież i obuwie (o 2,1%) oraz towary i usługi związane z rekreacją i kulturą (o 1,4%).

Natomiast wzrost cen odnotowano w grupie żywność i napoje bezalkoholowe (o 1,0%) oraz w usługach związanych z edukacją (o 0,9%). Podobne tendencje obserwowano w skali kraju, gdzie zanotowano jednak nieco większy spadek cen odzieży i obuwia oraz usług związanych z rekreacją i kulturą, a mniejszy spadek cen w transporcie oraz w towarach i usługach z zakresu zdrowia.

Tabl. 13. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych

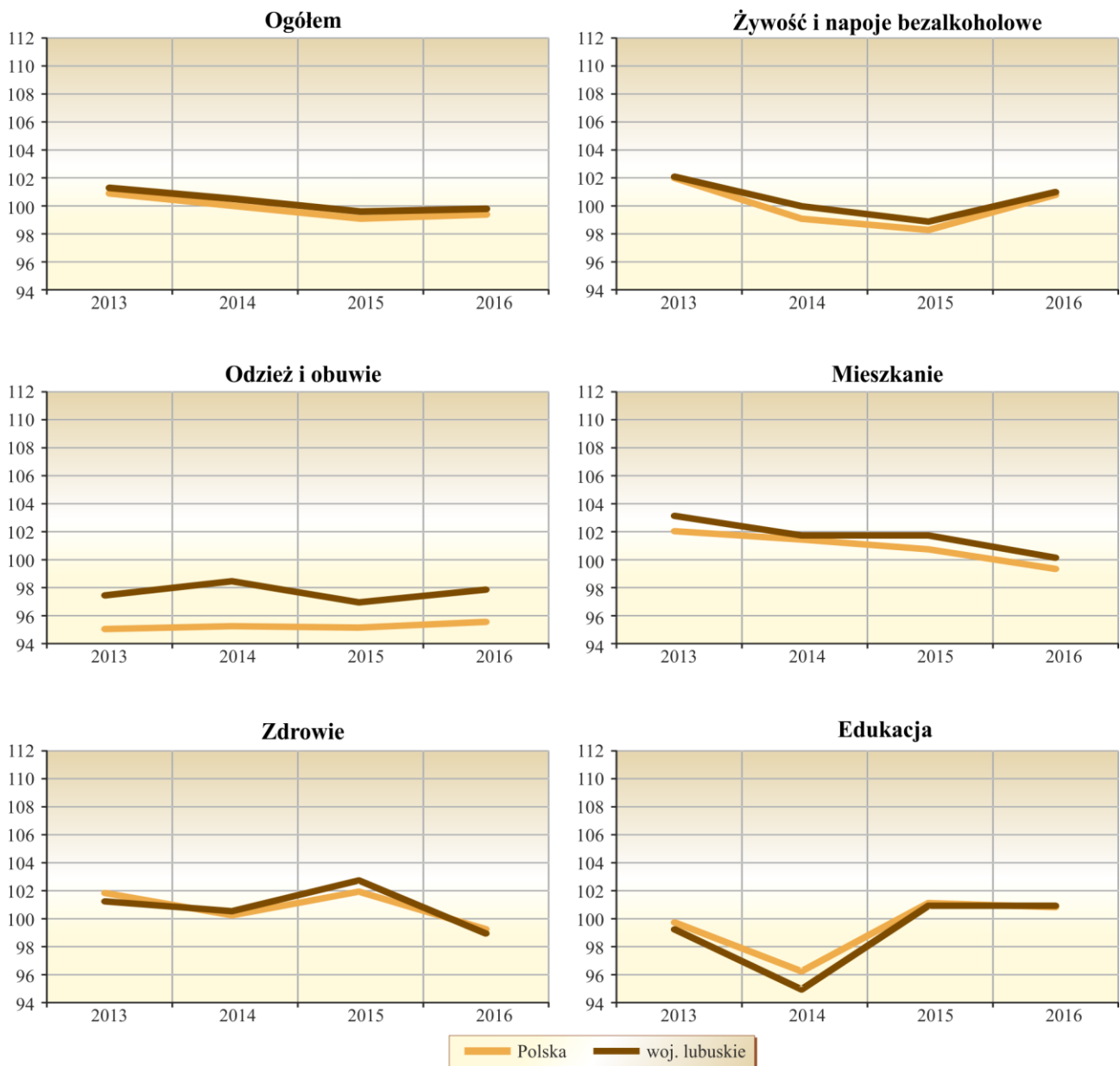
Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	102,6	99,1	99,4
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,7	98,3	100,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,3	101,2	100,7
Odzież i obuwie	96,2	95,2	95,6
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	103,8	100,7	99,3
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	101,2	99,7	99,9
Zdrowie	102,9	101,9	99,2
Transport	106,2	91,1	95,4
Rekreacja i kultura	99,7	101,1	98,1
Edukacja	102,7	101,7	100,8

(dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	rok poprzedni = 100		
WOJ. LUBUSKIE			
Ogółem	102,8	99,6	99,8
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	98,9	101,0
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,6	101,5	100,4
Odzież i obuwie	96,9	97,0	97,9
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	103,9	101,7	100,1
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	102,0	99,8	100,1
Zdrowie	103,1	102,7	98,9
Transport	107,5	90,7	95,1
Rekreacja i kultura	101,8	100,9	98,6
Edukacja	101,7	100,9	100,9

Wykres 34. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych

Rok poprzedni = 100

Analizując okresy kwartalne 2016 r. w relacji do analogicznych okresów roku poprzedniego odnotowano spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w I, II i III kwartale (odpowiednio o: 0,4%, 0,5% i 0,3%), natomiast w IV kwartale, odnotowano wzrost cen (o 0,5%). We wszystkich analizowanych okresach w największym stopniu wzrosły ceny żywności i napoi bezalkoholowych, napoi alkoholowych i wyrobów tytoniowych oraz usług związanych z edukacją. Spadki cen w odniesieniu do analogicznego okresu 2015 r. dotyczyły usług związanych ze zdrowiem, rekreacją i kulturą oraz w grupie odzież i obuwie i wystąpiły we wszystkich kwartałach. Natomiast w I, II, III kwartale spadły ceny w transporcie.

Tabl. 14. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie lubuskim

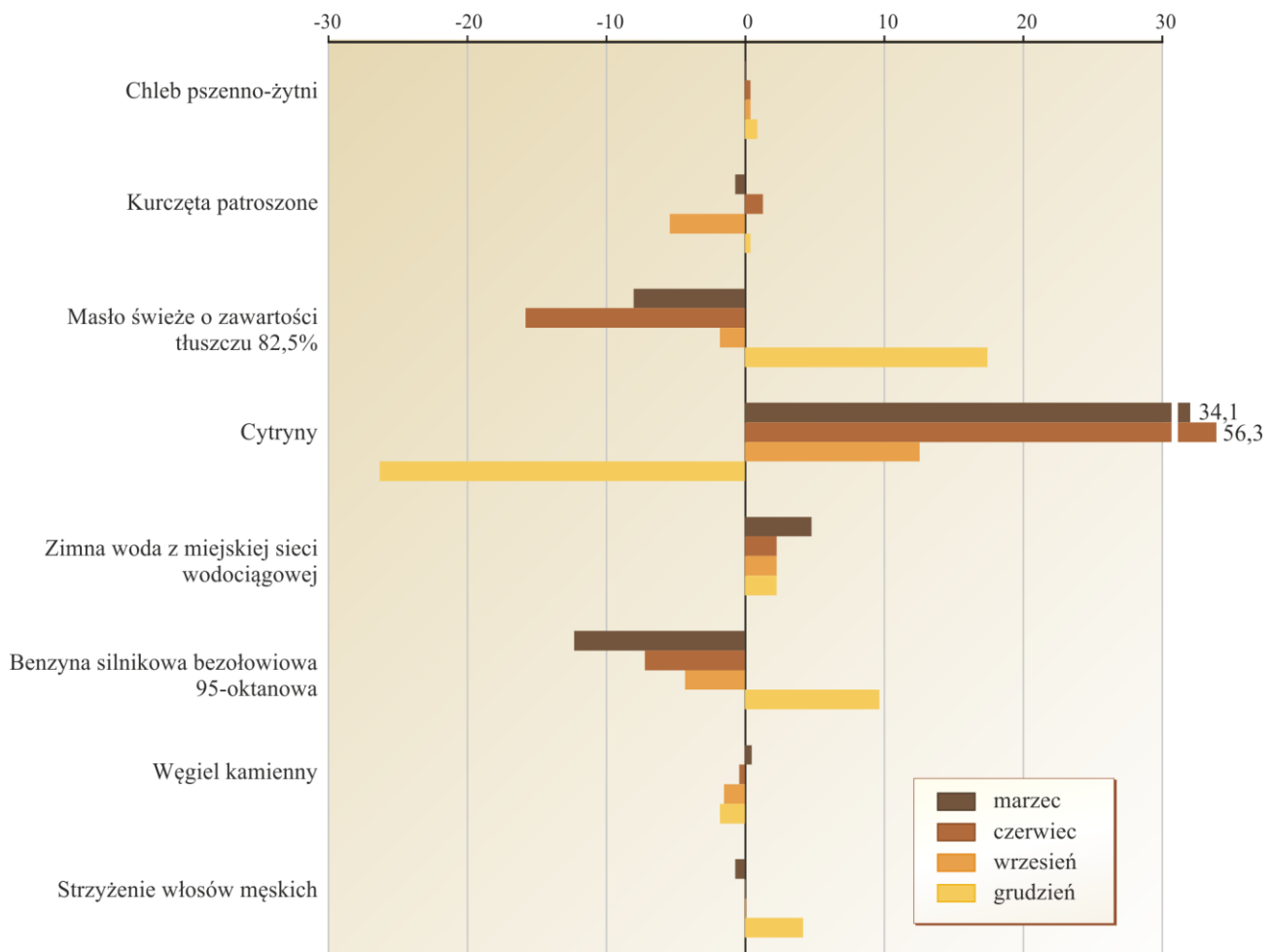
Wyszczególnienie	2015				2016			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	98,9	99,6	99,8	100,0	99,6	99,5	99,7	100,5
Żywność i napoje bezalkoholowe	96,9	98,5	99,5	101,0	100,7	101,0	101,2	101,1
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	103,2	101,3	100,8	100,6	100,3	100,5	100,1	100,7
Odzież i obuwie	96,9	96,4	97,8	96,8	97,1	98,3	97,5	98,8
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	101,3	101,8	101,9	101,7	100,5	99,9	99,9	100,1
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	100,0	99,8	99,6	99,6	99,3	99,8	100,6	100,7
Zdrowie	102,4	102,1	103,2	103,0	99,4	99,5	98,4	98,2
Transport	88,7	91,3	91,4	91,3	92,2	92,9	94,0	101,7
Rekreacja i kultura	101,9	101,0	100,7	100,1	99,2	96,9	99,0	99,3
Edukacja	100,8	100,8	100,9	100,9	100,8	100,9	101,0	101,0

W grudniu 2016 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego największe zmiany cen wystąpiły w grupie artykułów żywnościowych. W województwie lubuskim najbardziej wzrosła cena cukru (o 32,1%), masła o zawartości tłuszczu 82,5% (o 17,5%) oraz mięsa wieprzowego z kością (o 4,4%). Mniej niż przed rokiem płacono m.in. za cytryny (o 26,3%), ziemniaki (o 8,5%), cebulę (o 8,2%) oraz sok jabłkowy (o 3,7%). Wśród usług konsumpcyjnych wzrosła cena wizyty u lekarza specjalisty (o 5,2%) oraz cena biletu do kina (o 1,8%). Niższe niż przed rokiem były ceny centralnego ogrzewania lokalu mieszkalnego (o 2,3%) – za 1 m². oraz cena ciepłej wody za 1 m³ (o 1,6%).

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów i usług były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu.

Wykres 35. **Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie lubuskim w 2016 r.**

Rok poprzedni = 100

Tabl. 15. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	
	w złotych		2015= 100	

POLSKA

Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	2,08	2,21	2,21	100,0
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,68	13,79	14,61	105,9
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,96	6,60	6,45	97,7
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	21,65	24,01	24,96	104,0
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% – za 1 l	2,67	2,80	2,78	99,3
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	4,27	3,98	4,90	123,1
Cebula – za 1 kg	2,25	2,20	1,76	80,0
Ziemniaki – za 1 kg	1,43	1,19	0,98	82,4

(dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	
	w złotych			2015 = 100
POLSKA (dok.)				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,94	2,44	3,17	129,9
Sok jabłkowy – za 1 l	3,64	3,63	3,57	98,3
Garnitur męski 2-częściowy, tkaniny z udziałem wełny (w 2010 r. – z elanowełny) – za 1 kpl.	467,17	662,30	658,97	99,5
Półbuty skórzane męskie na podeszwie nie- skórzanej – za 1 parę	164,09	197,64	199,02	100,7
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r. – za 400 g, w 2015 r.– za 280 g)..	4,43	5,33	5,45	x
Ciepła woda – za 1 m ³	17,89	21,68	21,79	100,5
Wizyta u lekarza specjalisty	69,63	90,26	93,93	104,1
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	2,23	2,71	2,71	100,0
Bilet normalny do kina	15,23	18,39	19,02	103,4
WOJ. LUBUSKIE				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,95	2,25	2,27	100,9
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	12,97	13,97	14,59	104,4
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,85	7,03	7,06	100,4
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	22,49	24,20	26,64	110,1
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% – za 1 l	2,58	2,70	2,69	99,6
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	4,08	4,06	4,77	117,5
Cebula – za 1 kg	2,37	2,45	2,25	91,8
Ziemniaki – za 1 kg	1,46	1,17	1,07	91,5
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,78	2,37	3,13	132,1
Sok jabłkowy – za 1 l	3,65	3,55	3,42	96,3
Garnitur męski 2-częściowy, tkaniny z udziałem wełny (w 2010 r. – z elanowełny) – za 1 kpl.	463,56	573,70	616,71	107,5
Półbuty skórzane męskie na podeszwie nie- skórzanej – za 1 parę	169,75	224,11	224,44	100,1
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r. – za 400 g, w 2015 r.– za 280 g)..	4,37	5,53	5,57	x
Ciepła woda – za 1 m ³	19,29	21,61	21,26	98,4
Wizyta u lekarza specjalisty	68,89	85,56	90,00	105,2
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	2,12	2,62	2,62	100,0
Bilet normalny do kina	16,17	18,50	18,83	101,8

Dane prezentujące ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych.

ROLNICTWO

■ WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE

od jesieni 2015 r. do jesieni 2016 r.

Jesienią 2015 r. siewy zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku ozimego przeprowadzano na ogół z opóźnieniem w bardzo przesuszoną glebę. Notowane w październiku 2015 r. opady deszczu poprawiły stan uwilgotnienia gleby i miały korzystny wpływ na procesy kiełkowania ziarna i wschody roślin. Utrzymująca się w listopadzie 2015 r. wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza, podtrzymywała vegetację i stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin. Łagodna zima i ciepła wiosna przyspieszyły vegetację roślin, która ruszyła w pierwszej połowie marca 2016 r. Warunki agrometeorologiczne w maju 2016 r. nie były korzystne dla rolników i ogrodników. Od połowy miesiąca zauważalny był silny brak wilgoci w glebie, który najbardziej odczuły uprawy jare i rośliny jagodowe, zwłaszcza truskawki i borówki amerykańskie. W czerwcu i lipcu 2016 r. poprawił się stan wilgotności gleby po dłuższym okresie suszy (opady atmosferyczne występowały dość często w postaci przelotnych opadów lub silnych, ulewnych deszczy z burzami i gradem). Jednak opady deszczu wystąpiły zbyt późno, ponieważ zboża były już w stanie dojrzałości ziarna. Jednocześnie intensywne opady deszczu utrudniały zbiory rzepaku i jęczmienia ozimego, które zostały zakończone w lipcu 2016 r., jednak zaawansowanie zbiorów pozostałych zbóż było niewielkie. Sierpień 2016 r. był zimny, z dość częstymi niewielkimi, przelotnymi opadami i kilkakrotnie w postaci silnych, ulewnych deszczy. Żniwa rozpoczęły się z dużym opóźnieniem i przebiegały w bardzo trudnych warunkach atmosferycznych. Zbiory przerywane były częstymi opadami deszczu, zaś koszenie nie było możliwe z powodu dużej wilgotności ziarna. W oczekiwaniu na sprzyjającą aurę zboża długo pozostawały na polu, co przyczyniło się do pogorszenia jakości ziarna. Ciepła i słoneczna pogoda, przeplatana częstymi opadami, sprzyjała kiełkowaniu ziaren w kłosie (porastaniu). Dopiero w ostatniej dekadzie sierpnia warunki atmosferyczne (brak opadów deszczu i wysokie temperatury) umożliwiły zakończenie żniw. Sianokosy przebiegały również w niesprzyjających warunkach - częste opady deszczu i niskie temperatury wieczorami oraz rano utrudniały zbiory oraz dosuszanie siana. We wrześniu 2016 r. długotrwałym, wysokim temperaturom towarzyszył brak opadów atmosferycznych (zanotowano tylko 4 dni z opadami deszczu). Warunki atmosferyczne utrudniały prowadzenie prac polowych, siewy zbóż ozimych oraz zbiory roślin okopowych. Z powodu suszy terminy siewu były bardzo opóźnione i wschody bardzo nierównomierne. W związku z długotrwałą jesienną suszą przystąpiono do szybszego zbioru kukurydzy na zielonkę i na ziarno. Październikowe intensywne opady deszczu poprawiły znacznie stan wilgotności gleby i warunki wschodów zbóż ozimych oraz rzepaku.

Tabl. 16. Wybrane dane dotyczące rolnictwa

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami			
zbożowymi	35,1	36,7	.
rzepak i rzepik	23,6	28,5	.
ziemniaki	219	210,4	.
buraki cukrowe	484	520	.
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^a (stan w czerwcu) ^b :			
bydło	38,6	41,0	41,3
trzoda chlewna	102,6	80,0	75,6
owce	1,8	1,6	1,6
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	1031,5	1004,6	1175,8
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	59,84	66,83	62,02
ziarno żyta za 1 dt	42,12	51,42	51,73
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	50,86	51,15	52,27
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,56	6,02	5,94
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,89	4,30	4,68
mleko krowie za 1 l	1,07	1,13	1,11
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	64,91	75,59	75,11
ziarno żyta za 1 dt	48,58	58,67	59,33
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	98,51	83,97	96,02
prosię na chów za 1 szt.	130,20	154,03	154,62
WOJ. LUBUSKIE			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami			
zbożowymi	35,8	37,4	.
rzepak i rzepik	23,1	29,6	.
ziemniaki	202	191	.
buraki cukrowe	535,0	582	.
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^a (stan w czerwcu) ^b :			
bydło	16,0	18,9	19,5
trzoda chlewna	37,7	36,8	38,2
owce	1,0	1,1	1,1
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	980,3	1262,0	1115,2
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	57,48	67,12	62,34
ziarno żyta za 1 dt	40,99	50,82	52,63
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	38,47	40,05	57,94
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,27	5,76	5,96
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,93	4,26	4,54
mleko krowie za 1 l	1,07	1,19	1,13
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	81,91	79,92	80,08
ziarno żyta za 1 dt	77,82	55,69	56,63
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	108,81	83,97	99,73

^a Stan nieostateczny. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

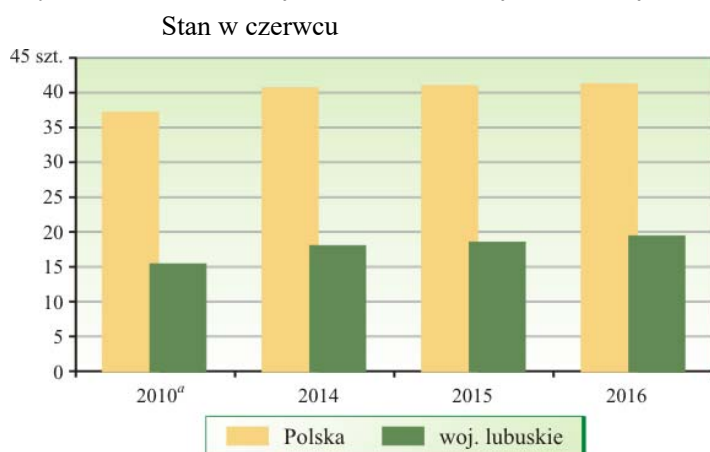
POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

W województwie lubuskim w 2016 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, zwiększyło się pogłowie bydła i trzody chlewnej. W analizowanym okresie odnotowano natomiast zmniejszenie pogłowia drobiu i owiec.

Według danych z czerwca 2016 r., pogłowie bydła w województwie lubuskim liczyło 75,3 tys. szt., co stanowiło 1,3% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z 2015 r. liczebność stada bydła zwiększyła się o 2,1% (w Polsce nieznacznie spadła o 0,4%), natomiast w relacji do 2010 r. wzrosła o 7,9% (w kraju wzrosła o 3,4%).

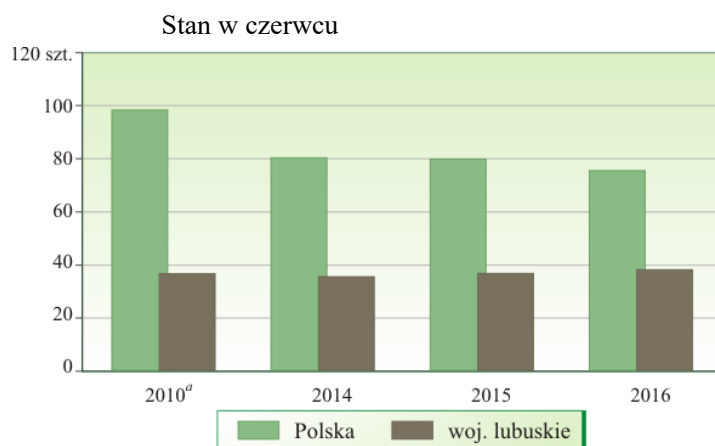
Badania pogłowia trzody chlewnej prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

Wykres 36. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI.

Wykres 37. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI.

W 2016 r. w ogólnym pogłowie bydła 37,3% stanowiły krowy, z czego 46,3% - krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 39,3% i 92,0%). Udział krów „mamek” ras mięsnych w województwie lubuskim wynosił 53,8% i był znacznie wyższy niż dla Polski (8,0%).

W 2016 r. pogłowie trzody chlewnej ukształtowało się na poziomie 147,5 tys. szt. (w tym 10,8 tys. szt., tj. 7,3% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 1,4%. W relacji do 2015 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 2,6% (w Polsce zanotowano spadek o 6,7%). W porównaniu z 2010 r. notowano spadek pogłowia świń o 10,1% (w kraju o 28,7%).

W 2016 r. stado owiec liczyło 4,4 tys. szt., co stanowiło 1,8% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem jego stan zmniejszył się o 1,5% (w Polsce zanotowano wzrost o 5,1%). W relacji do 2010 r. pogłowie owiec w regionie wzrosło o 6,9% (w kraju spadło o 8,4%).

W 2016 r. liczebność drobiu w regionie ukształtowała się na poziomie 4307,4 tys. szt. i stanowiła 2,5% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność zmniejszyła się o 12,8%, podczas gdy w Polsce zanotowano wzrost o 15,7%. W stosunku do stanu notowanego w 2010 r., pogłowie drobiu zarówno w województwie, jak i w kraju wzrosło, odpowiednio o 1,4% i o 10,3%.

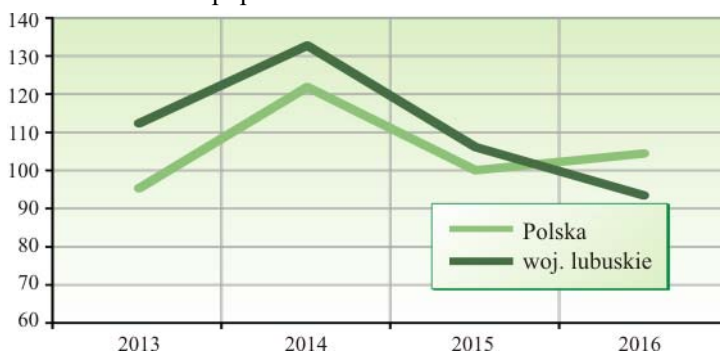
■ SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH

W 2016 r., przy zmniejszonej w relacji do poprzedniego roku podaży większości zbóż (z wyjątkiem pszenicy), odnotowano spadek skupu zbóż podstawowych ogółem. W przypadku skupu żywca rzeźnego ogółem odnotowano wzrost w odniesieniu do 2015 r., który był wynikiem zwiększonej podaży wszystkich gatunków żywca.

W 2016 r. skupiono 354,6 tys. ton zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 3,5% skupu ogólnokrajowego. Skup zbóż podstawowych był niższy w relacji do roku poprzedniego o 6,4%, natomiast w porównaniu z 2010 r. zanotowano wzrost podaży o 36,3%. W skali kraju skup zbóż podstawowych ukształtował się na wyższym poziomie niż przed rokiem, jak i w 2010 r. (odpowiednio o 4,6% i o 124,5%). W 2016 r. skupiono 200,5 tys. ton pszenicy, tym samym w skali roku podaż wzrosła o 13,7%. W porównaniu z 2010 r. skup pszenicy był wyższy o 69,6%. Skup żyta w omawianym okresie wyniósł 50,3 tys. ton i zmniejszył się zarówno w skali roku (o 18,4%), jak i w odniesieniu do 2010 r. (o 30,4%).

Wykres 38. **Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)**

Rok poprzedni = 100

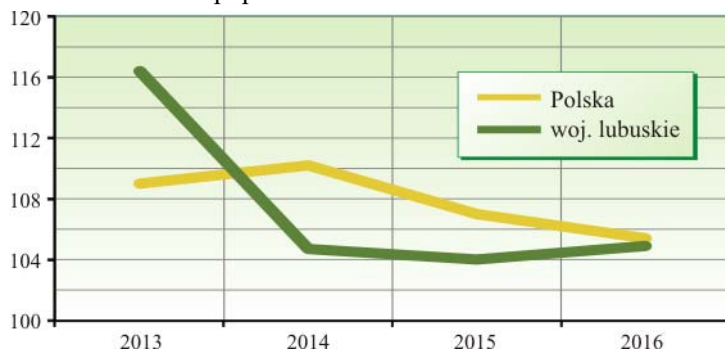

Skup ziemniaków w 2016 r., wynoszący 21,0 tys. ton, był większy o 51,4% od notowanego w poprzednim roku, a w porównaniu z 2010 r. wzrósł ponad czterokrotnie (o 423,0%). W kraju podaż ziemniaków ukształtowała się na poziomie wyższym niż w 2015 r. o 23,0%, a w relacji do 2010 r. wzrosła o 64,6%.

W omawianym roku skupiono 162,4 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej (co stanowiło 2,7% skupu ogólnokrajowego) tj. więcej o 4,9% niż przed rokiem oraz o 28,9% więcej niż w 2010 r.

Wykres 39. **Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)**

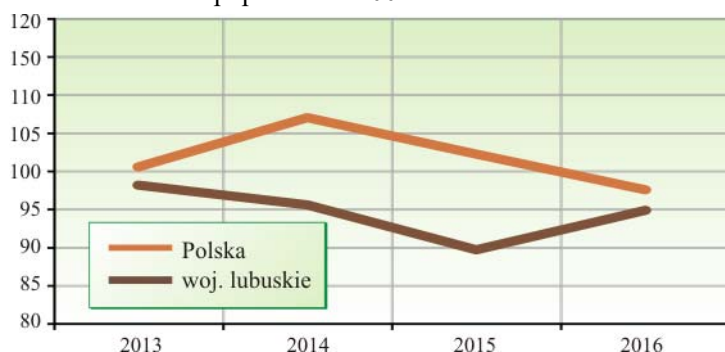
Rok poprzedni = 100

zanotowano wzrost zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku, jak i do 2010 r. (odpowiednio o 4,6% i o 38,4%).

Wykres 40. **Dynamika skupu mleka krowiego**

Rok poprzedni = 100

W 2016 r. podaż żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 31,5 tys. ton i była wyższa zarówno w relacji do 2015 r., jak i do 2010 r., odpowiednio o 6,1% i o 2,0%. Skup żywca wołowego, który wyniósł 5,3 tys. ton, tj. więcej niż przed rokiem (o 2,3%) oraz w porównaniu z 2010 r. (o 19,3%). W 2016 r. skupiono 125,4 tys. ton żywca drobiowego, tym samym

W 2016 r. podaż mleka krowiego wyniosła 81,7 mln litrów (co stanowiło 0,8% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. mniej niż w 2015 r. i w 2010 r. (odpowiednio o 3,1% i o 14,9%). W skali kraju zanotowano wzrost skupu mleka zarówno w stosunku do poprzedniego roku, jak i do 2010 r. (odpowiednio o 2,3% i o 23,4%).

■ CENY PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH

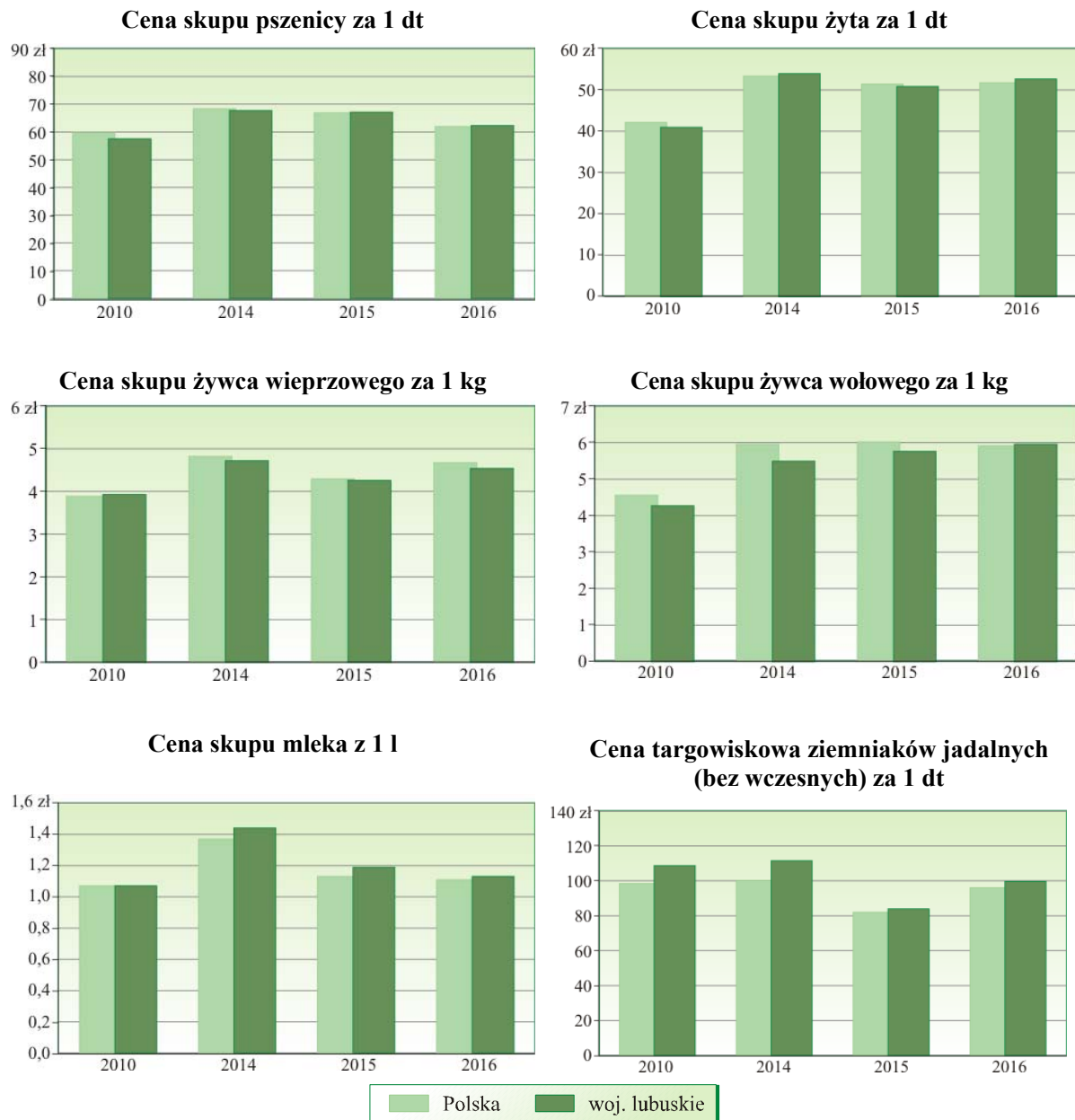
W 2016 r., w relacji do poprzedniego roku, odnotowano spadek cen skupu większości produktów rolnych (z wyjątkiem cen żyta, ziemniaków, żywca wołowego oraz wieprzowego). W obrocie targowiskowym najbardziej wzrosły ceny ziemniaków, natomiast ceny jęczmienia, pszenżyta i mleka były niższe niż przed rokiem.

W 2016 r. średnia cena skupu pszenicy w województwie lubuskim wyniosła 62,34 zł za dt (w kraju – 62,02 zł) i była o 7,1% niższa niż przed rokiem,

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

jednak w relacji do 2010 r. wzrosła o 8,5%. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 80,08 zł (w kraju – 75,11 zł) i cena ta ukształtowała się na poziomie sprzed roku, jednak w relacji do 2010 r. była o 2,2% niższa.

Wykres 41. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

W 2016 r. cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 52,63 zł za dt (w kraju – 51,73 zł), tj. o 3,6% wyższym niż w 2015 r. i o 28,4% wyższym niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena żyta, osiągając poziom 56,63 zł za dt (w Polsce – 59,33 zł), była wyższa w stosunku do poprzedniego roku o 1,7%, jednak w relacji do 2010 r. zmniejszyła się o 27,2%.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2016 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 57,94 zł za dt (w kraju – 52,27 zł), tj. o 44,7% więcej niż przed rokiem i o 50,6% więcej niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków ukształtowała się na poziomie 99,73 zł za dt (w Polsce – 96,02 zł), tj. wzrosła o 18,8% w stosunku do poprzedniego roku, natomiast w relacji do 2010 r. zmniejszyła się o 8,3%.

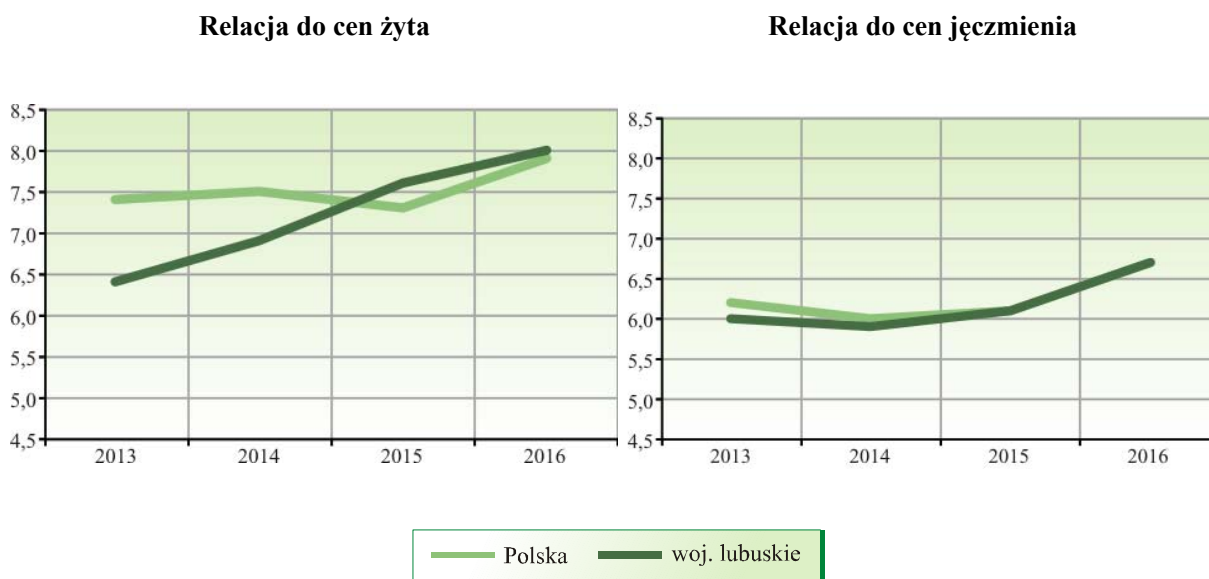
W omawianym roku przeciętna cena skupu żywca wołowego wyniosła 5,96 zł za kg (w kraju – 5,91 zł), tj. wzrosła w relacji do cen uzyskanych w poprzednim roku oraz w odniesieniu do 2010 r. (odpowiednio wzrost o 3,4% i o 39,7%).

W 2016 r. cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 4,54 zł za kg (w kraju – 4,68 zł), i była wyższa niż w 2015 r. i w 2010 r., odpowiednio o 6,5% i o 15,6%.

Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta w 2016 r. poprawiła się i wyniosła 8,0 (wobec 7,7 przed rokiem i 5,2 w 2010 r.). W kraju relacja wyniosła 7,9 (wobec 7,3 w 2015 r. i 8,0 w 2010 r.).

Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia w analizowanym okresie wyniosła 6,7 (wobec 6,1 w 2015 r. i 4,8 w 2010 r.). W kraju odpowiednio – 6,7, 6,1 i 6,7.

Wykres 42. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia

W 2016 r. cena skupu drobiu rzeźnego ukształtowała się na poziomie 4,58 zł/kg (w kraju – 3,68 zł) i była niższa w relacji do poprzedniego roku o 10,6%, a w porównaniu z 2010 r. wyższa o 15,9%.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 1,13 zł (w kraju – średnio 1,11 zł), tj. o 5,1% mniej niż przed rokiem, natomiast w stosunku do 2010 r. cena mleka wzrosła o 5,5%.

■ GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA

W województwie lubuskim w 2015 r., w stosunku do poprzedniego roku, odnotowano spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała niższa wartość produkcji roślinnej oraz zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej. Natomiast w przypadku produkcji towarowej nastąpiło zwiększenie produkcji ogółem, przy wzroście produkcji roślinnej, jak i produkcji zwierzęcej.

W 2015 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano spadek produkcji globalnej o 8,6%, o czym zadecydowała niższa niż rok wcześniej produkcja roślinna (o 12,7%) oraz produkcja zwierzęca (o 3,0%). W analizowanym roku udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,2% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 2,6%, a zwierzęcej 1,8%.

W 2015 r. z towarowej produkcji rolniczej 48,7% stanowiła produkcja roślinna, a 51,3% produkcja zwierzęca. Wartość produkcji towarowej była wyższa niż przed rokiem o 2,5%, przy wzroście produkcji produkcji roślinnej o 3,1% i zwierzęcej o 1,9%.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz paszę).

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Z końcowej produkcji rolniczej 48,9% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 51,1%. Wartość produkcji końcowej była niższa o 5,5% w porównaniu z 2014 r., przy czym spadek zanotowano zarówno w przypadku produkcji roślinnej (o 8,4%), jak i zwierzęcej (o 2,6%).

Dane prezentujące rolnictwo w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych.

PRZEMYSŁ

W 2016 r. odnotowano dalszy wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku, a wzrost był bardziej dynamiczny niż w 2015 r. Jednocześnie zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

W 2016 r. produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła 32186,1 mln zł (w cenach bieżących) i była o 8,6% (w cenach stałych) wyższa od zanotowanej w roku poprzednim, kiedy notowano wzrost w skali roku o 0,3% (w 2014 r. zanotowany wzrost wyniósł 15,6%). Po wzroście w I kwartale 2016 r. o 5,5% w skali roku, w kolejnych kwartalnych okresach narastających obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu produk-

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

cji sprzedanej przemysłu. W I półroczu 2016 r. produkcja sprzedana była o 6,1% wyższa w relacji do notowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku, a w okresie styczeń-wrzesień 2016 r. – o 6,0% wyższa. W kraju w 2016 r. produkcja sprzedana wzrosła w relacji do roku poprzedniego o 3,2% (wobec wzrostu w 2015 r. o 4,9%).

W porównaniu z 2010 r. produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w województwie w kolejnych latach obniżała się: w 2011 r. o 1,6%, w 2012 r. o 3,7%, w 2013 o 6,2%, natomiast w 2014, 2015 i 2016 r. wzrastała odpowiednio o 8,4%, 8,7% i o 18,1%.

Tabl. 17. **Przemysł**

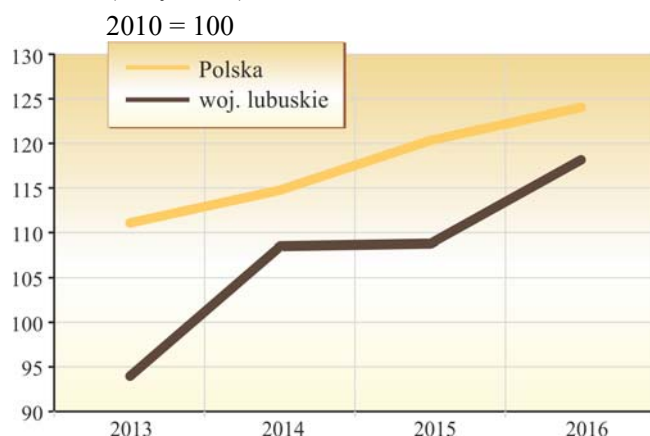
Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	945306,9	1197028,5	1236375,4
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	83,0	85,9	86,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	2442,2	2510,7	2566,7
WOJ. LUBUSKIE			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	24336,0	29717,4	32186,1
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	95,3	96,5	96,7
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	64,9	68,7	69,9

(dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
M. GORZÓW WLKP.			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	8216,4	6267,4	6257,3
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	96,3	98,3	98,0
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	13,4	12,9	12,1
M. ZIELONA GÓRA^a			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	1614,3	2017,8	2187,3
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	68,7	79,4	80,6
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	6,7	6,7	7,1

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

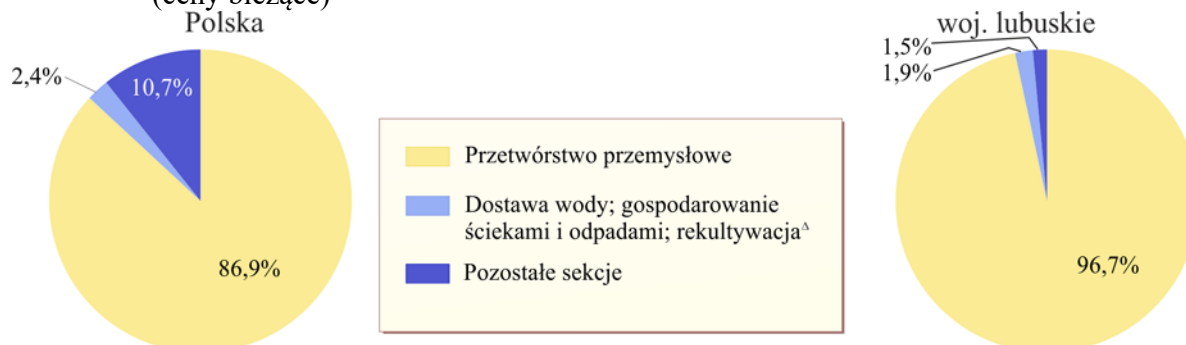
Wykres 43. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)**

W 2016 r. produkcja sprzedana przetwórstwa przemysłowego ukształtowała się na poziomie 96,7% ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu i wyniosła 31115,5 mln zł, tj. o 8,9% więcej niż w roku poprzednim. Udział sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja w ogóle produkcji sprzedanej przemysłu

wyniósł 1,9%. W wartościach bezwzględnych było to 599,0 mln zł, tj. o 0,4% mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Wykres 44. **Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD 2007 w 2016 r. (ceny bieżące)**

Spośród 28 działów przemysłu występujących w województwie, wzrost produkcji sprzedanej odnotowano w 22 działach, stanowiących 98,2% wartości produkcji sprzedanej przemysłu ogółem.

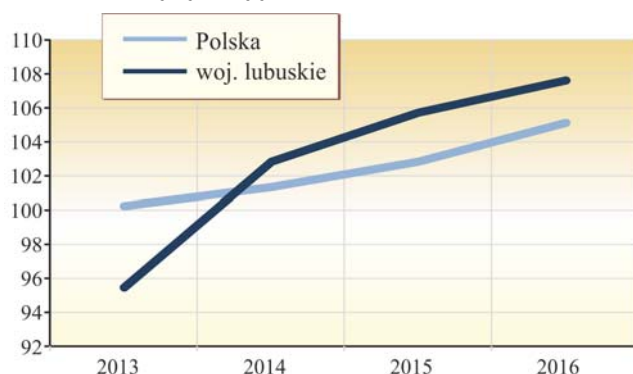
*Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.*

Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu notowano m.in. w działach: produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 17,9%), produkcja maszyn i urządzeń (o 7,8%), produkcja artykułów spożywczych (o 6,0%). Wzrost sprzedaży, lecz nie tak dynamiczny jak przed rokiem, utrzymał się m.in. w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 3,2% wobec wzrostu przed rokiem o 8,2%). Dalszy, bardziej dynamiczny niż przed rokiem, wzrost produkcji sprzedanej notowano m.in. w działach: produkcja urządzeń elektrycznych (o 29,2% wobec wzrostu w 2015 r. o 24,7%), produkcja mebli (o 13,7% wobec wzrostu przed rokiem o 8,6%), produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 11,2% wobec wzrostu w ub. roku o 1,6%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 10,3% wobec wzrostu w 2015 r. o 9,5%), produkcja papieru i wyrobów z papieru (o 6,8% wobec wzrostu przed rokiem o 4,1%) oraz produkcja metalowych wyrobów gotowych (o 5,6% wobec wzrostu w ub. roku o 4,9%).

Tabl. 18. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie lubuskim (ceny stałe)**

Sektory i działy	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	106,4	103,4	102,9	100,3	105,5	106,1	106,0	108,6
w tym:								
Przetwórstwo przemysłowe	106,8	103,3	103,0	100,3	105,0	106,1	106,1	108,9
w tym:								
Produkcja artykułów spożywczych	93,1	94,9	97,1	98,7	108,4	108,0	106,7	106,0
Produkcja wyrobów tekstylnych	91,3	91,7	93,6	96,5	106,6	144,4	137,8	134,0
Produkcja odzieży	97,6	103,1	106,0	111,8	110,2	110,7	110,9	107,6
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ..	109,5	107,5	108,6	108,3	109,7	117,9	115,9	113,0
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	92,1	96,5	97,4	101,6	114,3	114,6	112,8	111,2
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	113,8	108,7	105,6	104,1	99,7	102,8	105,4	106,8
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	91,5	96,9	99,2	99,2	116,3	110,3	111,1	119,6
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych	109,9	106,9	109,7	109,5	105,6	107,1	106,9	110,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	89,2	94,1	94,3	95,5	105,0	110,3	114,3	117,9
Produkcja wyrobów z metali	109,5	108,6	105,2	104,9	105,5	104,5	103,0	105,6
Produkcja urządzeń elektrycznych	128,4	130,8	122,6	124,7	128,6	130,2	132,4	129,2
Produkcja maszyn i urządzeń	93,3	97,2	99,4	97,1	114,0	115,9	112,1	107,8
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep	115,5	109,8	107,1	108,2	96,7	102,0	103,6	103,2
Produkcja mebli	106,9	105,7	107,3	108,6	119,7	119,7	115,6	113,7
Produkcja pozostałych wyrobów	113,0	111,7	104,1	109,9	126,2	108,2	103,4	107,7
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	117,8	115,2	123,5	129,0	168,4	96,4	93,6	80,3
Dostawa wody, gospodarowanie ście- kami i odpadami; rekultywacja.....	98,9	101,2	99,0	100,9	110,2	98,1	100,5	99,6
w tym:								
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody ..	103,8	107,6	109,4	109,4	106,9	99,9	98,3	99,5
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	96,1	98,8	99,1	102,1	103,0	102,1	102,6	102,8
Gospodarowanie odpadami; odzysk surowców.....	97,4	98,4	91,3	93,7	120,0	92,8	100,5	96,7

Wykres 45. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle**
2010 = 100

W 2016 r. wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku, towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia o 1,8% (wobec wzrostu o 2,8% przed rokiem). W kraju w przemyśle notowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w ujęciu rocznym o 2,2% (przed rokiem wzrost o 1,5%).

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w woj. lubuskim wyniosło 69,9 tys. osób, w tym 66,0 tys. osób w przetwórstwie przemysłowym. Tym

samym udział przemysłu w przeciętnym zatrudnieniu ogółem wyniósł 58,2% i był mniejszy niż przed rokiem o 0,4 p. proc.

Wykres 46. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD 2007 w 2016 r.**

W 2016 r. wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, licząc w cenach stałych, zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem zarówno w przemyśle, jak i w przetwórstwie przemysłowym po 6,8%, wobec spadku w 2015 r. odpowiednio o 2,4% i o 2,7%. W kraju w 2016 r. wartość produkcji sprzedanej w przemyśle w przeliczeniu na 1 zatrudnionego wzrosła w ujęciu rocznym o 1,0% (wobec wzrostu o 3,3% przed rokiem).

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych.

BUDOWNICTWO

W 2016 r. w województwie lubuskim zmniejszyła się wielkość produkcji sprzedanej budownictwa w relacji do poprzedniego roku. Mniejsza w skali roku była także wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. W omawianym okresie zanotowano spadek wydajności pracy w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w budownictwie. Przeciętne zatrudnienie pozostało na tym samym jak przed rokiem poziomie.

W 2016 r. produkcja sprzedana budownictwa przedsiębiorstw budowlanych wyniosła 2027,9 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 7,3 % mniej od uzyskanej przed rokiem (w 2015 r. w analogicznym okresie odnotowano wzrost o 8,3%). W relacji do 2010 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa o 3,5% (w kraju w analogicznych okresach wystąpił odpowiednio spadek o 6,0% i wzrost 9,1%).

Dane o produkcji sprzedanej budownictwa dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze; produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Tabl. 19. **Budownictwo**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	160403,8	181990,4	171042,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	51,5	47,8	43,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	442,8	386,0	383,4
WOJ. LUBUSKIE			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	1958,4	2186,5	2027,9
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	59,3	54,0	47,3
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	7,5	6,3	6,3
M. GORZÓW WLKP.			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	353,5	505,6	356,4
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	59,9	54,0	53,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	1,2	1,3	1,4

(dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
M. ZIELONA GÓRA ^a			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	533,1	594,6	675,2
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	45,7	36,5	26,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	2,1	1,7	1,6

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

Wykres 47. **Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa**
(ceny bieżące)
2010 = 100

Wykres 48. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej**
(ceny bieżące)
2010 = 100

o 8,5 p. proc. do 54,5%. Pozostałe 45,5% produkcji budowlano-montażowej przypadało na remonty i konserwacje istniejących obiektów (37,0% przed rokiem).

Tabl. 20. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie lubuskim (ceny bieżące)**

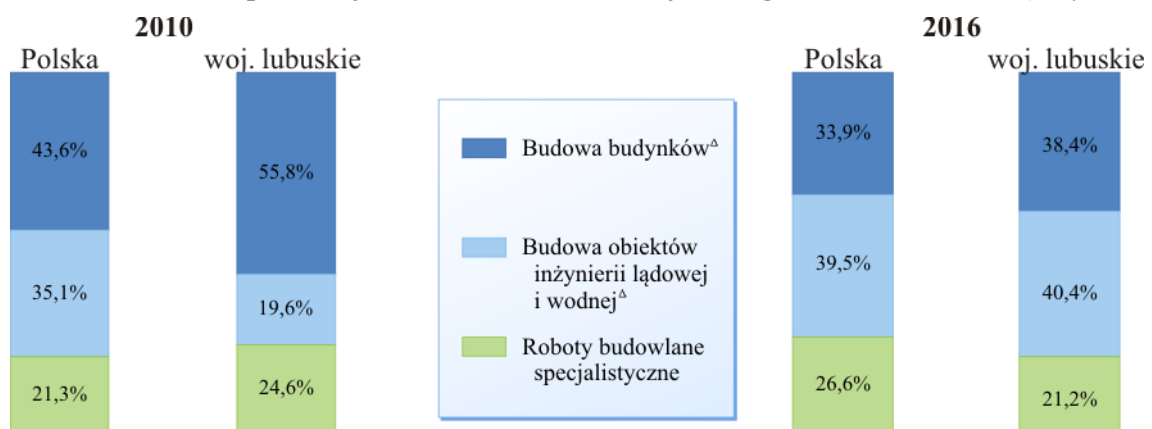
Działy	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	118,3	123,3	112,0	105,6	78,6	80,6	77,6	81,3
Budowa budynków ^Δ	149,5	155,7	127,5	121,5	77,4	80,7	75,8	76,4
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	117,3	132,4	120,5	108,9	84,7	71,4	74,4	80,3
Roboty budowlane specjalistyczne	84,0	74,0	79,3	77,6	72,3	99,2	88,3	94,6

Produkcja budowlano-montażowa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 959,9 mln zł (osiągając 47,3% ogólnej produkcji budownictwa, wobec 54,0% przed rokiem) i w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 18,7%. W kraju w skali roku spadek produkcji budowlano-montażowej (w cenach bieżących) wyniósł 14,4%.

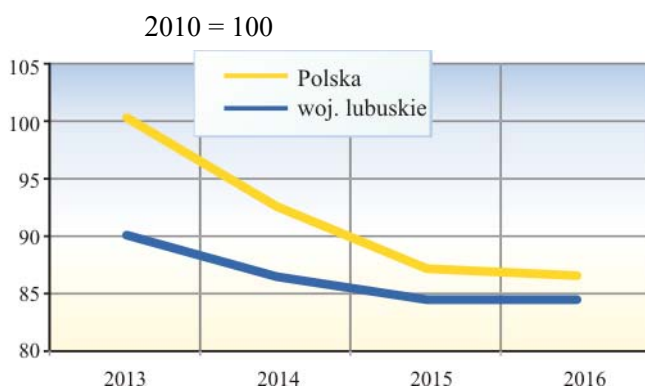
W 2016 r. w województwie lubuskim zanotowano w skali roku spadek w sprzedaży robót o charakterze inwestycyjnym o 29,7% (przed rokiem notowano wzrost o 9,0%). Jednocześnie, w porównaniu z poprzednim rokiem, udział robót inwestycyjnych w produkcji budowlano-montażowej zmniejszył się

W 2016 r. odnotowano spadek produkcji budowlano-montażowej we wszystkich działach budownictwa, przy czym najgłębszy, o 23,6%, w przedsiębiorstwach zajmujących się w przeważającej części swojej działalnością wznoszeniem budynków (przed rokiem odnotowano wzrost o 21,5%). W strukturze produkcji budowlano - montażowej udział tej grupy przedsiębiorstw wyniósł 38,4% (o 2,5 p. proc. mniej w skali roku). W przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej spadek wyniósł 19,7% (wobec wzrostu o 8,9% przed rokiem). Przedsiębiorstwa te zrealizowały 40,4% ogółu produkcji budowlano – montażowej w województwie (o 0,6 p. proc. mniej niż przed rokiem). Przedsiębiorstwa zajmujące się specjalistycznymi robotami budowlanymi odnotowały w skali roku, podobnie jak w poprzednich latach, spadek produkcji budowlano-montażowej o 5,4% (wobec 22,4% przed rokiem), a ich udział w strukturze wyniósł 21,2% (o 3,0 p. proc. więcej niż przed rokiem).

Wykres 49. **Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007 (ceny bieżące)**

Wykres 50. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie**

Przy spadku produkcji sprzedanej budownictwa, w skali roku, wielkość przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji pozostała na niezmiennym poziomie (w kraju odnotowano spadek o 0,7%). Wzrosło natomiast przeciętne wynagrodzenie brutto o 0,8% (wobec wzrostu o 4,3% w kraju).

W 2016 r. wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością przychodu ze sprzedaży na 1 zatrudnionego w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 7,2% (w cenach bieżących), wobec wzrostu w poprzednim roku w analogicznym okresie o 10,8%).

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

Efekty budownictwa mieszkaniowego uzyskane w województwie lubuskim w 2016 r. były wyższe niż przed rokiem. Zwiększyła się zarówno liczba mieszkań oddanych do użytkowania, jak i liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Wzrosła również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto.

W 2016 r. w województwie lubuskim oddano do użytkowania 3583 mieszkania, tj. o 10,8% więcej niż w 2015 r. oraz o 8,1% więcej w porównaniu z 2010 r. W skali całego kraju liczba mieszkań oddanych do użytkowania zwiększyła się odpowiednio o 10,6 i 20,2%.

Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

Tabl. 21. **Budownictwo mieszkaniowe**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,5	3,8	4,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	106,1	99,8	94,5
Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności	4,5	4,9	5,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,1	4,4	4,5
WOJ. LUBUSKIE			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,2	3,2	3,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	100,3	95,4	90,6
Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności	3,7	4,2	5,4
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,1	3,9	4,1

(dok.)

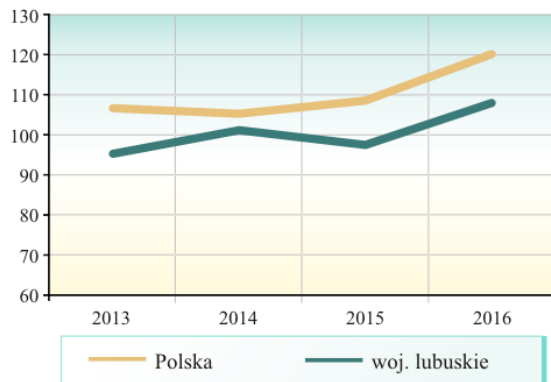
Wyszczególnienie	2010	2015	2016
M. GORZÓW WLKP.			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,2	4,5	4,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	72,4	64,2	63,8
Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności	6,1	5,6	8,1
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	12,3	7,5	8,3

M. ZIELONA GÓRA^a

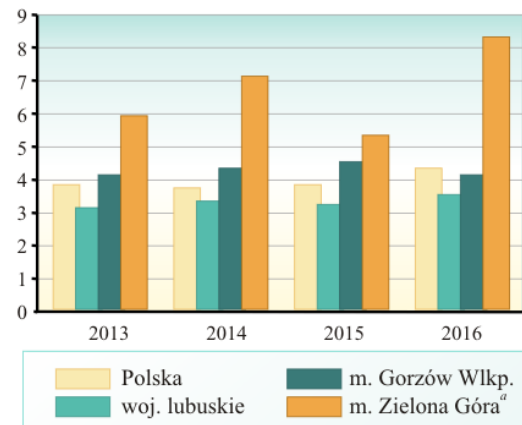
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,6	5,3	8,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	81,7	80,3	73,2
Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności	3,6	8,1	10,0
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	3,9	8,4	7,9

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

Wykres 51. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2010 = 100

Wykres 52. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności

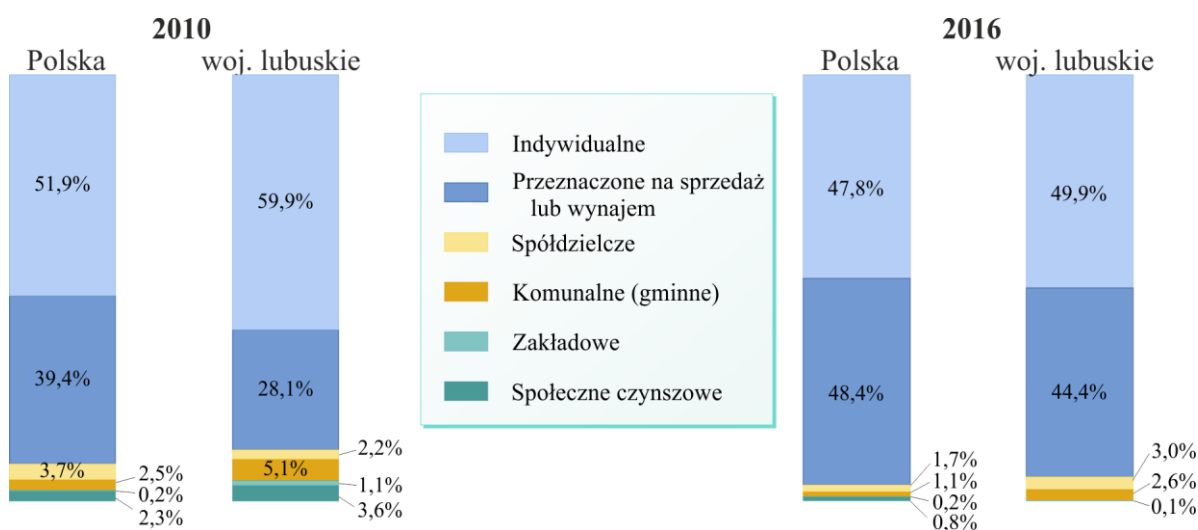
^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w województwie lubuskim w 2016 r. w ujęciu rocznym wzrosła w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – o 35,6% do 1592 (z 1174 mieszkań przed rokiem), natomiast spadła w budownictwie indywidualnym – o 1,8% do 1791 (z 1824). W omawianym roku zmniejszyła się także liczba zrealizowanych mieszkań spółdzielczych (z 131 przed rokiem do 106) i zakładowych (z 93 przed rokiem do 2). Nie oddano do użytkowania mieszkań społecznych czynszowych (podobnie jak przed rokiem).

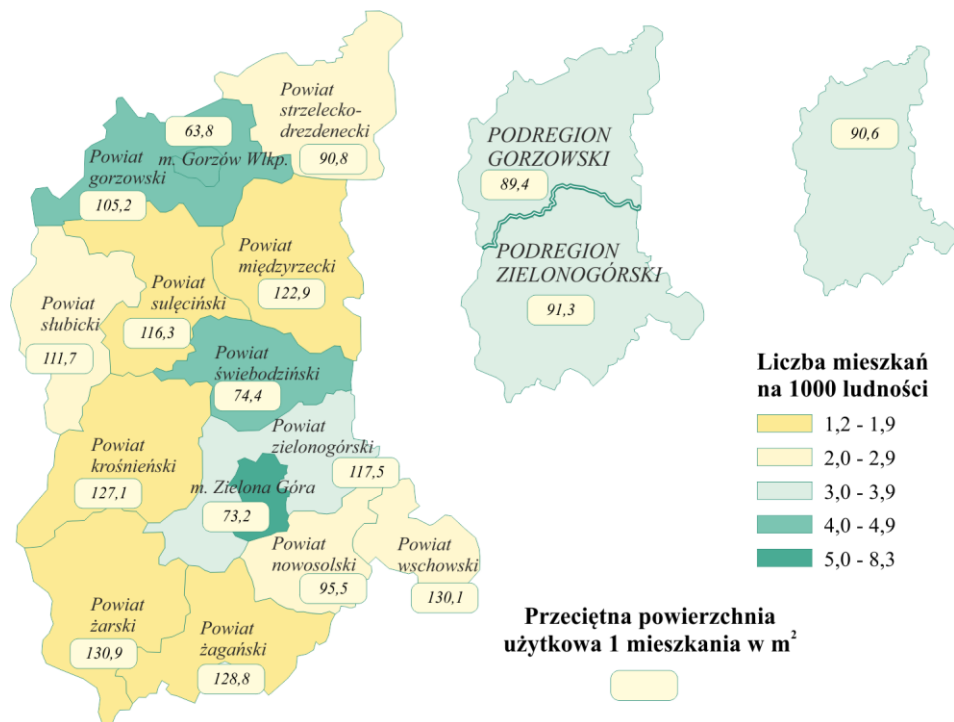
W porównaniu z 2010 r. wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania zanotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 71,0%), natomiast spadek – w budownictwie indywidualnym (o 9,6%). Zwiększyła się również liczba mieszkań przekazanych w budownictwie spółdzielczym (z 73 mieszkań w 2010 r. do 106 w 2016 r.), natomiast zmalała liczba mieszkań zakładowych (z 37 mieszkań do 2) i komunalnych (z 170 mieszkań do 92).

W strukturze mieszkań oddanych do użytkowania w województwie, w porównaniu z 2010 r., najbardziej, bo o 16,3 p. proc. wzrósł udział mieszkań zrealizowanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (44,4%). Udział mieszkań indywidualnych obniżył się o 10,0 p. proc., i wyniósł 49,9%, w przypadku mieszkań komunalnych i zakładowych, wskaźnik ten zmalał odpowiednio o 2,5 i 1 p. proc. Mieszkania spółdzielcze stanowiły 3,0% ogólnej liczby mieszkań oddanych do użytkowania, wobec 2,2% w 2010 r.

Wykres 53. **Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa**

Wykres 54. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie lubuskim według podregionów i powiatów w 2016 r.

Tabl. 22. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie lubuskim

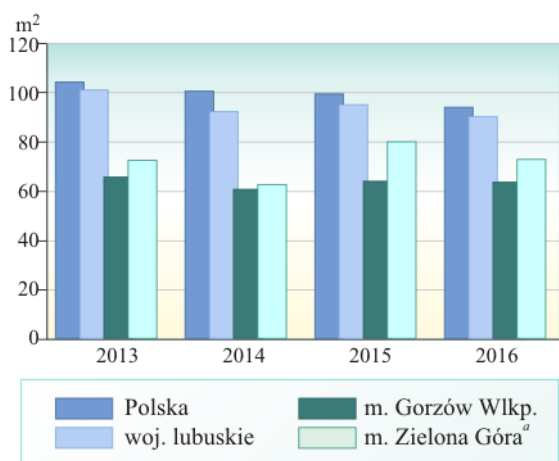
Formy budownictwa	2015				2016			
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2014 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2015 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
O g ó ł e m	3233	100,0	96,4	95,4	3583	100,0	110,8	90,6
Indywidualne	1824	56,4	103,8	125,4	1791	49,9	98,2	123,2
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1174	36,3	96,4	57,4	1592	44,4	135,6	59,4
Spółdzielcze.....	131	4,1	72,0	48,9	106	3,0	80,9	46,4
Komunalne (gminne)	11	0,3	275,0	29,2	92	2,6	836,4	46,0
Zakładowe	93	2,9	69,4	58,3	2	0,1	2,2	206,5

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie lubuskim w 2016 r. wyniosła 90,6 m² i była mniejsza o 4,8 m² w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju – 94,5 m², spadek o 5,3 m²). W porównaniu z 2010 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zmniejszyła się o 9,7 m² (w kraju – o 11,6 m²).

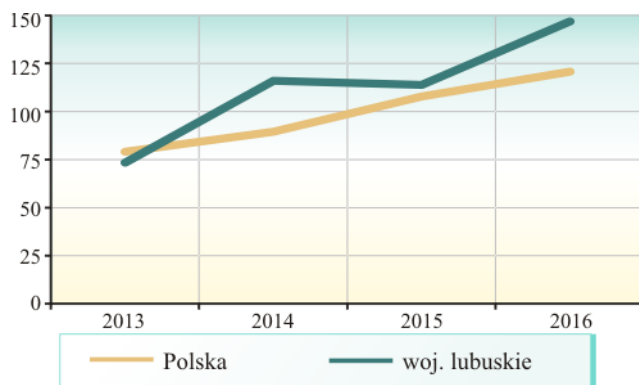
W budownictwie indywidualnym mieszkania miały średnio 123,2 m² powierzchni użytkowej (w skali roku spadek o 2,2 m²), a w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 59,4 m² (wzrost o 2,0 m²). Najmniejsze były mieszkania spółdzielcze i komunalne, które liczyły po ok. 46 m² powierzchni (odpowiednio: spadek o 2,5 m² i wzrost o 16,8 m²).

Wykres 55. **Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania**

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 13.

Wykres 56. **Dynamika liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 2010 = 100**

W przekroju powiatów, największe mieszkania (pod względem średniej powierzchni użytkowej) wybudowano w powiecie żarskim (130,9 m²) i wschowskim (130,1 m²), a najmniejsze w mieście na prawach powiatu Gorzowie Wielkopolskim (63,8 m²).

W 2016 r. w województwie lubuskim odnotowano 5499 mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia, tj. o 28,8% więcej niż przed rokiem. W porównaniu z 2010 r. liczba ta wzrosła o 46,8%. W całym kraju liczba pozwoleń na budowę mieszkań wzrosła odpowiednio o 12,0 i 20,8%.

W województwie w ujęciu rocznym liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia wzrosła w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 36,8% do 2729) oraz w budownictwie indywidualnym (o 20,5% do 2561).

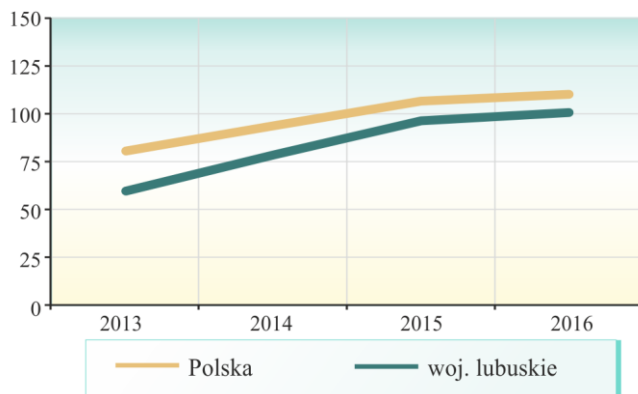
W przekroju powiatów, największy, bo trzykrotny wzrost liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia odnotowano w powiecie krośnieńskim (z 130 mieszkań przed rokiem do 385). Ponad dwukrotny wzrost zanotowano w powiecie gorzowskim (z 306 do 718). Natomiast największy spadek liczby mieszkań odnotowano w powiecie żagańskim (z 257 do 116) oraz w powiecie słubickim (z 251 do 163).

Tabl. 23. **Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie lubuskim**

Formy budownictwa	2015			2016		
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2014 = = 100	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2015 = = 100
O g ó ł e m	4269	100,0	98,3	5499	100,0	128,8
Indywidualne	2125	49,8	102,2	2561	46,6	120,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1995	46,7	92,4	2729	49,6	136,8
Spółdzielcze	-	-	x	178	3,2	x
Komunalne (gminne)	27	0,6	225,0	23	0,4	85,2
Spółeczne czynszowe	-	-	x	7	0,1	x
Zakładowe	122	2,9	129,8	1	0,0	0,8

W 2016 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto w województwie lubuskim w ujęciu rocznym wzrosła do 4172, tj. o 4,3% (w kraju – o 3,3%). W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost o 0,5% (w kraju – wzrost o 10,0%).

Spośród mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2016 r. najczęściej dotyczyło budownictwa indywidualnego (46,5% ogółu mieszkań) oraz przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (43,7% mieszkań).

Wykres 57. **Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto**
2010 = 100

Mieszkania spółdzielcze stanowiły 8,8% wszystkich mieszkań rozpoczętych (przed rokiem 3,1%), a komunalne i zakładowe – 1%. W porównaniu z poprzednim rokiem największy, bo niemal trzykrotny wzrost liczby mieszkań rozpoczętych odnotowano w budownictwie spółdzielczym (z 123 do 366). Liczba mieszkań wzrosła również w budownictwie indywidualnym (o 13,3% do 1939), natomiast spadła w budownictwie na

sprzedaż lub wynajem (o 14,5% do 1822).

W przekroju powiatów, największy wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w powiecie żarskim (z 166 mieszkań przed rokiem do 331), największy natomiast spadek wystąpił w powiecie międzyrzeckim (z 156 do 101).

Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnianych na stronie internetowej Urzędu w wersji elektronicznej:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co miesiąc,
- „Budownictwo mieszkaniowe w województwie lubuskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku, jak również w Banku Danych Lokalnych.

RYNEK WEWNĘTRZNY

W 2016 r. sprzedaż detaliczna w województwie lubuskim była wyższa od zrealizowanej w 2015 r., a tempo wzrostu było wyższe niż przed rokiem. W stosunku do poprzedniego roku wzrosła także sprzedaż hurtowa zrealizowana w przedsiębiorstwach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych.

Sprzedaż detaliczna zrealizowana przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2016 r., była o 11,9% (w cenach bieżących) wyższa od notowanej przed rokiem (w 2015 r. zanotowano wzrost sprzedaży o 6,5%). W kraju sprzedaż detaliczna wzrosła w skali roku o 4,0% (wobec wzrostu o 0,9% w 2015 r.).

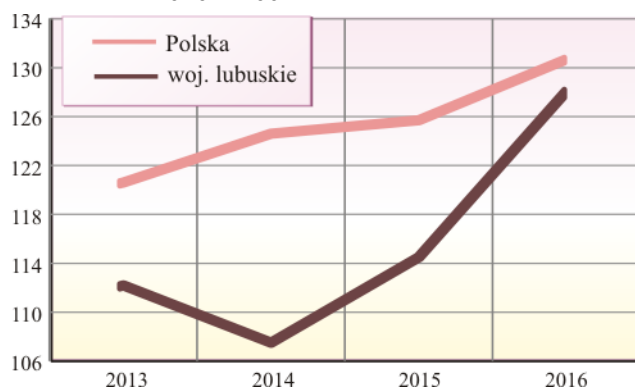
Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tabl. 24. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	105,5	100,9	104,0
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	107,9	108,4	107,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	113,1	89,7	96,8
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	101,2	102,3	107,2
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	113,6	109,3	103,6
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	117,2	106,3	110,7
Tekstylia, odzież, obuwie	113,1	108,2	111,5
Meble, RTV, AGD	123,0	104,3	108,6
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	83,6	115,9	105,4
Pozostałe	95,9	87,7	91,7
WOJ. LUBUSKIE			
O g ó ł e m	116,1	106,5	111,9
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	103,7	109,4	129,9
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	143,0	114,6	115,3
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	113,0	104,4	103,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	98,0	103,7	102,4
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	71,2	113,7	89,8
Tekstylia, odzież, obuwie	91,7	153,5	121,6
Meble, RTV, AGD	140,6	55,2	140,8
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	98,7	100,3	95,6
Pozostałe	116,5	93,1	104,1

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Wykres 58. **Dynamika sprzedaży detalicznej**
(ceny bieżące)
2010 = 100

wzrostu w 2015 r. o 14,6%) oraz żywności napojów i wyrobów tytoniowych (o 3,3%, wobec 4,4% przed rokiem). Wzrost sprzedaży, w skali roku, wystąpił także w przedsiębiorstwach dystrybuujących meble, RTV, AGD (o 40,8% wobec spadku w 2015 r. o 44,8%) oraz w przedsiębiorstwach z grupy pozostałych (o 4,1%, w których w 2015 r. notowano spadek sprzedaży o 6,9%). Najgłębszy spadek sprzedaży, w skali roku, zanotowano w przedsiębiorstwach prowadzących sprzedaż farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego (o 10,2% wobec wzrostu w 2015 r. o 13,7%). Spadek sprzedaży wystąpił również w jednostkach prowadzących sprzedaż detaliczną prasy, książek, pozostałą sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 4,4% wobec wzrostu o 0,3% przed rokiem).

W strukturze sprzedaży detalicznej, podobnie jak przed rokiem, największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż: paliw stałych, ciekłych i gazowych (30,6%, tj. o 0,9 p. proc. więcej niż w poprzednim roku), żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (23,2%, tj. o 1,9 p. proc. mniej niż przed rokiem) oraz jednostki zajmujące się dystrybucją pojazdów samochodowych, motocykli, części (12,9%, tj. o 1,8 p. proc. więcej). Sprzedaż realizowana przez jednostki z grupy pozostałych stanowiła 12,3% ogółu sprzedaży detalicznej (tj. 0,9 p. proc. mniej w skali roku). Dalsze 5,5% sprzedaży detalicznej przypadło na przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż tekstyliów, odzieży, obuwia (tj. o 0,4 p. proc. więcej niż w poprzednim roku). Udział jednostek prowadzących sprzedaż mebli, RTV i AGD to 2,6% (tj. o 0,5 p. proc. więcej w odniesieniu do poprzedniego roku).

Tabl. 25. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie lubuskim** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	100,4	102,7	104,7	106,5	101,2	106,0	109,5	111,9
w tym:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	88,1	96,3	105,0	109,4	132,9	137,5	128,8	129,9
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe ...	114,3	113,2	108,0	114,6	87,9	103,9	112,2	115,3
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	105,7	104,5	104,0	104,4	101,1	100,4	102,7	103,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	101,8	104,4	103,5	103,7	110,6	104,3	104,4	102,4

^a Patrz notka a do tabl. 24 na str. 78.

Podobnie jak przed rokiem wzrost sprzedaży w skali roku wystąpił w przedsiębiorstwach prowadzących sprzedaż pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 29,9%, wobec wzrostu o 9,4% w poprzednim roku), w jednostkach dystrybuujących tekstylia, odzież, obuwie (o 21,6%, wobec wzrostu o 53,5% w poprzednim roku), w przedsiębiorstwach prowadzących sprzedaż paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 15,3%, wobec

(dok.)

Wyszczególnienie	2015				2016			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	119,4	120,6	117,3	113,7	92,5	87,4	90,1	89,8
Tekstylnia, odzież, obuwie	121,1	147,5	160,1	153,5	98,6	95,7	110,1	121,6
Meble, RTV, AGD	52,2	52,7	53,2	55,2	124,7	139,1	145,4	140,8
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	90,4	83,7	100,2	100,3	86,8	93,5	95,7	95,6
Pozostałe	84,9	88,1	94,9	93,1	99,8	99,8	101,3	104,1

W 2016 r. **sprzedaż hurtowa** przedsiębiorstw handlowych wzrosła o 20,9% (w cenach bieżących) w porównaniu z 2015 r., kiedy notowano wzrost o 1,8%. W przedsiębiorstwach hurtowych sprzedaż hurtowa ukształtowała się na poziomie o 1,6% wyższym niż przed rokiem (wobec wzrostu w 2015 r. o 0,1%). W kraju wystąpił wzrost sprzedaży hurtowej zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i w przedsiębiorstwach hurtowych odpowiednio o 6,0% i 3,4%, wobec wzrostu odpowiednio o 4,9% i 4,1% w roku poprzednim.

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
 - „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.
-

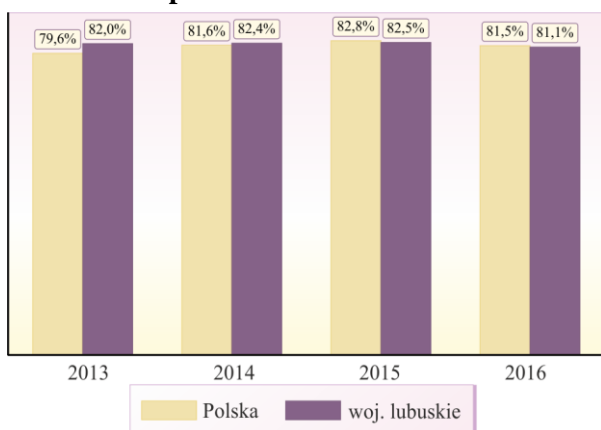
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW

W 2016 r. w województwie lubuskim notowano poprawę większości wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych w relacji do uzyskanych w 2015 r. Wzrostowi przychodów z całokształtu działalności towarzyszył mniej dynamiczny wzrost kosztów ich uzyskania. W rezultacie wskaźnik poziomu kosztów poprawił się w porównaniu z notowanym przed rokiem. Lepiej niż w 2015 r. kształtowała się większość pozostałych wskaźników ekonomiczno-finansowych.

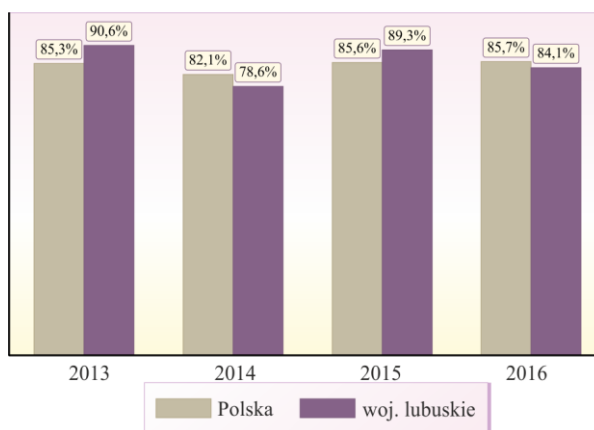
W 2016 r. zysk netto wykazało 81,1% badanych przedsiębiorstw w województwie lubuskim (wobec 82,5% w roku poprzednim). Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności zmniejszył się w ujęciu rocznym z 89,3% do 84,1%.

Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2013, poz. 330).

Wykres 59. **Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów**

Wykres 60. **Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności**

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

W Polsce zysk netto wykazało 81,5% przedsiębiorstw (wobec 82,8% w 2015 r.), a udział ich przychodów w ogólnej wartości przychodów z całokształtu działalności wyniósł 85,7% (wobec 85,6% w poprzednim roku).

Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw objętych badaniem w województwie lubuskim wyniosły

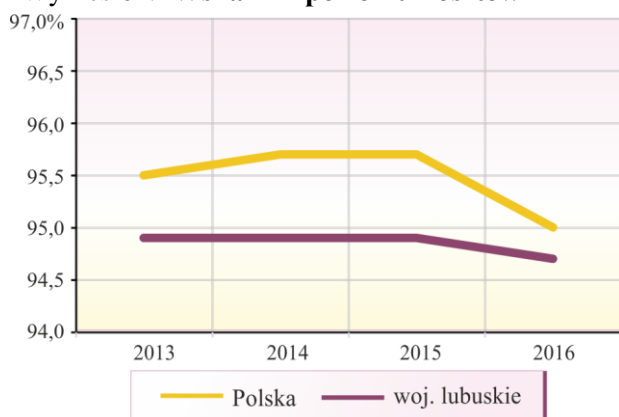
38024,4 mln zł, tj. o 12,7% więcej niż w roku poprzednim. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności ukształtowały się na poziomie 36025,7 mln zł (tj. o 12,5% wyższym niż

w 2015 r.). W rezultacie wskaźnik poziomu kosztów nieco się poprawił w stosunku do notowanego przed rokiem.

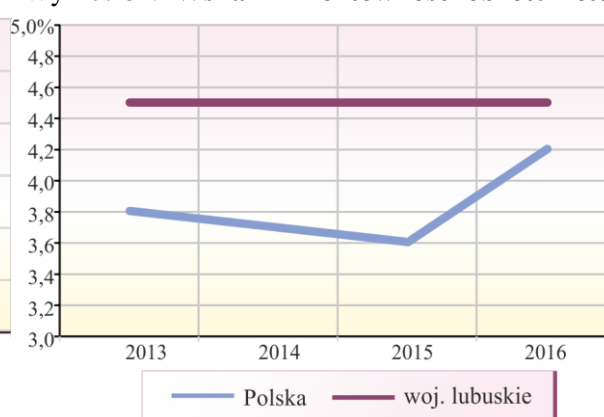
W 2016 r. przy gorszym niż przed rokiem wyniku na operacjach finansowych i na pozostałej działalności operacyjnej, zanotowano poprawę wyniku finansowego brutto i wyniku finansowego netto.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (37275,7 mln zł) oraz koszty tej działalności (35199,5 mln zł) były wyższe niż przed rokiem – odpowiednio o 12,8% i o 12,2%, a wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w wysokości 2076,2 mln zł był o 23,3% wyższy od notowanego w 2015 r. Mniej korzystny niż przed rokiem był wynik na operacjach finansowych, który wyniósł minus 226,1 mln zł wobec minus 129,0 mln zł w 2015 r. Pogorszył się także wynik na pozostałej działalności operacyjnej, który wyniósł 148,6 mln zł, tj. o 9,4% mniej niż w poprzednim roku. W rezultacie, wynik finansowy brutto osiągnął wartość 1998,7 mln zł i był wyższy od uzyskanego w 2015 r. o 279,5 mln zł (tj. o 16,3%).

Wykres 61. Wskaźnik poziomu kosztów

Wykres 62. Wskaźnik rentowności obrotu netto

Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w skali roku o 39,8% do 275,0 mln zł, a relacja podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych do zysku brutto wzrosła z 10,2% w 2015 r. do

Wskaźniki:

- wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

12,3%. Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 1723,7 mln zł i był wyższy niż w 2015 r. o 201,2 mln zł (tj. o 13,2%), przy czym zysk netto zwiększył się o 13,3%, przy wzroście straty netto o 14,0%.

W przedsiębiorstwach objętych badaniem większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych uległo poprawie w stosunku do notowanych w 2015 r. Bardziej korzystny niż przed rokiem był wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności, który wyniósł 94,7% (wobec 94,9% w 2015 r.). W kraju wskaźnik poziomu kosztów wyniósł 95,0% (wobec 95,7% w 2015 r.).

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 5,6%, tj. o 0,5 p. proc.

więcej niż w 2015 r., a wskaźnik rentowności obrotu brutto – 5,3% tj. o 0,2 p. proc. więcej niż przed rokiem. Wskaźnik rentowności obrotu netto pozostał na poziomie notowanym w poprzednich trzech latach (4,5%).

Pogorszeniu uległ wskaźnik płynności finansowej I stopnia (z 33,9% w 2015 r. do 33,3%), poprawił się natomiast wskaźnik płynności finansowej II stopnia (ze 102,4% do 104,8%).

W kraju wszystkie prezentowane wskaźniki ekonomiczno-finansowe uległy poprawie. Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz wskaźnik rentowności obrotu brutto wyniósł po 5,0% wobec odpowiednio 4,5% i 4,3% w 2015 r. Wskaźnik rentowności obrotu netto wyniósł 4,2% wobec 3,6% w 2015 r. Wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia wzrosły odpowiednio o 0,5 p. proc. i 1,0 p. proc. do odpowiednio 38,8% i 102,0%.

Tabl. 26. **Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych**

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
	w %		
POLSKA			
Wskaźnik poziomu kosztów	94,7	95,7	95,0
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	5,2	4,5	5,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,3	4,3	5,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,4	3,6	4,2
Wskaźnik płynności I stopnia	39,7	38,3	38,8
Wskaźnik płynności II stopnia	105,5	101,0	102,0
LUBUSKIE			
Wskaźnik poziomu kosztów	96,3	94,9	94,7
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	3,3	5,1	5,6
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	3,7	5,1	5,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto	3,5	4,5	4,5
Wskaźnik płynności I stopnia	23,7	33,9	33,3
Wskaźnik płynności II stopnia	93,7	102,4	104,8

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

NAKLADY INWESTYCYJNE

Po trzech latach wzrostu, w 2016 r. wystąpił spadek nakładów inwestycyjnych na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących w relacji do poprzedniego roku. Zanotowano spadek nakładów inwestycyjnych na budynki i budowlę, przy wzroście nakładów na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia. Nie zmieniły się w porównaniu z 2015 r. nakłady inwestycyjne na środki transportu. Liczba inwestycji nowo rozpoczętych oraz ich wartość kosztorysowa wzrosła, po spadku notowanym w 2015 r.

Wykres 63. **Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem**
(ceny bieżące)
Rok poprzedni = 100

W 2016 r. nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej, mających siedzibę na terenie województwa lubuskiego, wyniosły 1852,3 mln zł i były o 4,9% (w cenach bieżących) niższe niż w 2015 r., kiedy notowano wzrost nakładów o 57,9%. W kraju nakłady inwestycyjne spadły o 11,5%.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Tabl. 27. **Nakłady inwestycyjne** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
POLSKA			
O g ó ł e m w mln zł	89236,8	136474,6	120825,1
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowlę	42,1	39,3	35,3
Zakupy	56,8	59,4	63,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	45,5	46,4	51,0
środków transportu	11,3	13,0	12,4
WOJ. LUBUSKIE			
O g ó ł e m w mln zł	893,4	1947,1	1852,3
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowlę	37,4	36,4	25,1
Zakupy	61,8	63,4	74,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	53,1	55,0	66,0
środków transportu	8,7	8,4	8,4

Z ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych najczęściej (1379,2 mln zł) przeznaczono na zakupy inwestycyjne, tj. maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu (w tym głównie na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 1222,8 mln zł). Było to o 11,7% więcej niż w roku poprzednim. Udział zakupów w nakładach inwestycyjnych ogółem wyniósł 74,4% wobec 63,4% w 2015 r. Nakłady na budynki i budowlę wyniosły 465,5 mln zł i były o 34,3% niższe niż w 2015 r.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw z sekcji, w których wystąpił spadek nakładów inwestycyjnych w skali roku, stanowiły łącznie 10,8% ogółu nakładów inwestycyjnych zrealizowanych w sektorze przedsiębiorstw w województwie. Niższe niż w 2015 r. nakłady inwestycyjne zanotowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (o 73,6% po wzroście przed rokiem o 28,0%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (o 22,3% wobec wzrostu w 2015 r. o 146,0%). Wzrost nakładów inwestycyjnych w skali roku wystąpił m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (o 26,1%), handlem; naprawą pojazdów samochodowych (o 10,4%) oraz przetwórstwem przemysłowym (o 8,6%), w których przed rokiem notowano wzrost odpowiednio o 63,7%, 7,8% oraz 67,8%. Wyższe niż przed rokiem były także nakłady inwestycyjne zrealizowane przez przedsiębiorstwa z sekcji budownictwo (o 19,2%), po spadku notowanym w 2015 r. (o 12,0%).

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- *budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;*
- *maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);*
- *środki transportu;*
- *inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.*

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

W 2016 r. (podobnie jak w latach poprzednich) inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, których nakłady stanowiły 80,9% nakładów inwestycyjnych ogółem. Było to o 10,0 p. proc. więcej niż w 2015 r. W ujęciu rocznym zwiększył się także udział nakładów przedsiębiorstw m.in. z sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 0,8 p. proc. do 3,0%), oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 0,4 p. proc. do 2,3%). Jednocześnie zmniejszył się odsetek nakładów poniesionych m.in. przez przedsiębiorstwa z sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (do 3,7%, tj. o 9,8 p. proc.) oraz transport i gospodarka magazynowa (do 4,5%, tj. o 1,0 p. proc.).

W 2016 r. rozpoczęto 810 inwestycji, tj. o 28,8% więcej niż w 2015 r. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych była o 1,3% wyższa niż w roku poprzednim i wyniosła 680,5 mln zł. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 19,0% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (w 2015 r. – 19,3%). W kraju liczba rozpoczętych inwestycji wzrosła w skali roku o 4,6% (do 207,7 tys.), przy wzroście ich łącznej wartości kosztorysowej o 17,8% (do 58,1 mld zł).

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie lubuskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa lubuskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu, jak również w Banku Danych Lokalnych.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM
SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Specification
Ludność ^a (w tys.)	1009,2	1023,2 ^b	1023,2 ^b	1023,3 ^b	1021,5 ^b	1020,3 ^b	1018,1 ^b	1017,4 ^b	Population ^a (in thous.)
Na 1000 ludności:									Per 1000 population:
małżeństwa zawarte	4,87	5,79	5,09	5,31	4,64	4,78	4,94	4,97	marriages contracted
urodzenia żywe	9,82	10,69	10,19	10,13	9,53	9,52	9,24	9,57	live births
zgony	9,05	9,28	9,43	9,39	9,83	9,36	9,96	9,78	deaths
przyrost naturalny	0,77	1,42	0,76	0,74	-0,30	0,16	-0,72	-0,22	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ^c	-0,64	-0,46	-0,81	-0,61	-1,35	-1,30	-1,53	-0,82	internal and international net migration for permanent residence ^c
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^d (w tys.)	99,6	114,8	118,3	118,3	114,9	115,9	117,1	120,0	Average paid employment in the enterprise sector ^d (in thous.)
rok poprzedni = 100	100,8	103,0	100,0	97,1	100,9	101,0	102,5	previous year = 100
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	89,2	59,2	59,1	60,6	59,8	47,1	39,3	32,4	Registered unemployed persons ^a (in thous.)
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)...	23,0	15,5	15,4	15,9	15,7	12,5	10,5*	8,7	Registered unemployment rate ^a (in %)
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a (w %).....	83,7	80,8	80,2	80,5	84,1	84,4	82,9	82,4	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a (in %)
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	169	70	88	65	42	28	15	11	Unemployed persons per job offer ^a
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^e (w %)	55,1	55,1	54,7	53,7	54,4	54,1	54,6	55,7	Activity rate by LFS ^e (in %)
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^e (w %)	44,6	49,4	49,5	48,9	49,2	49,6	51,1	53,0	Employment rate by LFS ^e (in %)
Stopa bezrobocia według BAEL ^e (w %).....	19,1	10,5	9,5	9,0	9,6	8,4	6,3	4,7	Unemployment rate by LFS ^e (in %)

^a Stan w końcu roku. ^b Dane opracowano na podstawie wyników NSP'2011. ^c Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 r., w przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. ^d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^e Przeciętne roczne; dane nie są w pełni porównywalne z wynikami z lat poprzedzających 2010 r.

^a As of the end of the year. ^b Data are compiled from the results of NSP'2011. ^c In calculating the net migration was taken into account: in case of the internal migration – data for 2015, in case of the international migration - data relate to 2014. ^d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^e Annual average; data are not fully comparable with the results from years preceding 2010.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Specification
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł) ..	2060,69	2830,76	2967,62	3068,34	3166,97	3306,62	3447,08	3657,36	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a (in zł)
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)	226,4	229,1	223,4	219,3	217,0	214,6	214,8	215,7	Average monthly number of retirees and pensioners (in thous.)
rok poprzedni = 100	99,2	100,1	97,5	98,2	99,0	98,9	100,1	100,5	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS (w zł)	1009,25	1447,41	1515,86	1604,08	1690,11	1749,68	1810,13	1845,46	Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS (in zł)
rok poprzedni = 100	102,8	106,5	104,7	105,8	105,4	103,5	103,5	102,0	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (w zł) ..	852,82	1084,18	1119,06	1193,65	1261,30	1287,36	1319,74	1319,19	Average monthly gross retirement pay and pension for farmers (in zł)
rok poprzedni = 100	101,6	104,7	103,2	106,7	105,7	102,1	102,5	100,0	previous year = 100
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):									Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)
ogółem	102,3	102,8	104,1	103,8	101,3	100,5	99,6	99,8	total
żywność i napoje bezalkoholowe	102,0	102,6	104,7	104,5	102,1	100,0	98,9	101,0	food and non-alcoholic beverages
odzież i obuwie	93,0	96,9	99,0	98,2	97,5	98,5	97,0	97,9	clothing and footwear
mieszkania	104,3	103,6	105,0	104,8	102,6	101,4	101,3	100,1	dwelling
Plony zbóż podstawowych (z mieszkankami zbożowymi) z 1 ha w dt	31,1	35,8	26,5	36,2	42,7	46,2	37,4	.	Basic cereals (including mixed cereals) yields per 1 ha per dt
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych:									Farm animals stock per 100 ha agricultural land:
bydło ^b	14,5	15,5 ^c	12,8	14,3	19,8	18,1	18,9	19,5	cattle ^b
trzoda chlewna ^d	53,5	36,6 ^c	37,5	30,3	36,8	35,5	36,8	38,2	pigs ^d

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* Stan w czerwcu. *c* Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. *d* Stan w końcu lipca.
a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. *b* As of June. *c* Data of Agricultural Census as of 30 Jun. *d* As of the end of July.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Specification
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):									<i>Price indices of procurement (previous year = 100):</i>
ziarna zbóż (bez siewnego)	71,4	128,5	155,4	106,6	80,2	93,6	98,1	97,4	<i>cereal grain (excluding sowing seed)</i>
żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt) ..	125,8	101,7	127,9	90,5	102,3	93,5	105,1	103,4	<i>cattle for slaughter (excluding calves)</i>
żywca rzeźnego wieprzowego	92,1	87,9	132,2	111,4	101,9	86,0	90,2	106,5	<i>pigs for slaughter</i>
Relacje cen skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do cen targowiskowych:									<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:</i>
1 kg żyta	7,9	5,2	5,3	6,3	6,4	6,9	7,6	8,0	<i>per kg of rye</i>
1 kg jęczmienia	7,5	4,8	5,0	5,8	6,0	5,9	6,1	6,7	<i>per kg of barley</i>
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (rok poprzedni = 100; ceny stałe)	116,9	98,9	97,8	97,4	115,6	100,3	108,6	<i>Sold production of industry^b (previous year = 100; constant prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^b (w tys.)	59,8	64,9	64,3	64,5	61,9	66,8	68,7	69,9	<i>Average paid employment in industry^b (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	100,1	99,1	100,3	96,0	107,8	102,8	101,8	<i>previous year = 100</i>
Produkcja sprzedana budownictwa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	91,2	123,4	83,8	90,7	109,9	108,3	92,7	<i>Sold production of construction^b (previous year = 100; current prices)</i>
Produkcja budowlano-montażowa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	80,2	113,5	92,3	90,8	101,3	105,6	81,3	<i>Construction and assembly production^b (previous year = 100; current prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^b w tys.)	5,5	7,5	7,7	7,9	6,8	6,5	6,3	6,3	<i>Average paid employment in construction^b (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	95,5	102,3	103,5	85,1	96,0	97,7	100,0	<i>previous year = 100</i>

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM (dok.)
SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Specification
Mieszkania oddane do użytkowania	3293	3313	3318	3169	3161	3355	3233*	3583	<i>Dwellings completed</i>
rok poprzedni = 100	128,1	88,9	100,2	95,5	99,7	106,1	96,4*	110,8	<i>previous year = 100</i>
na 1000 ludności	3,3	3,2	3,2	3,1	3,1	3,3	3,2	3,5	<i>per 1000 population</i>
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	98,4	100,3	98,0	104,1	101,4	92,6	95,4*	90,6	<i>average usable floor space per dwelling (in m²)</i>
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	116,1	111,7	97,5	103,0	95,7	106,5	111,9	<i>Retail sale of goods^a (previous year = 100; current prices)</i>
Podmioty gospodarki narodowej ^b	102070	106110	104430	107689	109840	110084	111272	111756	<i>Entities of the national economy^b</i>
rok poprzedni = 100	103,1	104,6	98,4	103,1	102,0	100,2	101,1	100,4	<i>previous year = 100</i>
w tym spółki handlowe	6074	7428	7820	8313	8940	9483	10290	11010	<i>of which commercial companies</i>
rok poprzedni = 100	104,1	104,3	105,3	106,3	107,5	106,1	108,5	107,0	<i>previous year = 100</i>
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	2323	2698	2736	2753	2778	2839	2846	2922	<i>of which with foreign capital participation</i>
rok poprzedni = 100	104,6	101,4	101,4	100,6	100,9	102,2	100,2	102,6	<i>previous year = 100</i>
Wskaźnik poziomu kosztów w przed- siębiorstwach ^c (w %)	96,3	96,1	95,5	94,9	94,9	94,9	94,7	<i>Cost level indicator in enterprises^c (in %)</i>
Wskaźnik rentowności obrotu w przed- siębiorstwach ^c (w %):									<i>Turnover profitability rate in enter- prises^c (in %):</i>
brutto	3,7	3,9	4,4	5,1	5,1	5,1	5,3	<i>gross</i>
netto	3,5	3,2	3,9	4,5	4,5	4,5	4,5	<i>net</i>
Nakłady inwestycyjne w przedsięw- iastwach ^c (w mln zł; ceny bieżące)	791,1	893,4	1104,1	996,5	1207,8	1233,2	1947,1	1852,3	<i>Investment outlays in enterprises^c (in mln zł; current prices)</i>
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	79,5	123,6	87,5	125,0	102,1	157,9	95,1	<i>previous year = 100 (current prices)</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the year. ^c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM WEDŁUG MIESIĘCY
SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015													
B – 2016													
Ludność ^a (w tys.)	A	1019,5	1018,1
Population ^a (in thous.)	B	1017,5	1017,4
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b (w tys.)	A	116,7	117,1	117,3	117,0	116,7	116,5	116,3	116,3	116,5	117,1	117,2	116,9
Average paid employment in the enterprise sector ^b (in thous.)	B	118,4	119,1	119,5	119,4	119,5	119,7	119,6	119,6	120,0	120,3	120,3	120,1
poprzedni miesiąc = 100	A	100,4	100,3	100,2	99,7	99,8	99,8	99,8	100,0	100,2	100,5	100,1	99,7
previous month = 100	B	101,3	100,6	100,3	100,0	100,1	100,2	99,9	100,0	100,3	100,3	99,9	99,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	100,9	101,0	100,8	100,7	100,7	100,2	100,3	100,0	100,1	100,7	100,5	100,5
corresponding month of previous year = 100	B	101,4	101,7	101,9	102,1	102,4	102,8	102,9	102,9	103,0	102,7	102,6	102,7
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	A	49,9	49,2	47,5	45,6	43,2	41,5	40,2	39,3	38,6	37,9	38,0	39,3
Registered unemployed persons ^a (in thous.)	B	42,3	41,7	39,4	37,0	35,2	33,4	32,7	32,1	31,3	31,1	31,2	32,4
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	A	13,1	12,9	12,5	12,1	11,5	11,1	10,8	10,6	10,4	10,2	10,2	10,5*
Registered unemployment rate ^a (in %)	B	11,2	11,0	10,5	9,9	9,4	9,0	8,8	8,7	8,4	8,4	8,4	8,7
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca	A	2605	3218	2971	4294	3345	3566	3759	4336	4276	3143	2418	2541
Job offers declared during a month	B	3069	4191	3925	4767	4278	4827	4184	4421	4939	4012	4508	3114
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	A	23	22	20	12	14	13	13	11	10	13	13	15
Registered unemployed persons per job offer ^a	B	16	14	12	10	8	7	8	7	7	8	6	11
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b (w zł)	A	3300,07	3267,75	3437,37	3381,97	3356,15	3368,94	3455,13	3411,94	3453,76	3452,33	3470,47	3870,52
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b (in zł)	B	3452,83	3477,68	3565,13	3615,01	3557,70	3625,23	3681,1	3644,22	3626,76	3675,21	3687,43	4102,45
poprzedni miesiąc = 100	A	89,5	99,0	105,2	98,4	99,2	100,4	102,6	98,7	101,2	100,0	100,5	111,5
previous month = 100	B	89,2	100,7	102,5	101,4	98,4	101,9	101,5	99,0	99,5	101,3	100,3	111,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	104,4	103,1	105,5	102,6	102,2	102,4	103,4	103,6	104,7	103,6	104,0	104,9
corresponding month of previous year = 100	B	104,6	106,4	103,7	106,9	106,0	107,6	106,5	106,8	105,0	106,5	106,3	106,0

^a Stan w końcu okresu. ^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a As of the end of the period. ^b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)

SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015												
B – 2016												
Wskaźnik cen: Price indices of:												
towarów i usług konsumpcyjnych ^a : consumer goods and services ^a :												
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 A	.	.	98,9	.	.	99,6	.	.	99,8	.	.	100,0
corresponding period of previous year = 100 B	.	.	99,6	.	.	99,5	.	.	99,7	.	.	100,5
skupu ziarna zbóż: procurement of cereal grain:												
poprzedni miesiąc = 100 A	103,7	81,3	121,5	96,7	96,0	99,0	101,8	98,3	102,4	102,4	102,2	97,4
previous month = 100 B	105,8	97,3	97,2	99,1	99,9	98,7	93,7	99,9	102,6	101,3	101,5	101,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	96,3	74,6	92,1	84,4	83,6	82,5	101,9	97,2	98,2	104,4	103,2	98,2
corresponding month of previous year = 100 B	100,2	97,7	95,9	98,3	102,3	102,0	93,9	95,5	95,7	94,7	94,1	97,8
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):												
poprzedni miesiąc = 100 A	100,2	100,6	95,6	98,5	110,2	102,5	92,3	104,7	95,7	99,8	114,3	93,4
previous month = 100 B	105,6	88,0	100,2	103,4	103,7	97,5	106,3	103,6	96,0	91,9	107,9	87,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	101,9	98,9	97,4	86,4	104,1	104,2	95,7	104,3	102,5	98,7	120,4	105,6
corresponding month of previous year = 100 B	111,3	97,4	102,1	107,3	100,9	96,0	110,5	109,4	109,8	101,1	95,5	88,9
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:												
poprzedni miesiąc = 100 A	99,3	110,2	98,9	97,9	95,8	105,6	98,4	100,9	110,2	94,9	87,6	108,1
previous month = 100 B	90,8	106,8	97,6	94,8	113,7	111,6	106,0	100,4	103,0	86,5	104,8	101,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	75,1	91,5	105,8	79,6	73,9	73,4	72,9	76,0	94,8	93,2	90,6	105,4
corresponding month of previous year = 100 B	96,5	93,0	92,0	88,8	105,4	111,3	120,0	119,3	111,6	101,6	121,4	113,7

^a W kwartale.

^a In the quarter.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)

SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015													
B – 2016													
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny targowiskowej 1 kg żyta	A	7,1	7,9	8,0	7,8	7,5	7,7	8,0	7,9	8,3	8,2	6,8	7,3
	B	6,6	7,3	6,9	6,7	7,5	8,4	8,8	9,2	9,6	8,3	8,6	8,6
<i>Procurement price ^a per kg of pigs for slaughter to marketplace price per kg of rye</i>													
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe): <i>Sold production of industry ^b (constant prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	113,3	97,5	111,6	96,0	96,5	102,7	93,8	98,7	116,4	107,3	89,1	81,1
<i>previous month = 100</i>	B	114,0	112,2	104,2	100,5	96,9	103,9	83,4	104,8	119,8	97,6	98,4	79,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	104,7	103,4	106,7	98,5	95,6	106,6	102,6	102,2	100,7	102,5	100,5	98,1
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	98,7	113,5	106,0	111,0	111,4	112,7	100,2	106,4	109,4	99,5	110,0	107,1
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące): <i>Construction and assembly production ^b (current prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	21,2	132,4	155,4	89,4	142,9	96,4	98,8	89,9	119,9	99,8	83,5	192,5
<i>previous month = 100</i>	B	16,9	176,0	102,1	116,9	106,5	129,1	70,8	143,3	100,3	95,7	138,8	115,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	99,8	113,9	118,2	96,8	146,9	105,6	118,7	114,9	90,1	93,0	85,8	91,8
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	73,2	97,3	63,9	83,5	62,2	83,3	59,6	95,0	79,5	76,2	126,8	75,8
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	A	193	572	757	1005	1216	1383	1556	1892	2129	2503	2723	3233
	B	178	381	783	1127	1367	1851	2113	2338	2820	3015	3238	3583
<i>Dwellings completed (since the beginning of the year)</i>													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	50,1	98,5	80,4	91,3	98,3	96,0	94,9	103,7	98,2	99,2	97,0	96,4
<i>corresponding period of previous year = 100</i>	B	92,2	66,6	103,4	112,1	112,4	133,8	135,8	123,6	132,5	120,5	118,9	110,8

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (dok.)

SELECTED DATA ON LUBUSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2015													
B – 2016													
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące):													
<i>Retail sale of goods ^a (current prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	90,9	101,0	113,0	100,6	100,5	96,3	106,6	97,2	101,9	101,5	94,6	108,1
<i>previous month = 100</i>	B	84,4	99,3	114,1	99,8	101,1	108,7	100,0	99,7	105,5	104,9	96,1	104,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	98,1	97,3	102,9	100,6	107,0	105,7	108,2	106,9	109,2	106,0	108,8	110,8
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	102,8	101,1	102,1	101,3	101,9	115,0	107,9	110,6	114,4	118,2	120,1	116,5
Podmioty gospodarki narodowej ^b	A	110202	110360	110349	110544	110663	110935	111203	111386	111657	111895	111504	111272
<i>Entities of the national economy ^b</i>	B												
w tym spółki handlowe	A	9605	9653	9724	9807	9865	9930	9978	10015	10090	10178	10228	10290
<i>of which commercial companies</i>	B												
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	A	2842	2842	2837	2841	2845	2840	2839	2844	2849	2851	2849	2846
<i>of which with foreign capital participation</i>	B												
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach ^c :													
<i>Profitability rate of turnover in enterprises ^c:</i>													
brutto (w %)	A	.	.	5,2	.	.	5,8	.	.	5,5	.	.	5,1
<i>gross (in %)</i>	B	.	.	7,7	.	.	6,6	.	.	5,2	.	.	5,3
netto (w %)	A	.	.	4,7	.	.	5,1	.	.	4,9	.	.	4,5
<i>net (in %)</i>	B	.	.	6,9	.	.	5,8	.	.	4,5	.	.	4,5
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^c	A	.	.	296,3	.	.	583,7	.	.	1270,5	.	.	1947,1
(w mln zł; ceny bieżące)	B	.	.	374,0	.	.	720,7	.	.	1340,9	.	.	1852,3
<i>Investment outlays in enterprises ^c (in mln zł; current prices)</i>													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	.	.	161,6	.	.	115,7	.	.	154,9	.	.	157,9
(ceny bieżące)	B	.	.	126,2	.	.	123,5	.	.	105,5	.	.	95,1
<i>corresponding period of previous year = 100 (current prices)</i>													

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the period.

^c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.